D'Chambre de Commerce, d'Chambre des Métiers an de Conseil national des finances publiques hunn an hiren Avise virgeworf, dass d'Depensen, déi heivunner generéiert géife ginn, net am Budget zréckbehale sinn. Dofir wëll ech emol erklären, wéi mer dat hei am Budget erëmspigelen.

Déi Mesuren, déi am Klimaplang drastinn an déi et scho gëtt, déi sinn natierlech budgetiséiert: PRIMe House, Klimapakt mat de Gemengen, Strategie MoDu 2.0 fir nohalteg Mobilitéit an natierlech gratis ëffentlechen Transport. Alles dat ass natierlech mat ageplangt. Mee nei Mesuren, déi kënne jo nach guer net dra sinn. Mir hunn de Klimaplang de 6. Dezember presentéiert. Dee streckt sech iwwer eng Period vun zéng Joer, wou au fur et à mesure Mesurë wäerten ëmgesat ginn. An de Gros vun de Mesurë gëtt natierlech nach ganz zäitno am Laf vum Joer 2020 ëmgesat. An dann eréischt kënnen déi Mesuren natierlech budgetiséiert ginn an dann hire Virschäin do maachen.

Wichteg ass, dass een zwou Saachen do mécht. Dat eent: Et muss een natierlech ëmmer derfir suergen, dass de Stabilitéits- a Wuesstumspakt an eis Budgetsziler agehale ginn. An zweetens muss een och derfir suergen, dass déi Mesuren, déi mer maachen, déi sinn, déi am effikasste sinn, dat heescht, déi Mesurë virzéien, déi eis Emissiounen am meeschte reduzéieren an am mannste kaschten, de beschte Rapport qualité/prix. An dat hu mer eis virgeholl an dat hu mer och an d'Klimagesetz geschriwwen, dass mer a Richtung gi vun enger, wat d'Chambre de Commerce nennt, « budgétisation par objectifs ». Dat heescht, de Comité interministériel, oder Kommitee Klima genannt, dee wäert all déi Mesurë kucken an ofweien, fir dass mer dann déi richteg Prioritéite setze kënnen.

E fënneften a leschte Punkt an den Neiegkeeten, mee dee sech natierlech méi an d'Zukunft projezéiert, ass, e puer Wuert ze soen iwwert d'Steierreform. Och do hu verschidden Avise gesot: Et fënnt ee keen Nidderschlag vun der Steierreform am Budget 2020. Jo, dat kann ee jo net. Déi Steierreform ass jo eréischt amgaangen ausgeschafft ze ginn.

A fir vläicht awer d'Akzenter hei ze nennen: Mir sinn amgaangen, dorunner ze schaffe mat dräi Prioritéiten: Zum engen Individualiséierung, Digitaliséierung a Simplificatioun; dat ass de Pilier 1. De Pilier 2 ass alles, wat mat Logement ze dinn huet. De Pilier 3 ass Klimaschutz an Environnement. Dat wäerten déi dräi Piliere sinn, op deene mer an der Steierreform schaffe wäerten. Dir gesitt, dass scho bei deenen Aarbechtsgruppen, bei deene Pilieren eng zolidd sozial an nohalteg Komponent virgesinn ass.

Ech erënneren och drun, dass mer jo eréischt virun zwee Joer d'Entrée en vigueur hate vun der Steierreform, déi Bettel 1 gemaach huet, déi mat sech bruecht huet, dass Steiererliichterunge fir d'Personne-physiquë komm ware mat dem Crédit d'impôt salarial ënner anerem. An dat huet ongeféier 300 Milliounen Euro kascht. Dat war also eng Steiererliichterung. A parallell si jo och d'Steiere fir d'Entreprisë vun 21 % op 18 % an där Steierreform vun 2017 respektiv 2018 erofgesat ginn.

An ech rappeléieren och, dass eng Steierreform, eng déif gräifend, net kann iwwert de Knéi gebrach ginn. Dat ass e groussen Effort. Dat ass eppes, wat Zäit hëlt. Wa mer an eiser Geschicht nokucken: Déi lescht Steierreform virun där, déi dës Regierung gemaach hat, war 2001/2002, also 15 Joer zréck. An déi Steierreform, déi en fait de System agefouert huet, dee mer elo kenne mat de Steierklassen, datéiert vun 1967 a war wärend enger Dose Joren ausgeschafft ginn.

Ech soen dat just, fir d'Saachen an d'Perspektiv ze setzen. Ech wëll awer och wierklech ënnersträichen, dass et de Wëlle vun der Regierung ass, dës grouss Steierreform virun dem Ënn vun der Legislaturperiod ënner Dach und Fach ze hunn.

Ech kommen dann elo op mäin drëtten Deel, an zwar dee vun den Observatioune vun de verschiddenen Instanzen, déi en Avis iwwert de Budget ofginn hunn. An do hunn ech zwee Theemen, déi ech wëll kuerz mat Iech uschwätzen. Dat eent ass d'Zesummespill tëschent de Previsiounen an den Zuelen. An dat zweet ass den Niveau vum Investissement.

Zu den Zifferen: Mir verbréngen ëmmer ganz vill Zäit hei fir ze soen, dass d'Zifferen entweeder ze héich oder ze niddreg sinn. Dëst Joer ass keng Ausnam. Ech géif souguer soen, dëst Joer ass ganz extra an där Hisiicht, dass déi eng fannen, dass d'Depensen ze héich ageschat ginn oder d'Recetten ze héich ageschat ginn an anerer ze niddreg.

Ech ginn e Beispill: D'Chambre des Salariés seet, dass d'Recettë vun der Betribsbesteierung ze déif ugesat sinn. D'Chambre des Métiers seet, dass d'Recetten um Niveau vun der Akommessteier vun de Personnes physiques ze optimistesch ageschat sinn. An de Conseil national des finances publiques seet, dass d'Previsioune mat Virsiicht ze genéisse sinn, well weeder d'Steierreform nach de Klimaplang dran zréckbehale sinn. Ech mengen, op déi lescht Kritik vum Conseil national des finances publiques hunn ech scho geäntwert. Elo kommen ech op déi aner zwou ze schwätzen, well dat natierlech zwee grouss Aggregater sinn an eise Recetten.

Ier ech dat maachen, wëll ech awer nach eng Kéier rappeléieren, dass d'Regierung et fäerdegbruecht huet, an all deene Joren ëmmer besser Resultater ze hunn zum Schluss vum Joer an de Konte wéi dat, wat virgesi war.

Ech rappeléieren: 2016 hate mer en Defizit virgesi vu 438 Millioune beim Zentralstaat an d'Resultat war 257 Milliounen Defizit. Bei all deene Joren, déi ech elo wäert opzielen, hate mer och natierlech en Iwwerschoss bei der Administration publique, mee mir konzentréieren eis elo hei op den Zentralstaat, d'Administration centrale.

Am Budget 2017 war en Defizit vun 851 Milliounen ugesat a mir hunn ofgeschloss mat engem Defizit vun 293 Milliounen.

2018 war en Defizit ugesat vun 967 Milliounen a mir endegen - mir wäerten déi Konte muer, mengen ech, hei diskutéieren -, mat 25 Milliounen Euro Defizit, also praktesch am Equiliber.

Fir 2019 wësse mer, well mer jo och reegelméisseg d'Chamber do informéieren, dass d'Resultat och vill besser wäert ginn, wéi virgesinn, a mer net wäit vum Equiliber wäerte sinn.

Wat ass den Haaptgrond, firwat mer ëmmer esou gutt ofschneiden? Zwou Saachen: Bei den Depensë si mer ëmmer ganz no bei de Previsiounen - mir exekutéieren also de Budget ganz -, mee bei de Recettë si mer virsiichteg.

A wa mer dann elo op déi Kritik aginn, wat d'Kierperschaftssteier ubelaangt, an ech mengen, et ass wichteg, dass mer doriwwer e puer Wuert soen, déi hu mer fir 2020 ugesat op 2 Milliarden an 250 Milliounen. Dat ass eng Hallef Milliard méi wéi am Joer 2019 ugesat war, mee dat ass nach ëmmer wäit ënnert deem, wat mer 2019 wäerten erakréien. Mir wäerten 2019 2,6 Milliarden erakréien. A wat schreiwe mer an de Budget? 2 Milliarden an 250 Milliounen.

A mir mengen, dass dat eng virsiichteg Approche ass, déi och justifiéiert ass an Zäite vu BEPS, ATAD, all deene Changementer an der internationaler fiskalescher Landschaft, an Zäite vun Onsécherheet op den internationale Mäert.

Wat och nach en extrae Phenomeen ass bei der Betribsbesteierung, dat ass, dass déi säit 2017 digitaliséiert ass an dass d'Steieren dofir ganz zäitno enregistréiert ginn, wat natierlech mat sech bréngt, dass een d'Sue relativ séier erakritt, mee elo vill manner Reserven huet vun Nobesteierung. Dat wäert sech alles elo apendelen.

Déi Tendenzen, déi mer bei der Kierperschaftssteier hunn, hu mer natierlech och bei der Gewerbesteier a bei der Verméigenssteier, wou mer änlech positiv Ziffere gesinn an de leschten zwee Joer.

Wéi ass et dann elo mat de Previsioune vun der Akommessteier bei de physesche Persounen? Mir hunn do, wéi mer dat ëmmer maache bei de Recetten, déi selwecht Previsioune geholl wéi déi, déi mer am Abrëll haten am Pacte de stabilité et de croissance.

En anere Punkt, deen, mengen ech, d'Virsiicht vun der Regierung ënnersträicht, ass d'Schafe vun deem Fonds de rééquilibrage budgétaire. Et ass esou, dass, wann d'Perspektive positiv sinn, wéi dat de Moment de Fall ass, et eng Méiglechkeet gëtt - mir hunn et awer elo nach net fäerdegbruecht -, dass mer och en Iwwerschoss am Budget vun der Administration centrale kéinten hunn. An dofir huet d'Regierung an dësem Budgetsprojet eng Dispositioun virgesinn, fir de Fonds de crise ze transforméieren an de Fonds de rééquilibrage budgétaire. De But vun dësem Fonds de rééquilibrage ass, Reserven ze schafe fir déi Joren, wou et da méi schlecht geet.

Den Ënnerscheed zwëschent deem Fonds de rééquilibrage budgétaire an dem Fonds souverain, dee mer jo hu fir déi nächst Generatiounen, ass, dass dee Fonds de rééquilibrage méi flexibel ass, fir kënnen drop zréckzegräifen. An ech si frou, dass relativ vill Ënnerstëtzung fir dës Iddi opkomm ass.

Ech kommen dann zum zweete Punkt vun den Zifferen, dee mer wichteg schéngt. Dat sinn déi héich Investissementer. Do schreift d'Chambre de Commerce, dass den Niveau vun den Investissementer zu Lëtzebuerg net aussergewéinlech ass. Ech muss soen, ech hu vill Schwieregkeeten, fir dat ze verstoen. 2020 leien eis ëffentlech Investissementer bei 4,3 % vum PIB. An eise PIB wiisst jo gutt. Dat heescht, par rapport zum PIB wuessen eis Investissementer ganz gutt. Mir sti vill besser do wéi d'Moyenne vun der Eurozon - déi läit bei 2,8 % -, vill besser do wéi eis Nopeschlänner. Ech ginn net op d'Detailer an.

Mir brauchen eis mat deene 4,3 % wierklech net ze verstoppen.

A wann ech dann d'Évolution pluriannuelle kucken zwëschent 2019 an 2023, wäerte mer am Schnëtt ëmmer iwwer 4 % leien. Dat heescht, dass 14 % vun den Depensë vun eiser Administratioun Investissementer sinn. A mir wäerte bis 2023 largement och iwwer 3 Milliarden Euro kommen. Wou investéiere mer dat? Mee ganz vill an Infrastrukturen, Fonds du rail, Fonds des routes, Fonds d'investissements administratifs et scolaires, vill Schoulen, Fonds pour la protection de l'environnement, Infrastrukture fir den Zuchverkéier, Schoulen, Accueil vu Jonken a vu Refugiéen, Spideeler, Sportinfrastrukturen, Sanéierungsprojeten, villes an d'Recherche an an d'Digitaliséierung.

E besonneschen Akzent läit säit Joren op Investissementer, déi ëmwelt- a klimaschutzfrëndlech sinn. Ech hat déi Ziffer schonn uginn, dat sinn 18 % vun deenen 3 Milliarden. An dat korrespondéiert mat 500 Milliounen Euro. An déi Ziffer geet stänneg an d'Luucht. 2023 wäert déi 660 Milliounen erreechen. Mäi Kommentar zur ganzer Saach ass Follgenden: Mir sinn a Saachen Investissementer zu Lëtzebuerg aussergewéinlech verwinnt.

Ech kommen dann elo zu den Haaptaggregater. An duerno kucke mer dann d'Gemengen an d'Sécurité sociale, fir dann e globaalt Bild ze hunn.

An der Administration centrale, wat de Kär vum Staat ass, wäerten d'Depensen 20,9 Milliarden erreechen an d'Recetten 20,3 Milliarden. Dat heescht, en Defizit vu 640 Milliounen ass fir d'nächst Joer virgesinn.

Ech wëll par rapport zu där Ziffer dräi Aspekter ervirsträichen.

Zum Éischten hu mer eng Dépense exceptionnelle vun 200 Millioune ronn fir de Militärfliger A400M. Dat ass eng technesch Mesure. De Fliger ass scho laang bezuelt, mee mir mussen en iergendwann an engem Joer kontabiliséieren.

Wann een déi 200 Milliounen do ewechrechent, da kënnt een op 440 Milliounen, wat méi e richtegt Bild erëmgëtt vun der Situatioun fir 2020. Mir hunn, wéi ech virdru gesot hunn, 14 % vun de Käschten a Saachen Investissement.

An drëttens, mir waren, an ech hunn dat och elo just beschriwwen, immens virsiichteg mat de Previsiounen, soudass mer ganz optimistesch sinn, dass mer op jidde Fall dat, wat mer an de Budget schreiwen als Endresultat, och wäerten erreechen. Mee mir däerfen de Kapp net an de Sand stiechen, well et ass awer richteg, dass d'Recetten am Joer 2020 manner séier wuesse wéi d'Depensen. Dat ass en negative Schéiereffekt, deen ass do, dat muss ee realistesch soen. An dat erkläert och, firwat mer en Defizit hunn.

Mee d'Previsioun ass am Pluriannuel, dass deen Defizit lues a lues op null tendéiert a souguer zum Schluss vun der Period op e liichten Defizit aboutéiert. Den Haaptgrond, firwat mer déi Ameliorationn hunn, ass effektiv an der Administration centrale nozesichen.

Ech erënnere mech, wéi d'Chambre de Commerce an och d'CSV an aner Oppositiounsparteien deemools gesot hunn, dass de Budget 2018 kee gudde Budget wär, well déi eenzeg Kontinuitéit, déi am Budget wär, dat wär den Defizit. Et bien, d'Ziffere vun de Konten 2017 an 2018 widderleeë ganz einfach dës Ausso.

Ech kommen elo op d'Gemengen ze schwätzen. Déi hunn e Solde positif vun 286 Millioune fir d'nächst Joer. An dat ass eng Ziffer, déi stabel ass a liicht an d'Luucht geet bis 2023 op 335 Milliounen.

Wat elo d'Sécurité sociale ubelaangt, déi wäert, léiwe Romain, d'nächst Joer en Excedent hu vun 1 Milliard a 56 Milliounen a wäert sech dann an deenen nächste Joren op deem héijen Niveau stabiliséieren. Mir hunn elo 2019 ongeféier 19 Milliarde Reserven am Fonds de compensation. Dat ass 4,5-mol den Niveau vun de Prestatiounen oder 30 % vun eisem Räichtum vum PIB. An deene meeschte Länner ronderëm eis an Europa sinn d'Reserven, zum Beispill a Frankräich an an Däitschland, e puer Méint - oder tëschent 1 % an 3 % vum PIB.

Wann ech elo d'Administration publique huelen, déi déi dräi Aggregater zesummenzielt, kommen ech fir 2020 op e positive Sold vu 757 Milliounen oder 1,2 % vum PIB. D'Europäesch Kommissioun kënnt an hire Previsioune souguer op en Iwwerschoss vun 1,4 % vum PIB, 930 Milliounen. Dat heescht, d'Kommissioun ass méi optimistesch wéi mir a seet: „In 2020, higher revenue elasticity in the Commission forecast explains the [positive] difference." Also och d'Kommissioun fënnt, dass mer ganz realistesch hei sinn.

Bis 2023 gekuckt am Pluriannuel, wäert den Excedent vun der Administration publique op 1,5 Milliarden eropgoen. An déi Evolutioun bis 2023, déi positiv, ass haaptsächlech dorop zréckzeféieren, dass mer an der Administration centrale wäerten ëmmer besser ofschneiden.

Wat ass dann d'Endresultat vun all deene Calcullen? Dat ass de Solde structurel, dee faméise Solde structurel, wou Lëtzebuerg muss säin Objectif à moyen terme anhalen, an deen ass vun 2020 u plus 0,5 %. Dee war an der Period vun 2017 bis 2019 minus 0,5 %, dat ass also en Ënnerscheed vun 1 % vum PIB. 1 % vum PIB, dat si 600 Milliounen Euro. Dat ass vill.

Et bien, eise Budget vun 2020 wäert och déi méi héich Erwaardungen erfëllen an déi plus 0,5 % anhalen. Dat begréissen alleguerten d'Avisen, ënner anerem och de Conseil national des finances publiques, d'Zentralbank an d'Europäesch Kommissioun. Mir haten ausgerechent, dass de Solde structurel plus 0,9 % géif ginn, d'Kommissioun huet dat op plus 0,6 % ausgerechent. An déi Joren duerno geet de Solde structurel reegelméisseg erop, soudass en ëmmer iwwer 1 % läit, soudass mer och eng Marge de sécurité hu fir d'nächst Joer an déi Joren duerno.

Ech mengen, mir kënnen eis all iwwert dës Resultater freeën. D'Europäesch Kommissioun seet an hirem Avis, dass de Budget 2020, esou wéi Lëtzebuerg en op Bréissel geschéckt huet, en ligne ass mat de Previsioune vum Stabilitéitspakt. Si invitéiert dofir Lëtzebuerg, de Budget 2020 esou unzehuelen.

En conclusion géif ech gären e Saz zitéieren. „Das öffentliche Wohl ist oberstes Gesetz", soten den Cicero, natierlech op Latäin, an den Helmut Schmidt op Däitsch. Mat dësem Budget gëtt dës Regierung dësem Leitmotiv gerecht.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix.- Très bien !

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci villmools, Här Finanzminister. Ech ginn Akt vun der Deklaratioun vum Finanzminister.

3. 7500 Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2020 et modifiant :

1° la loi générale des impôts modifiée du 22 mai 1931 (« Abgabenordnung ») ;

2° la loi du 27 juillet 1938, portant création d'un fonds de réserve pour la crise ;

3° la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu ;

4° la loi modifiée du 10 mars 1969 portant institution d'une inspection générale des finances ;

5° la loi modifiée du 12 février 1979 concernant la taxe sur la valeur ajoutée ;

6° la loi modifiée du 24 décembre 1996 portant introduction d'une bonification d'impôt sur le revenu en cas d'embauchage de chômeurs ;

7° la loi modifiée du 28 avril 1998 portant

a) harmonisation de l'enseignement musical dans le secteur communal ;

b) modification de l'article 5 de la loi du 24 mai 1989 sur le contrat de travail ;

c) modification de la loi modifiée du 22 juin 1963 fixant le régime des traitements des fonctionnaires de l'État ;

8° la loi électorale du 18 février 2003 telle que modifiée ;

9° la loi modifiée du 17 décembre 2010 fixant les droits d'accise et les taxes assimilées sur les produits

énergétiques, l'électricité, les produits de tabacs manufacturés, l'alcool et les boissons alcooliques ;

10° la loi modifiée du 29 avril 2014 concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2014 ;

11° la loi modifiée du 25 mars 2015 fixant le régime des traitements et les conditions et modalités d'avancement des fonctionnaires de l'État ;

12° la loi du 27 mars 2018 portant organisation de la sécurité civile ;

13° la loi du 10 août 2018 portant organisation de l'Administration de l'enregistrement, des domaines et de la TVA (suite)

7501 - Projet de loi relatif à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2019-2023 (suite)

D'Chamber fänkt haut de Moie mat den Debatten iwwert de Staatsbudget fir d'Joer 2020 an iwwert d'Programmation financière pluriannuelle un. D'Riedezäit ass nom Modell 6 festgeluecht. Et hu sech schonn ageschriwwen: d'Madamm Martine Hansen, den Här Eugène Berger, den Här Alex Bodry, d'Madamm Josée Lorsché, den Här Gast Gibéryen, den Här David Wagner, den Här Gilles Roth, den Här André Bauler, den Här Sven Clement, den Här Marc Spautz, den Här Gusty Graas, den Här Laurent Mosar an d'Madamm Carole Hartmann.

(Brouhaha)

Als éischte Riedner ass déi honorabel Madamm Martine Hansen agedroen. Madamm Hansen, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

Mme Martine Hansen *(CSV)*.- Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, wéi geet et lech?

Une voix.- Gutt.

Mme Martine Hansen *(CSV)*.- Dat hunn ech lech u sech vun hei uewen nach net gefrot. Soss froe mer eis dat jo alt emol reegelméisseg a mir froe jo och net: Wéi vill ass Äre Bankkonto am leschte Joer gewuess? Well ech mengen, dat géif mech éischtens näischt ugoen, an et ass och net dat, wat eis als Mënsch ausmécht. An et ass och net dat, wat d'Leit ausmécht. An et ass och net dat, wat eist Land ausmécht. An et däerf och net dat sinn, wat nëmmen eise Budget ausmécht. Well mer soe jo schliisslech och: „Mir wëlle bleiwen, wat mer sinn." A mir soen net: „Mir wëlle behalen, wat mer hunn."

Et ass awer u sech genee dëst „Hunn", dësen Avoir, deen dëse Budget ausmécht, de quantitative Wuesstum vum Avoir. An u sech dat Schlëmmst, et ass och dat, wat virun allem eis Politik ausmécht. D'Chambre de Commerce sot: « Le quantitatif l'emporte toujours sur le qualitatif. » Et ass awer virun allem eng Politik vum „Sinn", vum Être, vum Bien-être, vum Wuelbefannen, vum Well-Being, wéi Der et och ëmmer wëllt nennen, déi mer brauchen, déi awer, obschonn datt et a Wierder gesot gëtt, feelt an déi och hei am Budget feelt.

Well grad am Budget mussen d'Prioritéite vun de Leit sech kloer erëmspigelen an eeben, wéi gesot, net nëmmen an de Rieden zum Budget, well de Budget u sech selwer ass an deem Sënn just ee Wierk mat eidelen Zuelen.

De Budget muss awer och méi si wéi eng reng technokratesch Flichtübung, déi eeben elo viru Chrëschtdag muss gemaach ginn. Well voll Keesen eleng maachen definitiv nach keng Politik aus. An do geet et och elo net duer, sech ze bretze mat 20 Milliarden oder iwwer 20 Milliarde Recetten an Depensen, well wa „Geld im Überfluss" do ass, esou wéi d'„Wort" et betitelt huet, da muss et definitiv bei d'Leit fléissen.

A wann dës Regierung fir all Milliard och nëmmen eng gutt Iddi hätt, fir d'Liewensqualitéit ze verbesseren, da wäre mer schonns ee gutt Stéck weider. An duerfir soen ech: Mir brauchen net nëmmen eng besser Qualitéit am Wuesstum, mee mer brauchen och eng besser Qualitéit an de Staatsausgaben. An hei komme mer leider net weider.

Ben, de Premier hat bei sengem État de la nation vu „weider maache" geschwat - an zwee Wierder. Hei beim Budget, beim Här Finanzminister ass dee Message net ukomm, well hei gëtt „weidergemaach" uneneegeschriwwen. Weidermaache mat engem Iwwergangsbudget, do freet ee sech just: Wouhin? Weidermaache mat engem quantitative PIB-Wuesstum, weidermaache mam faméisen Hamsterrad - ech hat am Abrëll schonn doriwwer geschwat -, weidermaache mam Status quo vum Schéiwiedergeescht, mat enger eideler Politik, enger Politik ouni Prioritéiten. An dobäi dréit sech an der Politik alles ëm d'Prioritéiten.

„Politics is all about priorities." Dat sot net eise Premierminister, mee dat sot d'Premierministesch vun Neuseeland, d'Jacinda Ardern, déi dëst Joer - den Här Cruchten war drop agaangen - den éischte Well-Being-Budget vun der Welt abruecht huet. Ech hat dat u sech schonn am Abrëll gesot. Mat hir ginn nach zwou Fraen op de Wee vum Wuelbefannen, nämlech déi éischt Ministesch vu Schottland an och déi islännesch Premierministesch. An och si seet: Et kënnt drop un, wéi ee Politik am Budget prioritiséiert. Mee an dësem Budget ginn et iwwerhaapt keng Prioritéiten. Et ass e Budget vum politesche Stëllstand, vum Stëllstand vun de politeschen Iddien, ouni politesch Visioun a Verantwortung.

M. Laurent Mosar *(CSV)*.- Très bien !

(Brouhaha et coups de cloche de la présidence)

Mme Martine Hansen *(CSV)*.- An dat soe quasi all d'Avisen, emol méi an emol manner fein. An ech zitéieren hei e ganz feinen, nämlech dee vun der Handwierkerkummer. Dee schwätzt hei vun engem: « Un [...] budget de l'État économe au niveau des accents politiques. » Also, si ware ganz fein: « économe au niveau des accents politiques ».

Eigentlech ass de Budget net vill méi wéi e weideren Douzième provisoire, mee just an der Verpackung vun engem richtege Budget. Firwat dat esou ass, dat weess ech net genau. Ass et wierklech, well keng Iddie méi do sinn? Stéchwuert: kee gemeinsame Projet. Ass et, well d'Differenzen an der Koalitioun esou grouss sinn, datt u sech just ee Budget vum gemeinsamen Näischt erauskënnt? Warscheinlech ass et ee Mix aus allem.

Mee d'Leit hunn e Recht op Kloerheet, op Transparenz, op Prioritéiten, op eng Politik mat Visioun a Konzept an op kloer Fakten a verlässlech Zuelen. An dat fënnt een an dësem Budget net.

Wéi gesot, schonn am Abrëll op dëser Plaz hat ech meng Budgetsried ënnert de Motto „Méi Wuelbefanne fir d'Leit - fir eng nei Budgetspolitik zu Lëtzebuerg" gesat. Ech kann u sech soen - och nach eng gutt Noriicht -, am Géigesaz zum PIB kann nämlech d'Wuelbefannen ouni Grenze wuessen. Et muss een am Prinzip just de Leit nolauschteren.

Deemools hat den Här Bodry mäi Wuelbefannen-Usaz e bëssen an d'Lächerlecht gezunn. Ech zitéieren en nach eng Kéier kuerz: „Et war fir kuerz Zäit hei de Moien en Hoffnungsschimmer opkomm, wéi ech déi nei Oppositionsleaderin, d'Madamm Hansen, hei héieren hunn aner Téin ustoussen. Si huet vu Well-Being geschwat. Si huet eis also matgeholl an eng nei Welt vu Klengdéierenzuucht a vu Wellness."

Ben, ech sinn da frou, datt d'LSAP, zumindest och den Här Cruchten, mëttlerweil bei der Klengdéierenzuucht a beim Wellness ukomm ass.

Plusieurs voix.- Très bien !

Mme Martine Hansen *(CSV)*.- An ech soen dem Här Cruchten och villmools Merci fir säi Rapport. E Rapport, deen u sech e gutt Stéck besser ass wéi de Budget.

(Hilarité)

Den Här Cruchten huet nämlech Recht, wann e Wuelbefanne fir d'Leit am Alldag fuerdert. Mee bei allem Respekt, et geet net duer, d'Wuelbefanne just am Budgetsrapport ze fuerderen. Dat brauche mer an der richteger Politik.

An de PIB du bien-être ass wichteg - de Serge Wilmes huet eng Interpellatioun ugefrot, do wäerte mer am Januar nach driwwer diskutéieren -, mee d'Wuelbefanne moossen, geet u sech net duer. Méi wichteg wéi d'Moossinstrument, wéi den Thermometer, ass, wéi gesot, déi konkreet Politik.

A wann ech da bei d'Wuelbefanne kommen, dann ass d'Wuelbefanne vun de Leit genausou villfälteg wéi d'Leit selwer. Wat awer sécherlech dozou geféiert, sinn nieft de Suen - och déi si wichteg - de Logement, d'Mobilitéit, d'Gesondheet, dat Soziaalt, d'Famill, d'Educatioun, d'Aarbecht, d'Fräizäit, d'„work-life balance", d'Sécherheet, déi sozial Kohäsioun an nach villes méi. A genau an dëse Beräicher muss ee Prioritéite setzen: Prioritéiten am Budget, Prioritéiten an der Politik an net nëmmen a Rieden a Wierder.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech kommen dann zréck bei de Budget u sech. An e Budget kann nëmmen nohalteg sinn, an d'Nohaltegkeet ass immens wichteg och fir d'Wuelbefannen, wann en zumindest op verlässleche makroekonomesche Previsioune baséiert. An do soen ech dann am Géigesaz zum Här Gramegna: Do happert et awer nach. De Problem ass nämlech, datt d'Budgetsprevisioune weiderhin op engem zimmlech staarke Wuesstum, op engem makroekonomeschen Zeenario baséieren, deen, wéi de Conseil national des finances publiques, ech mengen, och dat sot den Här Gramegna, seet, net kohärent wär.

De Wuesstum ass nämlech zwar no ënne revidéiert gi fir d'Joren 2019 an 2020 wéinst eeben enger Weltkonjunktur, déi net méi esou dréit, awer fir déi Joren duerno ginn aus onerklärleche Grënn hei keng Upassunge méi gemaach. An et gëtt do, obwuel déi international Prognosen anescht ausgesinn, erëm mat engem staarke Wuesstum vun 3,5 % an 3 % fir 2022 gerechent. Hei kann ech just soen: Hei si mer net just beim Kopernikus-Gramegna, mee domadder si mer definitiv scho sou lues bei de „voodoo economics" am Harry-Potter-Gramegna ukomm.

An ech plädéieren hei net fir Pessimismus, mee fir eng realistesch Risikoaschätzung vun der Zukunft. An dat soen och d'Handelskummer an d'Zentralbank. An der Weltpolitik an an der Weltwirtschaft bestinn nämlech eng Partie objektiv Risiken. Ech mengen, den Här Gramegna ass drop agaangen, den Här Cruchten och a sengem Budgetsrapport - ech wëll just soen, och hei ass erëm eng Kéier de Rapport besser wéi de Budget u sech -: den Dauerbrenner Brexit. Well och nom Vott vun der leschter Woch ass hei nach net alles kloer.

Wéi gesinn d'Handelsbezéiungen nom Brexit aus? A mir wësse jo awer och, den Här Johnson ass net dee berechebaarste Politiker. Den Handelskrich tëschent Amerika a China, d'Douanestariffer. An dowéinst hu jo och déi international Institutiounen d'Wuesstumsprognosen no ënne revidéiert.

Den Här Gramegna seet zwar, däischter Wolleke kéime méi no, mee et géif kee Grond fir Schwaarzmolerei. Do kann ech soen, d'accord. Mee wat mécht den Här Gramegna u sech? „Augen zu und durch" an d'Wuesstumsprognose wéi gehabt héich, well dat eeben elo arrangéiert. An do soen ech awer net méi d'accord, well dat heiten ass awer trotzdeem éischter eng Schéimolerei. Ech mengen, den Här Cruchten hat gëschter den Här Gramegna och mat engem Moler verglach.

An da kënnt eeben hei nach derbäi, datt den Här Gramegna och nach en zimmlech abstrakte Moler ass. Well wann ech de Budget kucken, dann ass alles iergendwéi ugedeit, mee awer néierens kloer an däitlech definéiert.

Dann huet d'Zentralbank och nach eppes Interessantes gesot. De Liewensstandard zu Lëtzebuerg ass net esou roseg, wéi de PIB-Pabeier dat ausseet. An dat, well just de Revenu national brut bei de Leit ukënnt. An hei geet d'Schéier tëschent dem PIB an dem Revenu national brut u sech dauernd auserneen. An 2018 war dat een Ecart vun 21,8 Milliarden. Bis 2005 ware se nach zimmlech op enger Linn. D'Alldagslag vun de Leit ass also eng aner wéi u sech an dem Här Gramegna sengen - nennen ech dann - surrealistesche Grafiken. Den RNB als zousätzlecht Moossinstrument soll een also och net vernoléissegen.

Här President, ee kuerze Verglach vun de Recetten an den Depensen, well vun Zäit zu Zäit ass et och emol gutt, an den Tiräng ze kucken, wat do dran ass. D'Recettë steige fir 2020 op 20,34 Milliarden. Dat ass eng Progressioun vu 4,2 %; manner staark wéi 2019, mee do waren d'Recettë jo och aussergewéinlech héich, eebe wéinst der Kierperschaftssteier. Déi war 2019 opgeblosen; „gedoppt" seet d'Handwierkerkummer. An déi kënnt elo eeben erëm op een normalen Niveau.

Méi wichteg ass awer: 57 %, ee ganz groussen Deel vum Budget fir 2020, bezuelen déi normal Leit, d'Personnes physiques. Ech denken, datt een och heiriwwer misst schwätze bei enger Steierreform.

D'Depensë gi fir 2020 op 20,62 Milliarde geschat, dat ass eng Progressioun vu 6,2 % (veuillez lire : 6,3 %). D'Recettë sinn also méi niddreg wéi d'Depensë fir 2020. An ab 2021 sollen d'Einname just nach am Duerchschnëtt pro Joer ëm 5,1 % zouhuelen, d'Ausgaben ëm 4,5 %. Hei stelle sech allerdéngs eng Partie Froen.

Fir d'éischt zu de Recetten. Eng manner staark Steigerung an de Joren 2019 bis 2023, e bësse méi niddreg wéi den historeschen Duerchschnëtt. Mer kéinten also soen, datt d'Previsioune virsiichteg erschéngen. Mee wéi gesäit d'Entwécklung vun den Einnamen tatsächlech aus, virun allem d'Besteierung vun de Societéiten, och well duerch déi automatesch Besteierung u sech d'Arrièrë souzesoen all ausbezuelt sinn? Hei hu mer kee Polster méi.

E weidere Risikofaktor, op deen d'Zentralbank hiweist, ass déi staark Konzentratioun vun den Einnamen aus dem Bankeberäich an de SOPARFI. Wéi eng Konsequenzen hunn déi nei international Reegelen? Iwwert de Brexit geet hei net direkt rieds. Wéi eng Konsequenze kann dee mëttel- a laangfristeg op eis Banken- a Fongeplaz hunn?

Dann d'Betriber am Allgemengen. Fir si ass et absolutt noutwendeg, datt si Sécherheet kréien, wat d'Regierung a puncto Betribsbesteierung, a puncto Kierperschaftssteier wëlles huet. Och hei ass Transparenz gefuerdert. De Laurent Mosar wäert de Mëtteg nach am Detail op dëse Sujet agoen.

Wann een da méi genau op d'Recettë kuckt, dann ass déi gréisste Steigung vun de Recettë bei der Besteierung vun de physesche Persoune virgesinn, nämlech am Duerchschnëtt 8 %, vill méi eng staark Steigerung heivunner wéi beim PIB u sech. Souwuel d'Zentralbank wéi och de Conseil national des finances publiques weisen op dës Inkohärenz an domadder onrealistesch Aschätzung vun dëse Recetten hin. Och d'Handwierkerkummer seet, datt dës Augmentatioun vu 44 % iwwer fënnef Joer bei de Steiereinnamen um Revenu zimmlech optimistesch wär an datt dës Aschätzung eemol erëm net kohärent wär. Et wär wierklech interessant ze wëssen, wat d'Regierung heizou seet.

Dann ass gläichzäiteg eng Steierreform geplangt. D'budgetär Konsequenze kenne mer net. Den Här Gramegna sot, dat wär normal. Wa mer awer dovunner ausginn, datt, esou wéi d'Regierung mol eemol sot, kee verléiert a jiddweree gewënnt, wéi kann et da sinn, datt dës Einnamen iwwerproportional steigen? Mee leider si mer, ech mengen, et war e Samschdeg, jo gewuer ginn an an eiser Meenung bestätegt ginn, datt mer der Regierung net ëmmer kënne gleewen, well den Här Gramegna huet u sech vun där Ausso „kee verléiert" e bëssen zréckgeruddert.

Wat bedeit elo déi nei Ausso vum Här Gramegna fir d'Leit? A wat bedeit se fir de Budget? Mir bedaueren definitiv staark, datt näischt, emol näischt Surrealistesches vun der Steierreform am Budget ugeschwat a chiffréiert gëtt.

Fir eis als CSV ass et op jidde Fall kloer, datt virun allem d'Klengverdénger an och d'Mëttelschicht am breede Sënn vum Wuert mussen entlaascht ginn. Dat ass eng kloer Prioritéit fir eis. Vun de Majoritéitsparteien hunn ech dat nach net esou kloer héieren.

Wéi ass op där anerer Säit ze erklären, datt d'Ausgabe vill manner staark steige wéi an der Vergaangenheet? Eng manner staark Steigerung vun den direkten Investitiounen, eng manner staark Steigerung vun de Remuneratiounen, eng manner staark Steigerung vun de soziale Sachleeschtungen? Och dat ass net logesch an net kohärent.

Mat deem och demografesche Wuesstum, op deen de Budget an dës Regierung baut, gi mer, och wa kee méi heivunner schwätzt, weider a Richtung vun engem Eng-Millioun-Awunner-Staat. An do ass et, ausser an enger surrealistescher Budgetsmolerei, kaum virstellbar, datt d'Investitioune kënne manner staark steigen. Dat selwecht gëllt och, wat d'Ausgabe fir d'Salairen ugeet. Dat seet och de Conseil national des finances publiques. Mee dofir muss een am Prinzip guer kee grousse Konschtkritiker sinn. Mee wat seet d'Regierung zu dëser Kritik?

An dann ass, wéi gesot, nach keng eenzeg Klimamesure chiffréiert. Well et geet och hei net duer, abstrakt Roadmappen ze verkënnegen, ouni Faarf ze bekennen. Déi makroekonomesch Previsiounen, op déi sech de Budget baséiert, sinn also zumindest a Fro ze stellen.

Dann, Här President, de Sold. 2020 schreiwe mer trotz Wirtschaftswuesstum rout Zuelen. 2023 hu mer zwar erëm en Iwwerschoss, mee wéi dat soll geschéien, bleift fragwürdeg.

De Gilles Roth wäert de Moien oder de Mëtteg, dat weess ech nach net genau, nach méi eng detailléiert Analys vun de Recetten an den Depensë vum Budget u sech maachen.

Dir Dammen an Dir Hären, dann zu de Minimalziler, déi de Budget muss reng rechneresch erreechen. An d'Berechnung baséiert natierlech op dëse makroekonomesche Previsiounen, déi net ganz kohärent sinn.

Den Objectif budgétaire à moyen terme: Hei huet d'Regierung sech u sech de minimalen Niveau als Zil gesat - aner Länner waren do méi ambitéis -, minus 0,5 % fir 2019, plus 0,5 % fir 2020-2022. Dës Ziler ginn och erreecht, mee, wéi gesot, wann een d'Lat esou niddreg leet, datt och eng Deckelsmouk kann driwwersprangen, da kann een net vun Héichleeschtung schwätzen.

D'Staatsschold geet an absolutten Zuelen an d'Luucht: ëm 13,25 Milliarden. A Prozent vum PIB geet se erof. Also gëtt och hei de Stabilitéitspakt an de Koalitiounsaccord agehalen.

Dann, Här President, kommen ech bei de Pluriannuel. An ech froen: Wat ass de Pluriannuel

definitiv wäert? An ech soen lech: net vill! Well e Vide mol fënnef bleift u sech nach ëmmer e Vide.

Éischtens eeben, déi makroekonomesch Previsioune sinn net kohärent.

D'Aschätzung vun de Recetten an den Depensë sinn net kohärent.

An et ass keng Mesure chiffréiert vun de vermeintleche Prioritéite vun dëser Regierung: Klimaschutz, Steierreform. Näischt ze fannen.

Dëse Budget steet also net nëmmen op wackelege Féiss. Dëse Budget liwwert keng, awer och keng Äntwert op d'Erausfuerderunge vun der Zäit an op d'Problemer vun de Leit.

Den Här Cruchten sot an engem Interview am „Quotidien": « Avec ce budget on peut faire de la politique. » Ech mengen, et wär besser gewiescht ze soen « on pourrait faire de la politique », well et ass u sech ee Budget vum Conditionnel an net vum Indicatif.

Et kann een näischt quantifizéieren, wat een net chiffréiert huet. Jo, dat schéngt mer kloer ze sinn! Mee firwat si keng Klimamesuren am Budget chiffréiert?

Souwuel de Premier beim État de la nation wéi och den Här Gramegna bei der Budgetspresentatioun schwätze vum Klima als éischter Prioritéit. Majo, dann hätte si solle kucken, datt Mesuren um Dësch geleeën hätten! Wann et déi éischt Prioritéit tatsächlech ass, dann hätt d'Regierung solle kucken, datt hire Klima- an Energieplang ausgeschafft a chiffréiert wär, an eis kee Pak Pabeier ouni Inhalt liwweren. Well keen Inhalt ka kee chiffréieren, och kee surrealistesche Moler!

Hei klaffen also erëm eng Kéier Marketing-Usproch a politesch Wierklechkeet wäit auserneen!

An da stelle sech weider Froen. Wéi kënne mer iwwerhaapt dës ambitiéis Ziler erreeche mat deem Wuesstum, deen eist Land brauch, och fir dëse Budget ze stemmen? Och hei „das Schweigen im Walde"! Mee vläicht ass d'Ursaach jo vum Näischtsoen, datt mer a Saache Wuesstum virbäi an hannewidder sinn an datt dës Regierung keng Léisunge fënnt ausser enger Flucht an nach méi Wuesstum.

Well d'Steiereinnamen um Revenu vill méi staark steige solle wéi de PIB u sech, da geet ee jo dovunner aus, datt mer op méi Aarbechtsplaze kréien, dat heescht, datt mer erëm virun allem op e quantitative Wuesstum setzen. 50.000 méi Aarbechtsplazen, 50.000 méi Awunner oder Frontalieren.

Aus engem Dokument vum Mouvéco geet ervir, datt laut Projektioune vun Eurostat d'Zuel vun de Grenzpendler sech bis 2060 op 350.000 géif erhéijen. Dat ass eng virtuell Stad op Rieder, bal esou grouss wéi Bochum, dräimol esou grouss wéi eis Stad. Ech mengen definitiv, den Trafic-Info, dee wäert an Zukunft moies vill méi laang gi wéi de Journal u sech!

Et gëtt also weider op staarke Wuesstum gebaut mat alle Konsequenze fir d'Ëmwelt, fir de Logement, fir d'Mobilitéit, fir d'Loftqualitéit an esou weider. Duerch d'Wuesstumsspiral si mer eebe virbäi an hannewidder an engem ëmmer méi séier dréienden Hamsterrad, dat awer ëmmer méi zu engem Däiwelskreeslaf gëtt.

An da si mer erëm bei eisem nächste Problem. De Budget baut zwar op Wuesstum op, mee et ass absolutt keng Strategie erkennbar, wéi een dee Wuesstum ka packen. Dat ass definitiv ongeféier esou - mir si jo elo viru Chrëschtdag -, wéi wann een een dräi Meter grousse Chrëschtbeemche wëllt mat engem Mini siche goen. Dat geet net!

(Interruption)

Mir soe kloer, datt mer dëse rasante Wuesstum net wëllen. An awer brauche mer nach ganz vill Investissementer an Infrastrukturen, well mer ganz einfach dee Wuesstum, dee mer elo hunn, emol net packen!

Da seet den Här Gramegna, et wär e Budget vun de massiven Investitiounen. Déi staatlech Investissementer sinn, a Prozent zum PIB ausgedréckt, och méi héich wéi an eisen Nopeschlänner. Mee dat muss awer och sinn, well eisen demografesche Wuesstum och méi héich ass.

An da muss nach gekuckt ginn, datt déi geplangt Investitioune getätegt kënne ginn. An do brauche mer Betriber. Mir brauche méi Betriber. Mir brauchen eng Vergréisserung vun eise besteeënde Betriber. Mir brauche méi Plaz fir eis Betriber, fir all eis Betriber!

Mir hunn hei zu Lëtzebuerg awer ënner anerem e Mangel u Fläch an den Aktivitéitszonen. Mir kënnen d'Betriber definitiv nach net an den Espace delokaliséieren. De Plan sectoriel vun 2019 gesäit awer manner Fläche vir wéi nach 2014, 25 % manner. Erëm eng Kéier eng inkohärent Politik! An am Ganze sinn et eebe just nach 456 Hektar. Google: 30 Hektar.

Et wär definitiv schéin, wann d'Regierung all eise Betriber de rouden Tapis géif ausrullen an net nëmme Google. Well et kann net sinn, datt eis Regierung op där enger Säit op zolitte Wuesstum setzt an op där anerer Säit net derfir suergt, datt eis Betriber sech kënnen usidelen. An ech soen nach eemol: alleguer eis Betriber! Mir brauchen also eng Landesplanung, déi weesentlech méi kohärent ass a méi realistesch ass.

An dann hu mer een anere Problem. Een dee baue wëllt, brauch net nëmme Plaz, mee dee brauch och Handwierker. An een, dee vill baue wëllt, well mir wëlle jo vill bauen, dee brauch vill Handwierker! Fakt ass, datt 9.400 Leit am Handwierk feelen, 5.000 eleng am Bau. Duerfir brauche mer eng nach besser Ausbildung vun eisen Handwierker, och eng Sensibiliséierung an der Grondschoul. D'Beruffsausbildung muss opgewäert ginn. Mir brauchen e Mentalitéitswandel an eiser Gesellschaft.

(Interruption)

Mir brauchen eng Image-Opwäertung vum Handwierk. An an deem Sënn hat de Marc Lies och déi lescht Woch hei eng Motioun deposéiert. An ech ka wierklech beim beschte Wëllen net verstoen, datt déi gesamt Majoritéit hei dogéint gestëmmt huet.

Si hu gesot, et wär superfetatoire. Et ass net superfetatoire! Et ass urgent! An et ass och schued, datt am Budget massiv bei der Weiderbildung am Beräich vun der Beruffsausbildung gespuert gëtt. Dat ass sécherlech e falscht Zeechen.

Här President, dann zu där éischter Prioritéit vun de Leit: dem Logement. Well och fir d'Wuelbefannen ass een Daach iwwert dem Kapp zentral an am beschten e bezuelbaren, well soss gëtt et engem relativ séier onwuel.

De Logement, dat ass och fir eis déi éischt Prioritéit an, a Wierder, och fir d'Regierung. D'Zuele schwätzen awer do eng aner Sprooch. De Budget vum Logement klëmmt grad emol ëm 1,8 %. Wat wär et dach esou flott, wann d'Präisser am Logement nëmmen esou séier géife steigen!

(Hilarité)

Dat ass awer zimmlech de Contraire, well do steige se an engem Joer ëm 9,2 %. Dëse Budget spigelt also op kee Fall Ambitiounen erëm, fir de Problem wierklech ze léisen.

Jo, den Här Cruchten sot, et géif keng Baguette magique am Wunnengsbau. Ma da soen ech: Et muss een awer emol d'Baguette an de Grapp huelen, fir eppes ze beweegen! Mee iwwerall do, wou et net duergeet, fir just op d'Konjunktur ze bauen, huet dës Regierung e Problem.

Mir hunn zesumme mam Marc Lies duerfir emol als CSV-Fraktioun en éischte Logementsentworf mat engem 23-Punkte-Package op den Dësch geluecht, an dat mat de kloren Ziler: méi bauen, méi séier bauen, méi bëlleg bauen, méi nohalteg bauen.

An esou wollte mer zumindest emol probéieren, eng nei Dynamik fir de Wunnengsbau ze schafen. Mir hunn déi lescht Woch siwe Motiounen erabruecht: siwemol konstruktiv Oppositiounsaarbecht, siwemol Refus, siwemol destruktiv Majoritéitspolitik.

Am Budget ass och en neien Artikel virgesinn: « Acquisition d'immeubles destinés à l'habitat ». Den Här Cruchten sot: « Il faut mettre l'accent sur l'acquisition massive de terrains. » Et misst ee sech als Objektiv setzen, fir all Joer 50 Hektar Terrain ze kafen, sou den Här Cruchten. Dat ass also de blo-rout-gréngen Usproch.

Da kucken ech, wéi déi blo-rout-gréng Wierklechkeet am Budget ass. An nu kuck do! Ganzer 3 Milliounen - ech widderhuelen: 3 Milliounen! -, fir massiv Terrainen ze kafen, stinn am Budget. Mam aktuellen Duerchschnëttspräis pro Ar kritt ee mat 3 Milliounen emol keen een Hektar, et kritt ee just en hallwen.

An den Här Cruchten ...

M. Fernand Etgen, *Président.*- Madamm Hansen, erlaabt Der dem Här Kersch, eng Fro ze stellen?

Mme Martine Hansen *(CSV).*- Ech mengen, mir hunn, Här President, d'Regierung virdrun och net ënnerbrach. Ech kann dem Här Kersch soen: Et ass ee Budget non limitatif, dat weess ech och. Mee wann een eng Ambitioun huet, …

Plusieurs voix.- A!

Mme Martine Hansen *(CSV).*- … da setzt ee Suen an de Budget an et setzt ee keng 3 Milliounen dran. Also wann een dat doten, de Logement, als Zil huet, dann hëlt ee Suen an de Grapp an et mécht een eppes. An Dir hutt keng Suen an de Grapp geholl!

Une voix.- Très bien !

(Brouhaha)

Mme Martine Hansen *(CSV).*- Sou, mat deenen 3 Milliounen, an ech huelen en Akerlandpräis an ech huelen do de Google-Akerlandpräis, an ech huelen déi eng Forschett bis bei déi aner Forschett, da kommen ech och do nëmmen op 2 bis 4 Hektar; wäit ewech vu 50 Hektar!

Sou, dat erënnert mech dann awer erëm eng Kéier un dem Gilles Roth seng memorabel Ried zum leschte Budget.

Une voix.- Très bien !

Mme Martine Hansen *(CSV).*- „Den Ënnerscheed tëschent Usproch a Wierklechkeet."

(Interruption)

Well wann de Logementsproblem soll ugepaakt ginn, da muss, wéi gesot, d'Regierung déi néideg Moyenen zur Verfügung stellen an dem Logement déi néideg Prioritéit am Budget ginn. An dat ass definitiv net de Fall! Well am Budget steet de Logement unter ferner liefen.

Här President, ee weidere Politikstau ass de Stau u sech, d'Mobilitéit oder d'Immobilitéit. An dat ass wierklech e richteg grousse Problem fir d'Wuelbefanne vun de Leit. An dat Wuelbefanne fänkt meeschtens net am Stau un. Doriwwer kann, mengen ech, jiddwereen hei e Liddche sangen. D'Liewensqualitéit, d'Wuelbefanne vun de Leit wär vill méi héich, wa se net all Dag zum Beispill missten an d'Stad schaffe kommen. Mee et ass och net nëmmen d'Stad. Moies brauch ech schonn heiansdo 45 Minutte bis op Ettelbréck. Dat si genau ganzer, ech hunn de Moie gekuckt, 13 Kilometer.

D'Liewensqualitéit vun de Leit géif sech drastesch erhéijen, wa se net missten am Stau stoen. An et ass iwwregens och e Problem fir eis Wirtschaft. An duerfir stellen ech d'Greetchenfro: Sti mer mat dësem Budget an dräi, véier, fënnef Joer manner am Stau? D'Äntwert ass kloer: Nee! An dat kann u sech net sinn: Keng Léisung fir zentral Problemer, wann dës Regierung selwer aktiv muss ginn.

Wat kréie mer? Mir kréien nei RGTR-Linnen. Dat ass och gutt. Do hunn ech zwar nach net vill Leit héieren, déi domadder zefridde waren. Et gëtt jo vläicht do ugepasst. Et sinn Investitiounen an den Tram, Schinnen an esou weider virgesinn. Och dat ass gutt. Mee et ass u sech näischt Neies an et geet net duer. Mir hänken och hei dem Wuesstum hannendrun.

(Interruption)

D'Regierung bretzt sech elo mat dem gratis ëffentlechen Transport, deen de Staat 41 Milliioune kascht. Dat kéint jo och eppes bréngen, wann de Präis de Problem wier, datt d'Leit net géifen den Zuch an de Bus huelen. Mee dat ass et net onbedéngt.

D'Chambre des Métiers seet, an ech kann hinnen nëmme Recht ginn, et wär besser gewiescht, bei der Quantitéit an der Qualitéit, bei der Capacitéit unzesetzen an och bei der Pünktlechkeet. An dat soen och vill Clienten.

An da soen ech lech nach eppes: Vill Leit brauchen och an Zukunft nach en Auto. Grad Leit, déi am ländleche Raum wunnen, wou den ëffentlechen Transport, an do kënnt Der soen, wat Der wëllt, net funktionéiert. Wa se op d'Schaff fueren, wa se hir Kanner an de Sport féieren oder soss éierens féieren, Leit, déi op Schichte schaffen, Jonker, déi gäre wëllen erausgoen, déi brauchen en Auto! Duerfir däerfe mer den Auto net verdäiwelen.

M. Fernand Kartheiser *(ADR).*- Très bien !

Mme Martine Hansen *(CSV).*- An et wär wichteg, de Leit a voller Transparenz ze soen, wat op se zoukënnt. Mee amplaz vu voller Transparenz kréien d'Leit am ländleche Raum vum Här Turmes, an et deet mer leed, dat esou ze soen, just Zynismus zerwéiert, nom Motto: „Selwer schold, wann Der net an der Stad wunnt."

Une voix.- Très bien !

Mme Martine Hansen *(CSV).*- Well bei der ominéiser Virstellung vum Klima- an Energieplang, wou nach guer kee Plang do war a wou ech och mengen, datt elo nach ëmmer keen do ass, sot hien nämlech iwwert d'Leit aus dem ländleche Raum: „Okay, si fueren e bësse méi an da gi se e bësse méi belaascht, wann den Diesel, Bensinn an esou weider méi deier ginn. Mee si wunne jo méi bëlleg."

Do kann ech awer nëmme soen: Wat gelift, Här Turmes?! D'Leit um Land bezuelen och de gratis ëffentlechen Transport, hunn net esou vill dovunner. D'Leit brauchen den Auto. An da seet den Här Turmes ganz einfach, ma dat wier just Kollateralschued eebe vu senger Anti-Auto-Ideologie. An en plus ass d'Wunne jo méi bëlleg. Do muss een awer vun Arroganz schwätzen. Fir eis ass dat op jidde Fall net akzeptabel.

Här President, ech kommen dann zu engem vu mengen Dadaen: der Educatioun. An och hei gesinn ech villes, wat net leeft, mee leider keng Visioun. A ganz dacks ass net méi genuch Zäit do, fir de Core Business vum Schoulhalen.

An och hei stellen ech d'Greetchenfro: Sinn eis Kanner, eis Jugendlech a véier, fënnef, sechs Joer besser op d'Zukunft virbereet? An och hei kann ech dës Fro sécher net mat engem klore Jo beäntweren.

An do iwwerraschen déi schlecht PISA-Resultater dann och net wierklech. Si bleiwen, ob de Minister dat elo wëllt oder net, en Thermometer fir eis Schoul. Sécher kee perfekten, mee awer. An et ass och kloer, datt Lëtzebuerg net direkt vergläichbar ass mat anere Länner. An ech denken och, datt mer net onbedéngt direkt Spëtzewäerter kënnen erzilen. Mee amplaz ze jéimeren, kënne mer awer eis Resultater vun elo mat eise Resultater vun deene leschte Jore vergläichen. An och do ass et u sech dramatesch. Well an alle Beräicher hu mer verluer. Am Lieseverständnis eelef Punkten! Dat ass ganz schlëmm! Well dat ass eng Grondvirausetzung, fir kënnen ze léieren, och am digitalen Zäitalter.

Une voix.- Genau!

Mme Martine Hansen *(CSV).*- Hei däerf een d'Aen net zoumaachen an de Kapp an de Sand stiechen. Mee wat mécht de Minister elo? D'Temperatur vum Schoulwiesen ass gemooss. Et ass Féiwer festgestallt ginn. Da geheie mer den Thermometer fort an dann ass de Problem geléist!

Dat kann et net sinn! Et kann een net einfach viru Problemer fortlafen. Et muss ee sech de Problemer stellen. An eise Schoulsystem huet e Problem. En ass ënner anerem sozial ongerecht, vill méi wéi an anere Länner.

Une voix.- Dat wësse mer scho laang!

Mme Martine Hansen *(CSV).*- Zum Beispill, eis Propos fir eng gratis Hausaufgabenhëllef …

Mee d'Ongerechtegkeet hëlt awer nach zou!

An eis Propos fir eng gratis Hausaufgabenhëllef, déi mer bei eisem Familljepackage virbruecht hunn, ass hei vun der Majoritéit niddergestëmmt ginn. An och de Moien hunn ech en Artikel am „Wort" gelies: „Bildungschancen verbessern". An hei schreift en Här Thomas Lenz am Prinzip iwwert dat, wat mir gesot hunn, wéi den Här Minister dat Franséischt mat dräi Joer agefouert huet.

Mir hunn drop higewisen, datt dat Franséischt fir vill vun eise Migratiounskanner e Problem ka ginn, well se jo duerno op Däitsch alphabetiséiert ginn, an datt een am Prinzip de Fokus méi op dat Däitscht misst leeën. Mee de Problem ass jo, datt déi Saachen ëmmer alleguer agefouert ginn, ouni iwwerhaapt iergendee wëssenschaftlechen Hannergrond. An dofir soe mer: Zesumme mat eiser Uni muss no Léisunge gesicht ginn, an net nëmme gemooss ginn. D'Resultater vun der Fuerschung däerfen dann och net an der Uni hänke bleiwen, mee déi mussen um Terrain ëmgesat ginn. An den Thermometer fortgeheien, wéi gesot, ass keng Léisung.

Dann zu engem Sujet, deen eis a vill Leit beweegt. Ech schwätze vum Klimaschutz. An och do froen ech mech, nodeems de Premier eis hei eng laang a breet Diagnos ouni Behandlung virgedroen huet: Wou ass d'Gesamtstrategie? Am Budget jiddefalls net, an an deem ominéise Plang och net!

Eng weider Fro: Kënne mer mat dësem Budget och nëmmen unnähernd d'Ziler vum Klimaschutz erreechen? An hei ass d'Äntwert kloer: Nee!

Et ass laut dem Här Gramegna ee Budget vum Klimaschutz, ouni awer nëmmen eng Mesure chiffréiert ze hunn. Hei gëtt de Minister dann definitiv zu engem surrealistesche Moler, ech géif soen, Dalí au carré, jo zu engem absurden, deen e wäisst Quadrat op e wäissen Hannergrond moolt an deen dat dann als grouss Konscht verkeeft.

M. Mars Di Bartolomeo *(LSAP).*- Do kritt een awer vill Suen derfir.

(Hilarité)

Mme Martine Hansen *(CSV).*- Den Här Gramegna sot och an der Kommissioun, d'Mesurë géife just mëttel- a laangfristeg kommen, kuerzfristeg wier näischt direkt ze erwaarden. Da muss ech awer froen: Geet een esou mat Prioritéiten ëm?

Den Här Gramegna sot dann och nach 800 Elektrobornen - och do muss ech soen: Dat ass

jo fir ze laachen, wann et net fir ze kräische wär, well de Marco Schank hat mam Étienne Schneider 2012 schonn 850 Bornen annoncéiert. A wann de Klimaschutz eng Prioritéit ass, da missten déi Bornë jo scho längst stoen.

„Et gëtt massiv an de Klima investéiert", seet zumindest den Här Gramegna. Mee virun allem dat, wat souwisou virgesinn ass, beim Tram an och soss Ausbau vun Zuchstrecken. Dat kritt einfach eng nei Klimaetikett. Dat war et da mat der Klimaambitioun am Budget.

An déi drëtt virgestallte Mesure am Budget ass d'Elektroautoprimm. Och dat ass keng Bettel-2-Erfindung. De Marco Schank hat se agefouert. Si ass vu Bettel 1 ofgeschaaft ginn. Dunn ass se vu Bettel 1 erëm mat groussem Tamtam agefouert ginn an dunn ass se nach eng Kéier mat groussem Tamtam bei Bettel 2 verlängert ginn.

Une voix.- An elo gëtt se erëm ofgeschaaft.

(Hilarité)

Mme Martine Hansen *(CSV)*.- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech muss dann awer zouginn, datt am Budget eppes virgesinn ass.

Plusieurs voix.- A!

Mme Martine Hansen *(CSV)*.- An zwar eng Hannerdier fir dem Här Turmes seng Ausso: „Mir maachen de Bensinn an den Diesel lues a lues méi deier, well da mierken d'Leit et jo net." Well d'Budgetsgesetz gesäit nämlech vir, datt d'Regierung duerch Règlement grand-ducal d'Akzisen op Diesel a Co kann eropsetzen. Den Här Gramegna huet elo vun 2 bis 6 Cent geschwat. D'CO_2-Steier kënnt jo nach derbäi.

Wéi gesäit dat Ganzt konkreet aus? Wéi dacks kënnt eng Hausse an, virun allem, wéi eng positiv ënnerstëtzend Mesurë si virgesinn? Heivun hu mer näischt héieren! An och: Wéi eng Konsequenzen huet dat op de Budget?

(Interruption)

Kuerz a Saachen Energietransitioun. D'Gesetz vum Dezember 2017 iwwert d'Aide à la protection de l'environnement gesäit e Fong fir d'Promotioun vun der energeetescher Effikasitéit vir. Hei seet d'Chambre des Métiers am Prinzip, datt dat eng ganz gutt Saach wier, well hei d'Betriber Ënnerstëtzung kéinte kréien. Mee et gëtt dee Fong leider nach net, obschonns datt dee säit 2017 virgesinn ass. Also, mir froen eis och: Wou bleift dee Fong?

An da freet d'Handwierkerkummer an hirem Avis u sech e Klimapakt fir d'PMEen, fir eenzel Betriber, eenzel Clusteren, eenzel Zone-d'activitéen. An an deem Sënn deposéieren ech elo hei eng Motioun fir e Klimapakt, fir eis PMEen op d'Been ze stellen. De Kärpunkt ass hei d'Offer vun enger gratis Klimaanalys mat Berodung. Dat ass wichteg, well ouni eis PMEe kréie mer eis Klimaziler net erreecht.

Wannechgelift!

Motion 2

La Chambre des Députés,

- considérant l'Accord de Paris signé par le Luxembourg le 22 avril 2016 et adopté formellement le 4 novembre 2016 ;

- rappelant les objectifs ambitieux du Luxembourg en matière de politique climatique, à savoir :

- une réduction des émissions de gaz à effet de serre comprise entre 50 % et 55 % en 2030 par rapport à 2005,

- une réduction de la demande finale d'énergie allant de 40 % à 44 % à l'horizon 2030 aux fins d'efficacité énergétique,

- une augmentation de la part des énergies renouvelables dans la consommation d'énergie brute finale de l'ordre de 23 % à 25 % à l'horizon 2030 ;

- estimant que les petites et moyennes entreprises (ci-après « PME ») doivent également relever le défi du changement climatique ;

- estimant que l'État devrait mettre à disposition des PME des instruments adéquats pour les accompagner dans leurs stratégies d'adaptation ;

- rappelant dans ce contexte le Pacte Climat entre l'État et les communes qui permet aux communes de bénéficier d'un soutien technique et financier de l'État en vue de participer de manière active à la lutte contre le changement climatique ;

- rappelant que le Pacte Climat est une réussite, alors que la totalité des 102 communes ont signé le pacte et que la quasi-totalité d'entre elles ont obtenu une certification ;

- estimant que la dynamique positive du Pacte Climat peut se reproduire au niveau du tissu économique du pays,

invite le Gouvernement

- à mettre en place un « Pacte Climat pour les PME », à l'instar du Pacte Climat entre l'État et les communes,

- à offrir aux PME un conseil et une analyse gratuits de la performance climatique de leur entreprise,

- à soutenir les PME au travers des réglementations incitatives dans le domaine de l'environnement et de l'action pour le climat.

(s.) Martine Hansen, Léon Gloden, Laurent Mosar, Gilles Roth, Marco Schank.

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci.

Mme Martine Hansen *(CSV)*.- An dann, Här President, wann d'Regierung eppes vun de Leit fuerdert a wa se sech dobäi och ganz ambitiéis Ziler setzt, da muss se och mam gudde Beispill virgoen, an dat soll se och am Budget chiffréieren. Dat ass onofhängeg vun iergendengem Klimaplang. An deem Sënn deposéieren ech hei nach eemol eis Motioun, dës Kéier e bësse méi ambitiéis, ...

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci.

Mme Martine Hansen *(CSV)*.- ... well vläicht hat Der se jo duerfir déi lescht Kéier net matgestëmmt, also eis Motioun, datt d'Regierung e konkreeten Aktiounsplang soll opstellen, fir datt de Staat bis 2030 klimaneutral soll ginn. Dat Ganzt mat der Fuerderung no enger Chiffréierung vun de Käschten.

(Interruption)

Motion 1

La Chambre des Députés,

- rappelant le Conseil affaires générales de l'Union européenne, qui s'est tenu le 10 décembre 2019 à Bruxelles ;

- prenant acte que le Luxembourg a réitéré au cours de cette réunion son souhait que le Conseil européen s'accorde sur la nécessité d'atteindre la neutralité climatique dans l'UE et tous ses États membres d'ici 2050 au plus tard ;

- saluant les conclusions du Conseil européen du 12 au 13 décembre 2019, à savoir la neutralité climatique d'ici 2050 ;

- rappelant le plan national intégré en matière d'énergie et de climat (PNEC) du Luxembourg qui constitue la stratégie-cadre en matière de la politique de l'énergie et de l'action climat ;

- estimant que l'administration étatique doit également montrer le bon exemple dans la réduction des émissions de gaz à effet de serre et dans l'augmentation de l'efficacité énergétique,

invite le Gouvernement

- à fixer l'objectif de neutralité climatique au sein de l'administration étatique au plus tard à l'horizon 2030,

- à élaborer un catalogue de mesures ainsi qu'un calendrier de mise en œuvre de ces mesures en vue de la neutralité climatique au plus tard pour 2030,

- à analyser le coût des différentes mesures et les économies de $C0_2$ et d'énergie escomptées.

(s.) Martine Hansen, Léon Gloden, Laurent Mosar, Gilles Roth, Marco Schank.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, d'Gesondheet allgemeng huet evidenterweis ganz vill mam Wuelbefannen ze dinn. Och hei gëtt vill vun Digitalisatioun geschwat. Dat ass och gutt. De Patientendossier ass och gutt. Hei si Sue virgesinn am Budget.

Wat da geschwë soll kommen, ass d'Cannabiskonzept. Ech ginn elo net drop an, just eng kleng Klammer. D'Douane huet nach net chiffréiert, wivill Suen datt hei sollen erakommen. Mee vläicht wëllt de Staat jo hei anständeg Sue verdéngen a vläicht ass dat dann och d'Ursaach, firwat datt d'Wirtschaftsprognosen ab 2021 onerwaart héich sinn. Vläicht hu mer do d'Léisung elo fonnt!

Dir Dammen an Dir Hären, mam Wuesstum, deen de Budget brauch, riskéiere mer, och am Beräich vun der Santé virbäi an hannewidder ze sinn. Ech ginn lech ee Beispill nieft dem allgemengen Urgencëstau.

D'lescht Woch huet eng Fra mech drop ugeschwat, déi accouchéiert huet. Nom Accouchement huet se nach misse stonnelaang am Accouchementssall leien, well kee Bett fräi war.

(Interruption)

Den Dag duerno huet se missen direkt heem, well kee Bett fräi war. An dat war net zu Bethlehem 2020 (veuillez lire : virun 2020 Joer), mee dat war hei zu Lëtzebuerg. An dobäi ass d'Kannerkréie kee Wellness! A fir d'Wuelbefanne vum Kand, iwwregens en zentrale Punkt vun all Bien-être an enger Gesellschaft, ass och d'Wuelbefanne vun der Mamm wichteg.

Een anert Beispill. Et ass d'Geschicht vun enger 84 Joer aler Fra, déi méi wéi zwou Wochen an der Klinik mat gebrachenem Wirbel op hir Operatioun muss waarden, well do ëmmer Urgencen dertëschtkommen.

(Interruption)

Och dat fannen ech net normal. A wéi gesot, eisen Nolauschtertour huet gewisen: Dat si keng Eenzelfäll! An esou eppes an engem Land wéi Lëtzebuerg, dat geet net! De Spidolsplang muss definitiv zu engem breede Gesondheetsplang ginn an der Realitéit an dem Wuesstum ugepasst ginn, an dat huet natierlech och Konsequenzen op de Budget.

Wa mer hei beim Beräich vun der Gesondheet sinn, muss ech eebe soen, datt d'Regierung definitiv esou lues e Brëll brauch géint hir Kuerzsiichtegkeet.

Dir Dammen an Dir Hären, ech hunn lech schonn zum Personalproblem am Handwierk geschwat. Mee dee Personalproblem hu mer och am Fleege- an am Gesondheetsberäich. An och hei riskéiere mer, fréier oder spéider ënnert der Laascht vum Wuesstum, deen dëse Budget brauch, ënnerzegoen.

A wann am Gesondheetsberäich eppes net méi ka waarden, dann ass et definitiv déi Nomenclature. Mir schwätze jorelaang iwwert déi Nomenclature. An esou, wéi et elo ausgesäit, wäerte mer nach jorelaang schwätzen, iert d'Nomenclature ugepasst ka ginn. An dat ass net normal. Hei huet d'Regierung, hei huet de Minister awer eng politesch Verantwortung.

Mir hunn 2015 hei an der Chamber d'Gesetz iwwert d'Psychotherapeute gestëmmt. Bis haut ass nach keen eenzege Patient vun der CNS rembourséiert ginn. Ech wëll just soen: Dat wär relativ dréngend! Mir si bei enger anerer Statistik, bei den Depressiounen, u sech hei zu Lëtzebuerg d'Spëtzt.

(Interruption)

2018 sinn d'Osteopathen am Gesetz ënner « certaines professions de santé » bäigefüügt ginn.

(Interruption)

Dat doten ass ëmmer déi selwecht Äntwert. Mee Dir hutt awer eng politesch Verantwortung. Da musst Der eng Léisung fannen!

(Interruptions)

2018 ass d'Gesetz vun den Osteopathe geännert ginn. Och do ass nach kee rembourséiert ginn. Den Tiers payant soll agefouert ginn. Et soll zu Leeschtungsverbesserunge kommen. Awer och dat soll, wéi mer elo héieren hunn, erëm eng Kéier ronn dräi Joer laang daueren.

(Interruption)

Jo, dat hätt Inzidenzen och op de Budget, mee dat wäre sënnvoll agesate Suen.

Dann huet den Här Cruchten jo och den Akzent, wéi ugekënnegt, op d'Inegalitéiten an op d'Aarmut zu Lëtzebuerg geluecht. Dat ass och richteg a gutt, well mer hunn eng erschreckend sozial Entwécklung. Mir hu sozial Ongerechtegkeeten, déi zouhuelen, dovunner vill och bei de monoparentalle Familljen. Mir hunn eng héich Altersaarmut. De Marc Spautz wäert nach op dëse wichtege Sujet am Detail agoen an och de Paul Galles huet jo eng Interpellatioun iwwert den Aarmutsrisiko ugefrot.

D'Famill, fir eis e weideren zentrale Punkt vum Wuelbefannen. An hei zitéieren ech eppes, eng Ausso vu Facebook - ech hu mam Här geschwat, ech dierf dat maachen -: „Mir musse moies um 7 Auer eis Kanner an der Maison relais ofginn, fir um 9 Auer op der Aarbecht ze sinn. Da solls de deng aacht Stonne schaffen an erëm um 19 Auer bei der Maison relais sinn, fir däi Kand ewechzehuelen. Dann Hausaufgabe maachen, eppes iessen an da muss d'Kand schonn erëm an d'Bett, fir datt d'Kand deen nächsten Dag packt."

A weider: „D'Elteren hu gläich guer keng Zäit méi fir hir Kanner. Wéi solle mir eis Kanner, wéi vun der Politik gefuerdert, nach selwer erzéien, wa mir all Dag zwou bis dräi Stonnen am Stau sinn? D'Maison relais an d'Schoul si jo net dofir do, fir d'Kanner ze erzéien!! Dat stëmmt, ech géif och léiwer mäi Kand selwer erzéien, mat him spillen an esou weider, wéi datt anerer dat fir mech maachen." Da schreift en e bësse virun an da seet en: „Topp, eis Politik!"

Ma dat ass eng ganz gutt Beschreiwung vum Hamsterrad, wou mir, wou vill Leit all Dag dra sinn. A mat dësem Budget, dee weiderhin op staarke Wuesstum baut, wou awer keng Strategie erkennbar ass, fir de Wuesstum ze packen, riskéiert d'Hamsterrad, ëmmer méi séier ze dréien.

Ech erënneren hei nach eng Kéier kuerz un eise Familljepak, mat enger Ënnerstëtzung fir all Famill ouni Ideologie a Kulturkampf, wou mer och d'Leeschtung vun den Elteren, déi doheem bleiwen, fir se ze erzéien, wollten honoréieren, wou mer den Homeoffice wollten zousätzlech fërderen. D'Majoritéit war, wéi gesot, géint alles!

Wat fir eis als CSV wichteg ass, ass de Prinzip, datt d'Kanner ëmmer sollen am Mëttelpunkt vun eiser Politik stoen, well si bleiwen eis Zukunft. An och dat ass an dësem Budget net direkt erëmzefannen.

Här President, e Budget ass kee Rapport vum Politikstau vun der Géigewaart. E Budget ass och net just e bürokratescht a finanztechnescht Dokument a Gesetzesform. Nee! E Budget ass eng politesch Zukunftsvisioun, déi mat verlässlechen Zuelen ënnermauert ass. A genee hei bleiwe mer awer bei deene ronn 950 Säite vum Budget a vum Pluriannuel mam Fanger am Mond um Dréchene sëtzen.

Et ass wéi fréier beim Literarischen Quartett um ZDF, wou de Marcel Reich-Ranicki ëmmer seng Emissioun opgehalen huet, an dat passt u sech och bei d'Bettel-2-Politik: „Und so sehen wir betroffen / Den Vorhang zu und alle Fragen offen."

Mee Politik ass keen Theater. Wann ee regéiert, muss ee liwweren an net nëmme lavéieren. Déi oppe Froe bleiwe virun allem op, wou se am néidegste misste beäntwert ginn: beim Logement, beim Klima, bei der Mobilitéit. Dat Eenzegt, wat kloer ass, ass, datt mer weider e staarken, zillosen, reng quantitative Wuesstum brauchen.

An engem „Land"-Interview mam Premier konnte mer liesen: „Ech wëll Rou." Dat geet éischtens net duer, Här Staatsminister, an zweetens wäerte mer dem Här Staatsminister dës Rou och net loossen, well fir eis ass weeder d'Regierung nach d'Chamber u sech ee Wartesall op d'Weltkonjunktur.

Nee, et ass eng Denkfabrik u sech, fir Léisunge fir d'Leit ze sichen. An dëse Budget ass e Budget mat Zuelen, mee ouni Visioun. Et ass ee Budget ouni Kloerheet fir Leit a Betriber. Et ass e Budget ouni Prioritéiten, ouni Politik, an dat mol fënnef am Pluriannuel, deen am Fong just ee „Pluri vide" ass. Mir brauchen awer eng kohärent Politik mat klore Prioritéite fir d'Wuelbefanne vun de Leit an en deementspriechende Budget. Dëse Budget awer bleift just am Hamsterrad hänken.

An aus all deene Grënn wäerte mir als CSV géint dëse Budget vun eidele Wierder, eidelen Zuelen an eideler Politik stëmmen. Dëse Budget ass beschtefalls e Budget vum Bien-avoir, awer sécherlech net vum Bien-être, net vum Wuelbefannen a scho guer net vum Wuelmaachen.

Ech soen lech Merci.

Plusieurs voix.- Très bien !

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci villmools, Madamm Hansen. Den nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Eugène Berger.

(Interruption)

Här Berger, Dir hutt d'Wuert.

M. Eugène Berger *(DP)*.- Merci, Här President. Ech wéilt mech och direkt u meng Virriednerin, d'Spriecherin vun der CSV-Oppositioun, riichten, fir ganz kloer ze soen: Dës Regierung, dës Koalitioun, déi huet eng kloer Prioritéit. Si huet och e kloert Zil, un deem se all Dag schafft, nämlech fir nach méi sozial Gerechtegkeet zu Lëtzebuerg ze schafen.

D'Gerechtegkeet, déi zitt sech wéi e sozialliberale Fuedem duerch dee ganze Koalitiounsaccord. An duerfir steet d'DP och voll a ganz hannert deem Accord, net nëmme well ganz vill do mat bloer Tënt drageschriwwe ginn ass, mee well dës Koalitioun kloer Akzenter setzt, fir keen um Rand vun der Strooss stoen ze loossen, mee derfir ze suergen, datt jiddwereen déi beschtméiglech Chancë kritt.

A wann een nach ee Beweis bräicht, fir dat ze ënnersträichen, dann ass dat de Budget 2020! Ronn d'Hallschent vun den Ausgabe vum Staat 2020, a Chiffere ronn zéng Milliarden, si fir sozial Ausgaben, si fir sozial Mesuren, si fir sozial Transferen a Subsiden.

Also, Här President, och dëse Budget ass erëm e kloert Bekenntnis zum Sozialstaat. An hei läit och de Budget 2020 an der Kontinuitéit vun den Efforten, déi schonn an de leschte sechs Joer gemaach gi sinn.

An op sozial gerecht Politik setzen, dat sinn effektiv net nëmmen Zuelen am Budget. Et si konkreet Mesuren, déi de Leit am Land ënnert d'Äerm gräifen an hinnen hëllefen, d'Liewe méi einfach ze maachen, besonnesch deenen, déi et méi brauchen.

Eng sozial gerecht Politik, dat ass zum Beispill, de Mindestloun ëm 100 Euro netto erhéijen. Dat ass zum Beispill zousätzleche Congé an e Feierdag. Dat ass e Congé parental, deen et erlaabt, ouni grouss finanziell Abousse kënne Beruff a Famill ënner een Hutt ze bréngen. Dat

ass gratis Kannerbetreiung, fir datt onofhängeg vun der Pai vun den Eltere kann op eng gutt qualitativ Betreiung vun de Kanner gezielt ginn. Dat ass d'Subvention loyer. Dat si gratis Schoulbicher, fir datt an d'Schoul goen net déi kleng Paie belaascht. Dat ass d'Allocation de vie chère. Dat sinn d'Chèque-servicen. Dat ass d'Adaptatioun vum REVIS, wou de Leit gehollef gëtt, erëm an den Aarbechtsprozess ze kommen. Dat sinn zolidd Reserve vun 19 Milliarden an eise Pensiounskeesen. Dat si ganz grousszügeg Studentesubsiden, wéi ee se an Europa néierens aneschters fënnt. Dat ass eng éischt Steierreform gewiescht, déi de Leit méi Kafkraaft ginn huet. Dat wäert an Zukunft d'gratis Maison relais oder Museksunterrecht sinn, an nach ganz villes méi.

Ech mengen, dat ass déi Politik, fir déi dës Koalitioun asteet an déi se sech op de Fändel geschriwwen huet an déi och am Sënn vum Bienêtre läit, deen de Budgetsrapporteur als Leittheema geholl huet. Dat gëtt mer och d'Geleeënheet hei, fir dem Budgetsrapporteur och Merci ze soe fir säi mëndlechen a schréftleche Rapport an him och ze felicitéieren. Ech mengen, jiddwereen, dee schonn emol eng Kéier Budgretsrapporteur war, weess datt do ganz vill Aarbecht an Engagement hannendrustécht.

Une voix.- Dat ass wouer.

M. Eugène Berger *(DP)*.- Här President, et muss een awer och wëssen: Eng grousszügeg Sozialpolitik, wéi mir se maachen, huet och hire Präis. Déi gëtt et net zum Nulltariff. Duerfir muss een och déi finanziell a budgetär Basis a Viraussetzunge schafen. Ech hunn emol gesot: „Et muss ee fir d'éischt de Kuch baken, fir datt een e ka verdeelen." A genau dat hu mer déi lescht sechs Joer gemaach. Mir hunn iwwert déi Joren e grousse Kuch gebak. An dat ass deen, dee mer elo kënne benotzen, fir dann eis Politik och ze finanzéieren.

An et muss ee jo awer trotzdeem drun erënneren, 2013, wéi déi éischt Regierung Bettel ugetrueden ass, wat fir eng finanziell Situatioun mir virfonnt haten. Dat gëtt jo gären an oft vergiess. Mir stoungen 2013, kann ee soen, mam Réck zur Mauer. Lëtzebuerg ass op eng Staatsverschëldung vu bal 30 % higesteiert.

(Interruption)

Jo, ech weess, heiansdo gëtt et haut als bal esou normal ugekuckt, datt d'Staatsfinanzen an der Rei sinn. Mee dat muss een awer trotzdeem och eng Kéier rappeléieren. Mir hätten deemools riskéiert, d'Virgabe vum Pacte de stabilité net méi ze erfëllen. An de Verloscht vu knapps enger Milliard TVA op dem Commerce électronique, dee sech ugekënnegt huet, huet d'Saach net méi einfach gemaach.

Jo, mir hunn d'Äerm héichgestrëppt. An ënnert dem Impuls vum Finanzminister Pierre Gramegna krute mer d'Staatsfinanzen erëm an de Grëff.

Mme Octavie Modert *(CSV)*.- Datt d'Sozialiste sech dat doten ëmmer gefale loossen!

M. Eugène Berger *(DP)*.- Jo, mir hunn dernieft eis Defiziter erofgeschrauft an eis Schold reduzéiert. An dat ass jo, fir datt mer dann elo och déi Suen, déi Staatsfinanzen hunn, fir datt mer eis Politik, eis Sozialpolitik kënne finanzéieren. Mir hunn och d'Scholdespiral gebrach. D'Schold geet weider erof. 2020 wäert d'Staatsschold souguer fir d'éischte Kéier säit 2011 erëm ënner 20 % vum PIB falen a bis 2023 nach weider erofgoen.

(Interruption)

Vun allen Triple-A-Länner ass Lëtzebuerg elo dat Land mat dem niddregste Scholdestand. A wat fir eng Wichtegkeet deen Triple-A huet, dat konnt ee jo och Ufank November nach eng Kéier gesinn, wéi de Finanzminister fir déi éischte Kéier an der Geschicht en Emprunt zu engem Negativzëns ophuele konnt.

(M. Mars Di Bartolomeo prend la présidence.)

D'Investisseuren hunn also net nëmme wéinst eise sympathesche Gesiichter, mee virun allem wéinst dem Triple-A grousst Vertrauen an déi lëtzebuergesch Ekonomie. E besteeënden Emprunt konnt also vill méi gënschteg refinanzéiert ginn an ënnert dem Strëch konnte mer nach ronn 25 Milliounen zousätzlech an eis Statskeess enregistréieren, wat also och eppes ass, wat mer eigentlech nach ni haten.

An da méi generell soe mer awer: Mir begréissen déi Demarche vum Finanzminister, fir besteeënd Emprunten zu méi bëllegen Zënsen ze refinanzéieren oder och kuerzfristeg neier zu gudde Konditiounen opzehuelen.

Nach e Bléck op e puer Eckdate vum Budget, fir ze ënnersträichen, datt mer ganz gutt dostinn: Am Gesamtstaat läit de Sold bei 757 Milliounen Euro. De Budget pluriannuel weist, datt dësen Iwwerschoss progressiv erop bis 1,5 Milliarden oder 2,0 % vum PIB am Joer 2023 wäert goen. Och wat den Zentralstaat ugeet, sti mer mëttlerweil nees ganz gutt do. Beim leschten Zwëschebilan zur Situation budgétaire hu sech schonn erëm fir 2019 och ganz positiv Zuelen ofgezeechent. Am Zentralstaat si mer no beim Equiliber.

Dat ënnersträicht einfach, hei déi Zuelen, datt de Finanzminister seng Keess am Grëff huet. An ech mengen, d'Solidité́it vun de Staatsfinanze gesäit een och um Solde structurel. Dee wäert 2020 bei plus 0,9 % leien an da progressiv bis op plus 1,9 % am Joer 2023 eropgoen, also ëmmer iwwert där neier, méi ambitiéiser Limitt vu plus 0,5 %. Mir erfëllen also net nëmmen d'Krittären, mee mir hunn och e gewëssene Spillraum, dee mer eis do schafen - einfach nëmmen, fir dat och ze soen, well de Budget jo dann hei awer traditionell vun der Oppositioun kritiséiert gëtt.

Ech mengen, déi Zensur, déi mer reegelméisseg vu Bréissel kréien an och vun anere Gremie kréien, déi ech elo net all hei zitéieren, schwätzt eng kloer Sprooch. Mir kréien also och aus dem Ausland oder vun der Kommissioun Bonne-notten. Lëtzebuerg ass also „on track", wat d'Budgetsprevisiounen ugeet, a respektéiert och all déi europäesch Krittären. A mat deene gesonde Staatsfinanze leeë mer also d'Basis, fir kënnen all déi Mesuren ze finanzéieren, déi am Interessi vun de Leit sinn, fir hinnen d'Liewe méi einfach ze maachen.

Jo, Här President, dat konjunkturellt Ëmfeld spillt och mat. D'Konjonktur dréit zu Lëtzebuerg, awer och, well eng Rei Initiative vun der Regierung zu dësem schéine Wieder an der Wirtschaft bäidroen. Dat kënnt net ganz vun eleng:

Mir hunn et zum Beispill fäerdegbruecht, fir d'Finanzplaz besser opzestellen. D'Green Finance, d'Transparenz, wou mer all eis Direktiven ëmgesat hunn, ech mengen, dat ass eigentlech ënnert dem Strëch e Plus fir d'Finanzplaz gewiescht. An d'Finanzplaz bleift ënnert dem Strëch ee vun den Haaptpiliere vun eiser Ekonomie. Mat 11 % vun de Beschäftegte gëtt ronn ee Véierel vum Räichtum vum Land erwirtschaft. D'Finanzplaz ass eigentlech och eppes, wat ee kann ënnert de Label vu qualitativem Wuesstum respektiv och vu qualitativen Aarbechtsplaze respektiv nohaltegem Aarbechtssecteur rangéieren.

Mir hunn d'Betriber steierlech entlaascht, fir datt se kompetitiv bleiwen an domat och nach nei Aarbechtsplaze schafen. Mir ënnerstëtzen d'Diversifikatioun vun der Ekonomie, besonnesch mat Akzent op dem Digitalen, wou ech herno nach eng Kéier wäert drop zréckkommen.

An am Endeffekt, souguer wann een do elo net ka mat genauen Zuelen operéieren, muss een awer och dovunner ausgoen, datt och d'Steierreform e positiven Impakt op eis Ekonomie hat. Well Leit, déi méi Suen an der Täsch hunn, ginn déi Suen zum Deel och erëm zréck an d'Ekonomie, wa se déi Suen also ausginn.

An dat gutt Ëmfeld, déi gutt konjunkturell Héichlag, déi notze mer also, fir ze investéieren, massiv ze investéieren. An et sinn haut de Moie schonn eng Rei Zitater hei beméit ginn. Dann huelen ech dann och eent - et wäert awer, mengen ech, och elo dat eenzegt bleiwen - hei a menger Ried. Dann zitéieren ech zur Ofwiesslung den Antoine de Saint-Exupéry mat sengem „Le Petit Prince": « Pour ce qui est de l'avenir, il ne s'agit pas de le prévoir, mais de le rendre possible. »

An d'Zukunft méiglech maachen, heescht fir dës Regierung och fir 2020 erëm Rekordinvestitiounen! Dëst Joer sinn Investissementer vu ronn 2,8 Milliarden am Budget virgesinn. Dat ass nees eng Erhéijung vu ronn 12 % par rapport zum leschte Joer. Investissementer an d'Mobilitéit, an d'Recherche, an d'Bildung, an d'Familljen, an de Klimaschutz a virun allem och eeben an d'Sozialpolitik.

Iwwert déi nächst Jore wäerten d'Investissementer nach weider eropgoen an 2023 da fir déi éischte Kéier iwwer dräi Milliarden Euro leien. Dat ass en absolutte Rekordniveau, och a Prozenter: 2018 ware mer bei 3,6 % vum PIB, 2019 bei 4,0 % an 2020 komme mer bei 4,3 % un.

Här President, d'Regierung an de Finanzminister behalen an dëser Period, wou d'Ekonomie gutt dréit, awer och e klore Kapp a wëssen, datt och emol méi gro Wolleke kënnen um Konjunkturhimmel opzéien. Wann een den internationale Kontext kuckt, gëtt et do eng Rei Elementer, déi engem kënne Suerge maachen. Virdrun hat de Finanzminister och schonn do déi eng oder aner Ausso gemaach.

Ech mengen, besonnesch d'Handelskricher zwëschent den USA a China, mee awer och déi wirtschaftlech Tensiounen zwëschent den USA an Europa muss een am Bléck behalen. Et weess een net, wéi dat weider evoluéiert respektiv wat fir eng Auswierkungen dat herno op d'Weltkonjunktur respektiv och am Endeffekt op déi lëtzebuergesch Konjunktur kann hunn. Et ass net ëmmer evident, dat virauszesoen.

Mee awer och an deem Bléckwénkel innovéiere mer am Budget 2020 mat engem neie Fonds de rééquilibrage budgétaire. Ech mengen, d'Regierung suergt domadder vir, falls de konjunkturelle Réckewand emol eng Kéier sollt ausbleiwen. A konkreet ass dat en neit Instrument, wou eventuell Iwwerschëss dragesat ginn, op déi een da kann zréckgräifen, wa mer eng Situatioun vun Defizit hätten, fir de Budget dann erëm ze equilibréieren.

Ech mengen, dorobber kann ee méi flexibel zréckgräifen, esou wéi dat da grad néideg ass. Ech géif net soen: „Dat ass e weideren Apel fir den Duuscht." Hei géif ech éischter soen: „Et ass de schnellen Drauwenzocker", nieft dem Fonds souverain intergénérationnel, dee mer ugelucht hunn. Dat hei ass also eppes, wou een dann engem ka kuerzfristeg do méi Energie ginn. Als Rappell awer och: Den Apel fir den Duuscht, dat ass de Fonds souverain intergénérationnel. An an deem Spuerschwäin, dat also fir déi zukünfteg Generatioune geduecht ass, dat mer ugeluecht hunn, do sinn den Ament och da schonn 317 Milliounen Euro dran, déi mer do op d'Säit geluecht hunn.

Här President, ech mengen, einfach als Ofschloss vu menger Analys zu den Eckdate vum Budget kann ech feststellen, datt de Finanzminister eng Aart, ech géif soen „Hattrick" mam Budget fäerdegbruecht huet:

Éischtens, mam Budget bréngt en et fäerdeg, datt mer déi Suen hunn, fir eis sozial ausgeriicht Politik ze garantéieren.

Zweetens, mam Budget suergt en derfir, datt mer kënnen an d'Zukunft investéieren an déi preparéieren.

An drëttens, letztendlech huet en et och nach fäerdegbruecht, fir eng Mouk kënnen op d'Säit ze setzen, wann et emol eng Kéier net méi esou gutt geet.

Ech mengen, et gëtt wéineg Finanzministeren op der Welt, déi esou en Hattrick mat hire Budgete fäerdegbréngen.

Här President, „Wien haut nach dorunner zweifelt, datt d'Äerderwiermung an d'Konsequenzen dovunner eng vun de gréissten Erausfuerderunge vun onser Zäit sinn, dee verkennt einfach d'Realitéit!", dat waren dem Premierminister Xavier Bettel seng Wierder hei op der Tribün, wéi hien iwwert d'Lag vun der Natioun geschwat huet. Jo, d'Regierung huet sech ganz ambitiéis Ziler ginn, andeems si iwwert den Accord vu Paräis erausgeet a bis 2030 eis CO_2-Emissioune bis op minus 55 % wëllt reduzéieren. Domadder verkennt d'Regierung net d'Realitéit, mee si iwwerhëlt hir Responsabilitéit a setzt op e staarke Klimaschutz.

An och am Budget ass de Klimaschutz ..., och am Budget 2020 - also net an deem vun 2021, wou dann eng ganz Rei Mesurë komme vum Klimaplang, mee och schonn am Budget 2020 - setzt een eng Rei Prioritéiten. Well letztendlech geet et beim Klimaschutz och ëm Gerechtegkeet, an zwar d'Gerechtegkeet géintiwwer den zukünftege Generatiounen, datt mer och deenen nach e liewenswäerte Planéit erhalen.

Wéi gesot, ganz rezent huet d'Regierung déi Partitur geschriwwen, fir kënnen déi Ziler vu minus 55 % a Musek ëmzesetzen. Dat geschitt mam Klimagesetz a virun allem och da mam Klimaplang. Den nächsten Donneschden wäerte mer natierlech och schonn hei méi en détail eng Diskussioun driwwer féieren. Mee an de leschten Deeg huet een awer trotzdeem matkritt, datt awer scho vill iwwert déi ugekënnegt Akzisenerhéijung respektiv och déi CO_2-Steier respektiv CO_2-Bepreisung diskutéiert ginn ass. Vläicht duerfir zwou, dräi Bemierkungen dozou.

Ech mengen, déi ugekënnegt Akzisenerhéijung vun 1 bis 3 Cent um Bensinn respektiv 3 bis 5 Cent um Diesel ass och am Kontext vun eisen Efforten ze gesinn, fir den CO_2 am Beräich Transport ze reduzéieren. Mir wëssen, datt den Transportberäich, hei zu Lëtzebuerg op alle Fall, ee vun deene gréissten CO_2-Emetteuren ass. A mir wëssen, datt déi Emissiounen an deem Secteur zu engem groussen Deel vum Diesel kommen, deen d'Camionen hei zu Lëtzebuerg tanken.

De Moment verkafe mer also nach ëmmer ze vill Diesel, besonnesch un d'Camionen, fir datt mer eis national Klimaziler kéinten erreechen. An an där Logik sinn et also déi Akzisechangementer, déi eng éischt Mesure sinn, fir déi Differenz par rapport zu den Nopeschlänner ze reduzéieren an de Lëtzebuerger Diesel eigentlech manner interessant ze maachen.

An ech mengen, et erwaart ee sech jo dann dobäi sécherlech och, datt de Verkaf vum Diesel wéinstens proportionell zréckgeet. An déi éischt Zuelen opgrond vun den 2 Cent, déi am Ufank vum Joer op den Diesel geluecht gi sinn, weisen op alle Fall, datt vu Mëtt bis Enn des Joers de Verkaf vun Diesel zréckgaangen ass.

Et waren och elo Diskussiounen, wat den Impakt vun den Akzisen op de Portmonni wäert sinn. Dat huet jo ganz vill op verschiddene soziale Medien do beweegt, duerfir hei awer nach eng Kéier einfach e puer Fakten oder Zuelen, fir d'Gemidder ze berouegen, als Beispill: Wann ee ronn 20.000 Kilometer d'Joer fiert mat engem Auto, dee sechs bis siwe Liter verbraucht op 100 Kilometer, da wäert dat fir de Portmonni 4 bis 5 Euro de Mount ausmaachen. Ech mengen, mir sollten alleguerten emol iwwerleeën, wivill mer fir aner Saachen ausgi respektiv dat dann eeben a Relatioun setze mat deem, wat mer normalerweis all Dag fir d'Liewen ausginn.

Et muss een och rappeléieren: Och no dëser Erhéijung bleift de Spritt nach ëmmer e gutt Stéck méi bëlleg wéi am Ausland. A fir dat och ze soen: Fir déi Leit net ze benodeelegen, déi op den Auto ugewise sinn, gëtt am Géigenzuch och net un der Kilometerpauschal gefréckelt. Ech mengen, mir denke jo och un déi Leit zum Beispill aus dem ländleche Raum, déi net esou gutt un den ëffentlechen Transport ugeschloss sinn, respektiv déi Leit, déi op Schichte schaffen, respektiv un nach Situatiounen, wou een einfach den Auto brauch. An ech mengen, déi aktuell Avantagë vun der Kilometerpauschal bleiwen also bestoen.

An d'CO_2-Bepreisung, déi nach net direkt de Budget 2020 betrëfft, läit genau an där selwechter Logik respektiv an deene selwechte Bestriewungen. Well ech wëll einfach awer nach eng Kéier an deem Kontext rappeléieren: Als Lëtzebuerg droe mer eng Matverantwortung fir de Klimaschutz, fir d'CO_2-Emissiounen ze reduzéieren, fir d'Consommatioun vun de fossille Brennstoffer ze reduzéieren. A mir mussen och eis Hausaufgabe maachen.

Mir sinn, wéi de Finanzminister et och scho gesot huet, e klengt Land a mir mussen déi Éischt sinn, déi weisen, datt mer hei eis Accorden anhalen, zu wat mer eis verflicht hunn, datt mer och do dann déi néideg Efforte maachen. Mir hunn en Engagement fir de Klimaschutz. A mat esou Mesurë gi mer eisen Engagementer do gerecht.

A mir si jo och eent vun deene wéinegen europäesche Länner, déi nach keen CO_2-Präis pro Tonn agefouert hunn. Déi meescht hu schonn eng Besteierung oder si gewëllt, deemnächst och eng anzeféieren. Frankräich huet eng CO_2-Steier vu 45 Euro pro Tonn. Nëmme fir ze soen: Mir fänke bei 20 Euro pro Tonn un an da geet dat erop. Déi grouss Koalitioun an Däitschland mat der CDU/CSU féiert eng Bepreisung vu 25 Euro pro Tonn an. Dann an der Belsch - bon, de Moment nach, do kucke se fir d'éischt, d'Regierung zesummenzekréien -, mee an der Belsch wäert och ganz sécher eng CO_2-Steier kommen.

An ech mengen, zu Lëtzebuerg hu mer ab 2021 e Präis vun 20 Euro pro Tonn festgeluecht. Mir sinn also do gutt am Peloton vertrueden. Mir sinn do emol net vir am Peloton derbäi, mee mir hunn eigentlech hei gekuckt, fir eis un der Moyenne vun den Nopeschlänner ze orientéieren.

An och hei soll een deen Effort, deen op de Bierger zoukënnt, fir datt jiddwer Eenzelnen e klenge Beitrag zum Klimaschutz leescht, an dee richtege Kontext setzen. Och hei muss ee soen, datt, wann ech elo d'Beispill géif vu virdrun huele mat engem Auto, deen 20.000 Kilometer d'Joer fiert, wann een dat ëmrechent op de Bensinnspräis, da wäert dat och an der Forschett vu vläicht 5, 6 Euro de Mount leien. Dat kann een dann och héichrechnen op d'Joer, mee dat ass awer elo net eppes, wat onheemlech an de Portmonni géif schloen. Och hei muss een awer soen, datt d'Präisser bei eis op der Tankstell warscheinlech nach ëmmer déi niddregst an der Groussregioun wäerte bleiwen.

Ech mengen, et muss een och soen: De Bierger muss wëssen, wann e fossill Brennstoffer consomméiert, datt en domadder CO_2-Emissioune produzéiert an datt dëst net positiv fir d'Klima ass. Et entsti Schied fir d'Ëmwelt, fir d'Gesondheet.

An duerch d'CO_2-Bepreisung - well do dann heiansdo gefrot gëtt: „Ass et awer effektiv eppes, woumat mer konkreet d'CO_2-Emissioune reduzéieren?" -, jo, domat gëtt ugestrieft, datt d'Leit manner consomméieren u fossille Brennstoffer, mee duerch d'CO_2-Besteierung oder -Bepreisung gëtt och de Prinzip vum Pollueur-payeur ëmgesat: Wat ee méi polluéiert, wat een also och muss méi bezuelen. An duerfir ginn déi Recettë jo och da geholl! Dat ass jo net, datt dat einfach esou ugeduecht ass, mee déi Recettë vun der CO_2-Bepreisung gi jo da

geholl, déi gi geziilt genotzt, d'Hallschent dovunner, fir konkreet Mesuren am Sënn vum Klimaschutz ze huelen.

Fir eis ass awer och kloer: D'Efforte géint de Klimawandel däerfen awer och net op d'Käschte vun de sozial Schwächsten an eiser Gesellschaft goen. Et gëtt, dat ass scho gesot ginn, nach vill Leit, déi op den Auto ugewise sinn, déi vläicht net vill verdéngen an déi och net sollen duebel bestrooft ginn. Duerfir gëtt déi aner Hallschent dann un déi zréckverdeelt, déi net esou gutt dostinn, fir datt déi och kënnen d'Efforten um Klimaschutz matdroen. Respektiv, wa se sech ganz klimafrëndlech behuelen, hu se eigentlech e Klimabonus, dee se dann ënnert dem Strëch hunn.

Ech mengen, och domadder gesäit een dee sozial gerechte Fuedem vum Koalitiounsaccord. Dee gëtt also och bei der CO_2-Bepreisung weidergesponnen.

Här President, d'DP steet jiddefalls hannert dësem Klimaplang an dem Aféiere vum Pollueur-payeur-Prinzip mat gläichzäitegem sozialen Ausgläich bei enger CO_2-Bepreisung. Ech mengen, wann dës Mesure elo vill diskutéiert gëtt, da mussen déi Parteien, déi net domadder averstane sinn, soen, wat fir eng aner Mesurë se géifen huele respektiv wat fir eng Alternative si da géife virgesinn. Ech mengen, en Donneschdeg wäerte mer jo dann déi eng oder aner Äntwert kréien, wann een also net hei mat där Mesure d'accord wier.

Une voix.- Très bien !

M. Eugène Berger *(DP)*.- Här President, wann also déi zwou Mesuren do an deene leschten Deeg vill diskutéiert gi sinn, muss een awer nach eng Kéier betounen, datt mer am Klimaschutz net bei null ufänken, datt mer an deene leschte Jore scho ganz vill Efforte gemaach hunn an datt mer och mam Budget 2020 weider a ganz vill Mesuren investéieren.

D'nächst Joer ginn iwwer 500 Milliounen an de konkreete Klima- an Ëmweltschutz investéiert. Dee Montant geet bis 2023 op 661 Milliounen erop. A besonnesch - dat kënnt Der verstoen - freet d'DP sech och op den 1. Mäerz d'nächst Joer, well dann den ëffentlechen Transport gratis gëtt. Mir si frou, datt dee Punkt, dee mir jo och an eisem Walprogramm haten, elo an dräi Méint Realitéit gëtt.

Et ass e weideren Ureiz, fir datt d'Leit vum Auto op den ëffentlechen Transport ëmklammen. Mee och dat huet eng sozial Komponent, well et och de Portmonni vun de Leit entlaascht. Dem Statec no - ech mengen, och de Budgetsrapporteur hat dat scho gesot - géifen d'Leit an der Moyenne 390 Euro d'Joer spueren, wa se net méi mussen den ëffentlechen Transport bezuelen. Huele mer elo een, deen de Mindestloun verdéngt an deen op den ëffentlechen Transport ugewisen ass: Ech mengen, dat sinn awer 390, ronn 400 Euro, déi dann do kënne gespuert ginn, wat jo awer och net näischt ass.

Mir sinn eis bewosst, datt mer och weider mussen an d'Qualitéit investéieren. Wa mer den ëffentlechen Transport wëlle méi attraktiv maachen, muss weider op d'Qualitéit, op d'Pünktlechkeet gesat ginn. A mir mussen och weider investéieren, fir datt d'Offer vum ëffentlechen Transport nach verbessert gëtt. Mir hunn do eng Rei Projeten, déi lafen.

Et sinn och do, muss ee soen, eng Rei Saachen, déi nozehuele sinn. Mee mir investéieren och d'nächst Joer erëm 251 Milliounen an d'Schinnen- an d'Tramsnetz. Déi Investissementer, déi lafen iwwert de Fonds du rail. Och eis Iddie vun den Expressbuslinne sinn amgaangen ëmgesat ze ginn. Wa bis alleguerten dës Linnen (veuillez lire : Wa bis alleguerten dës Linne voll a Betrib sinn) - dat sinn déi Linnen, wou de Bus, wann e vum Punkt A bis an d'Stad fiert oder vum Duerf A bis an d'Stad fiert, vläicht net onbedéngt an all Duerf, wat derzwëschent läit, stoe bleift, mee wou een da Linnen huet, déi méi direkt an d'Stad oder op déi Plaze fueren, wou d'Aarbechtsplaze sinn -, kritt een doduerjer also och méi en effikassen a schnellen ëffentlechen Transport.

Ech mengen, do sinn also verschidde Linnen, déi scho voll a Betrib sinn. An dat wäert also och do zu engem Qualitéitssprong féieren. Am Moment lafen do verschidden Tester.

Bei der Reduktiou vun CO_2-Emissiounen am Transportberäich setze mer och op den Teletravail. Teletravail, dat heescht jo vun doheem aus schaffen, een Dag, e puer Deeg an der Woch. Dat heescht also konkreet, datt een een oder e puer Deeg an der Woch net mam Auto op d'Aarbecht fiert oder net den ëffentlechen Transport hëlt. Dat heescht also, datt manner Autoen op der Strooss sinn, eventuell och den ëffentlechen Transport manner iwwerfëllt ass dee Moment an datt also am Endeffekt do einfach manner Leit - Dausende Leit manner, wa vill Leit den Teletravail maachen - op der Strooss sinn. A manner Stau heescht letztendlech: manner Emissiounen, manner Akzisen an CO_2-Bepreisung fir déi, déi den Auto soss missten huelen, fir op d'Aarbecht ze fueren.

Nëmme fir ze soen: De klimapoliteschen Aspekt vum Teletravail soll een also duerfir guer net ënnerschätzen! Dat ass also och eng Mesure. Natierlech ass den Teletravail am Sënn vu méi individuell seng Aarbecht kënne gestalten, fir Zäit ze spueren. Et spuert ee jo och Zäit. Wivill Minutten, Stonnen, Deeg spuert een am Joer, wann een net all Dag muss op d'Aarbecht fueren? Dat awer och fir ze soen, datt dat och ënnert dem klimapoliteschen Aspekt net ze ënnerschätzen ass.

An ech war eigentlech ganz iwwerrascht, well an de leschten Zuele vum Statec, déi ech gekuckt hunn, steet, datt 2018 schonn all Fënnefte vun doheem aus geschafft huet, zwar heiansdo ganz kuerz Zäiten. Mee et ass awer schonn dräimol méi wéi nach 2008. Mir sinn also do op enger Schinn, déi déi richteg ass.

Et lafen och de Moment Pilotprojeten an der Fonction publique. An de Klimaplang gesäit och steierlech Ureizer fir Leit vir, déi op d'mannst een oder zwee Deeg vun doheem aus schaffen. Dat ass op alle Fall och eng Mesure, déi ee besonnesch muss begréissen, déi vläicht op den éischte Bléck net esou spektakulär wierkt fir de Klimaschutz, mee awer am Endeffekt ganz spektakulär ka sinn.

Här President, mir wëssen, datt mer den Auto net vun haut op muer kënnen ofschafen. Vill Leit am Land si weiderhin drop ugewisen, jee nodeem wou ee wunnt, jee nodeem wéi ee schafft.

M. Gast Gibéryen *(ADR)*.- Wëllt Der dat dann?

M. Eugène Berger *(DP)*.- A mir verdäiwelen den Auto och net. Dat wëll ech nach eng Kéier kloer hei soen: Mir verdäiwelen den Auto net! Mir wäerten deen och an Zukunft nach brauchen, mee mir kucken awer och, fir lues a lues, och wann dat e laange Wee ass, vum Verbrennungsmotor ewechzekommen. Ech denken dann och un d'Primme fir Elektroautoen, fir Vëloen, déi een och d'nächst Joer nach ka kréien. Déi Elektroautoe kann ee geschwënn op deenen 800 Bornen uechtert d'Land oplueden.

A just, Madamm Hansen: Dir hat och vun deenen 800 Bornë geschwat. Den Här Schank, deen hat se vläicht annoncéiert, wat luewenswäert ass; mir wäerte se realiséieren!

(Brouhaha)

D'Regierung, Här President, setzt och weiderhi resolutt op erneierbar Energien. Och an dësem Budget 2020 goufen etlech Mesurë geholl, fir déi erneierbar Energie ze férderen. Ech denken do méi speziell un d'Solarenergie. Nieft der Ënnerstëtzung fir nei Anlagen op dem Haus gëtt d'Regierung och e ganz attraktiven Aspeisungspräis, deen däitlech iwwert dem Marchéspräis läit. Deen ass och fir 15 Joer garantéiert.

Et ass also doduerjer och esou, datt een op där enger Säit domadder eppes fir de Klima mécht, mee op där anerer Säit ass et duerch dee fixen Tariff, deen een op 15 Joer kritt, ass et eigentlech och eng ganz interessant Geldanlag, fir och de Leit ze weisen: Wann een en Effort mécht fir de Klimaschutz, da kann dat och belount ginn.

Niewebäi bemierkt: Wann een dee ganze Secteur vun erneierbaren Energië férdert, zum Beispill hei d'Solarenergie, da maache mer do ënnert dem Strëch eppes net nëmme fir d'Klima, mee och eppes fir d'Handwierk a fir eis Ekonomie. Datt Betriber sech dorobber spezialiséiert hu respektiv dat och nach an hirer Offer mat derbäihunn, dat schaaft also nei Aarbecht, dat schaaft nei Aarbechtsplazen. An ech ka mech erënneren, dat war och eppes, dat hate mer jo eigentlech am Joer 2000. Ech ka mech erënneren, datt ech och net ganz onschëlleg dorunner war. Do hate mer jo deen éischte Boom vun de Solaranlagen, well mer déi deemools och ganz, ganz grousszügeg ënnerstëtzt hunn, wat deemools net esou vill ënnerstëtzt ginn ass vum deemolege Finanzminister, wou mer all Dag hu missen zimmlech vill kämpfen, fir esou Mesurë kënnen ëmzesetzen.

Mee deemools hu mer gesinn, datt no e puer Joer, ech mengen no zwee, dräi Joer, iwwer 180 nei Aarbechtsplaze geschafe gi waren, doduerjer datt mer erneierbar Energie gefërdert hunn. Nëmme fir ze soen, wat fir eng Effeten dat och fir d'Ekonomie kann hunn. Dat ass eigentlech dat, wat mer deemools bezeechent hunn mat deem Term „Ekolonomie", sou hu mer dat genannt, dat heescht, datt souwuel d'Ekonomie wéi d'Ekologie kënnen Hand an Hand matenee goen.

A wann een d'Efforten am Klimaschutz vun deene leschten zéng Joer weltwäit kuckt, da kann ee feststellen, datt vill Progrèsen duerch nei Technologien erreecht konnte ginn. Dat geet vun Energiespuerluuchten iwwer nei, spuersam Elektrogeräter bis hin zu de Konzepter vun Niddregenergiehaiser a villem aneren.

Einfach fir ze soen, datt mer also och weiderhin d'Efforten, déi der Fuerschung, der Innovatioun, der Wëssenschaft zeguttkommen, konsequent mussen ënnerstëtzen. Wann d'Fuerschung nei technesch Solutioune brëngt, ass dat och en Deel vun den Efforten, déi een am Klimaschutz muss maachen an déi och wäerte Resultater brëngen. An och hei geet de Budget vun der Héichschoul an der Recherche d'nächst Joer nach eng Kéier ëm bal 10 % erop. Dat ass och eppes, wat am Sënn vum Klimaschutz ass.

Här President, d'lescht Woch war d'COP25 zu Madrid. Schonn eleng d'Presenz vun de Finanzministeren - natierlech war och de Pierre Gramegna do derbäi - weist och, wéi eng wichteg Roll d'Finanzwelt am Kampf géint de Klimawandel huet.

Am Beräich vun der Green Finance ass Lëtzebuerg mëttlerweil weltwäit eng Referenz. Am rezente Global-green-financial-Centres-Ranking läit Lëtzebuerg op der véierter Plaz. Dat ass gutt fir den Image, dat ass gutt fir d'Finanzplaz. Et ass eppes, wat d'Finanzplaz méi attraktiv mécht. Nei wäert sinn, datt d'Lëtzebuerg och nach de sougenannte „sustainable bond" erausbréngt. Dat ass en Emprunt vu maximal enger Milliard, deen exklusiv benotzt gëtt, fir Mesuren am Beräich vum Klima an der Ëmwelt ze finanzéieren.

Och am Beräich vun der „blended finance", wou ëffentlech Suen agesat ginn, fir privat Investissementer ze mobiliséieren, unzelackelen, mécht Lëtzebuerg virbildlech mat. Lëtzebuerg schafft do mat der Europäescher Investitiounsbank Hand an Hand. Do hu mer eng gemeinsam Plattform, wou dann d'BEI an de Lëtzebuerger Staat e gewëssene Risiko droen, fir datt een dann Investisseuren, och eigentlech Privatkapital domadder unzitt an et méi attraktiv mécht, fir eeben och a Klimaprojeten an Entwécklungslänner ze investéieren.

Här President, ëm Gerechtegkeet geet et och an der Familljepolitik. An de leschte Jore si vill Projeten an deem Sënn ëmgesat ginn: Congé parental, Erhéijung vum Pappecongé, méi flexibel Congéen, wann d'Kand krank ass. Dat sinn alles Mesuren, déi zu engem der Mamm oder dem Papp erlaben, Famill a Beruff besser ënner een Hutt ze kréien, mee si hëllefen och, d'finanziell Chargen ze reduzéieren. Dat soll ee bei deene Mesuren och net vergiessen. A mir hunn och do eng ganz Rei Projeten an der Pipeline. Ech denken ënner anerem un de Congé parental „plus", un d'Recht op Deelzäitaarbecht oder och nach gratis Maisons relais, déi een och an deem Kontext ka gesinn, well se de Leit, de Familljen awer och d'Liewe méi einfach maache respektiv hinnen et erlaben, eebe Famill a Beruff besser ënner een Hutt ze kréien.

Mir hunn och do schonn eng ganz Rei Mesurë geholl gehat, och iwwert d'Steierreform, fir dat nach eng Kéier just ze rappeléieren. Zum Beispill iwwert d'Steierreform, gratis Kannerbetreiung, Subvention loyer, gratis Schoulbicher hunn eng elengerzéiend Fra oder e Mann mat zwee Kanner, déi den onqualifizéierte Mindestloun hunn, iwwer 3.600 Euro d'Joer méi zur Verfügung. Da schwätzt een also nach guer net vun der rezenter Mindestlounerhéijung, déi jo och nach derbäikënnt. Dat sinn och nach eng Kéier 100 Euro netto. Dat heescht, déi Famill do zum Beispill kënnt dëst Joer op 4.800 Euro netto méi an der Täsch.

Ech mengen, alles dat si Mesurë fir ze ënnersträichen, datt mer virun allem ganz vill och bei der Famill kucken, fir do méi gerecht sozial Mesuren ze finanzéieren, a wat also och am Sënn ass vun, wann ech géif an de Wierder vum Budgetsrapporter schwätzen, „méi Bien-être" och an der Famill. An an der Steierreform 2.0 erwaarde mer eis nach weider Mesuren och besonnesch fir esou Familljen.

Et ass och aus dem Kontext Famill a Beruff eraus, wou mer och ëmmer méi eng grouss Demande hunn an der Aarbechtswelt fir méi Flexibilitéit. Virun allem d'Elteren, déi schaffen an och schaffe wëllen, wënsche sech méi Flexibilitéit op der Aarbecht. Mir hate mat TNS ILReS emol virun enger Zäit als Fraktioun e Sondage gemaach, wou ronn 70 % vun deene Befrote gesot hunn, datt se méi Flexibilitéit op der Aarbecht wéilten hunn.

Ech hat virdru vum Teletravail geschwat. Dat ass eng Méiglechkeet fir méi Flexibilitéit respektiv, wou een Zäit gewënnt, wann een net muss op d'Aarbecht fueren. Et kommen do och nach weider Initiativen an déi Richtung. Méi Flexibilitéit op der Aarbecht, ech mengen, et muss een einfach kucken: Am Endeffekt kann dat Virdeeler mat sech brénge fir de Salarié a fir de Patron op där anerer Säit. Ech mengen, wann een do kuckt, datt ee seng Aarbecht besser andeelt, kann een do vläicht emol eng Kéier méi laang schaffen an op där anerer Säit awer dann, jee nodeem, wéi d'Aarbecht ass oder d'Demande vum Patron ass, zu anere Momenter vläicht manner schaffen.

Ech mengen, wat hei einfach wichteg ass, dat ass, datt een do net vun uewen erof diktéiert, wéi d'Modeller musse sinn. Et soll ee kucken, datt do ëmmer d'Salariéë sech mat de Patronen eens ginn. A wat och wichteg ass: Wann do nei Mesurë kommen, dierf och net dat ganzt Aarbechtsrecht ausser Kraaft gesat ginn. Ech mengen, dat ass ëmmer dat, wat awer d'Guideline muss sinn, déi agehale muss ginn.

Här President, ech hat am Ufank vu menger Ried vun der Diversifikatioun vun eiser Ekonomie geschwat, déi mathëlleft, datt et dem Land gutt geet. Et sinn d'Betriber, déi kleng an déi grouss, déi de Motor vun eiser Konjunktur sinn an déi och Aarbechtsplaze schafen.

Duerfir ënnerstëtzt dës Regierung konsequent d'Betriber. Ech denken un d'Steierreform, mat där den IRC 2018 schonn op 18 % erofgaangen ass. Mam Budget 2019 hate mer elo den IRC nach eng Kéier ëm e Prozentpunkt erofgesat op 17 %. Mir hunn och besonnesch Efforte gemaach fir Startuppen an déi kleng a mëttelstännesch Betriber. Do ass jo de Plaffong fir de reduzéierten Taux vu 15 % vu 25.000 Euro op 175.000 Euro erhéicht ginn. D'Regierung huet zudeem ugekënnegt, d'nächst Joer d'Aidë fir d'Entreprisen op de Leescht ze huelen an ze kucken, wéi ee méi klimafrëndlech Mesurë besser kann ënnerstëtzen. An dës Woch stëmme mer jo och nach zu spéider Stonn warscheinlech den De-minimis-Projet. Et ass mëttlerweil de fënnefte Projet, deen eng ganz Panoplie vu staatlechen Hëllefe fir eis Betriber moderniséiert a verbessert.

An ech mengen, alleguerten déi Mesuren, alles dat fir ze weisen, datt d'Regierung also kuckt, fir eise Betriber en optimale Kader ze ginn, fir sech der Konkurrenz ze stellen a sech weiderzeentwéckelen, an am Endeffekt och eeben, fir weider Aarbechtsplazen ze schafen.

D'Regierung setzt och op d'Diversifikatioun vun eiser Ekonomie a besonnesch op den digitale Beräich. Digital Technologien, dat hunn ech och scho méi wéi eng Kéier hei gesot, bidde Chancen, déi ee muss notzen. A fir mech eng Kéier selwer ze zitéieren, ech hat emol gesot ... Ech mengen, dat ass dann och an der Logik vun deem, datt et, mengen ech, am État de la nation jo eigentlech esou ass, datt een am Viraus och scho seet, wat an de Budget soll kommen. Op alle Fall hat ech gesot, datt déi digital Technologië d'Minettsstäng sinn, d'Eisenäerz vum 21. Jorhonnert. Un eis, fir se esou ze notzen, datt mer domadder weider fir de Wuelstand am Land suerge kënnen an den Erfollegsmodell Lëtzebuerg viruschreiwe kënnen.

Jo, effektiv, no dem Eisenäerz, de Satellitten an de Finanzen ass d'Digitaliséierung elo d'Chance, déi mer mussen notzen. A Lëtzebuerg huet jo och ganz vill Potenzial, huet och de Wëllen, huet sech och Programmer ginn, fir Lëtzebuerg als ICT-Standuert ze etabléieren.

Mir si gutt opgestallt mat den Infrastrukturen, HPC-Computer, Ausbau vum 5G-Reseau, Datacenter an esou weider, Internet. Mir hunn d'Kompetenzen hei zu Lëtzebuerg, spezialiséiert Startuppen, FinTech, fir dat nëmmen och ze nennen aus dem Finanzberäich. A mir hunn och en Ekosystem, dee ganz favorabel ass, well mer e steierlecht a reglementarescht Ëmfeld hunn, fir Innovatioun an Digitaliséierung ze férderen. All déi Volete sinn Deel vun der Strategie „Digital Luxembourg", déi schonn 2014 an d'Liewe geruff ginn ass. An op déi digital Ekonomie setzen, dat ass fir eis sécher och en Datacenter respektiv de Projet Google zu Biissen, mee awer net nëmmen.

An hei och eng Klammer op: Ech wëll och kloer soen, datt mir en faveur sinn, fir datt esou eng Entreprise dohinnerkënnt, datt mer awer och op där anerer Säit insistéieren, datt alleguerten d'Ëmweltstandarden, alleguerten d'Ëmweltkrittäre strikt respektéiert musse ginn. Klammer zou.

Mee op alle Fall, d'digital Ekonomie, dat sinn eng Multitude vu Startuppen, Entreprisen am digitale Beräich, déi et gëllt unzezéien. An dobäi ka jo och Google, well ech elo grad dovunner geschwat hunn, e bësse wéi e Magnéit wierken, fir eeben och weider spezialiséiert Entreprisen zu Lëtzebuerg unzesidelen. Dat soll een also och net vergiessen, wann een iwwer esou Projete schwätzt, datt dat vläicht herno net just ee Projet op enger Plaz ass, mee datt dat an deem ganzen Ëmfeld herno eng ganz Rei aner héich spezialiséiert Entreprisen, déi eng Plus-value fir eis Ekonomie sinn, kann heihinnerzéien.

Bon, ech zielen elo net all d'Initiativen op, déi d'Regierung geholl huet, wou d'Regierung op

alle Fall déi richteg Jalone gesat huet, fir datt mer - fir dann nach eng Kéier a menge Wierder ze schwätzen - dat digitaalt Minettäerz elo zu Stol kënne formen.

D'Digitaliséierung spillt och an der Fonction publique eng ëmmer méi wichteg Roll. An do ass et jo och esou, datt mer en neien „Digitalminister" hunn, fir en esou ze nennen, dee jo och déi zwou Kompetenzen huet, also do op där richteger Plaz ass, fir eeben och zesummen dann an der Fonction publique un der besserer Digitalisatioun do weider kënnen ze schaffen, wat dann herno natierlech och eng Plus-value wäert si fir den Administré, fir d'Bierger, mee awer och fir d'Beamte selwer.

Här President, nach e lescht Wuert, dat och dann natierlech an der Linn ass vu méi Gerechtegkeet, vum Bien-être, a sécher eng Fro also dovunner ass, déi vill diskutéiert gëtt. A wann ech elo näischt gesot hätt, dann hätt een herno vläicht erëm virgeworf kritt, datt een net wéilt dovunner schwätzen. Ech mengen, ech schwätzen hei vum Wunnen, vum Logement. Mir haten eréischt d'lescht, elo virun zwou Wochen, en Debat hei an der Chamber, op deen ech net méi weider wäert agoen.

Ech wëll do just nach eng Kéier soen, datt d'Problematik ganz villschichteg ass an ee se net mat engem Coup de baguette magique léise kann. A wann der haut elo vill vun der Oppositiounssäit kritiséieren, kéint ee jo eigentlech och do ëmmer de Spigel virhalen a froen, wat da virun dëser Regierung respektiv virun der Regierung Bettel 1 a Bettel 2 geschitt ass.

(Interruption)

Ech wëll awer elo net op deen Discours agoen. Mir wëssen, et ass e schwéieren Dossier, a mir wëssen, datt och eng vun den Haaptkonklusioune vum Debat war, datt mer op där enger Säit d'Offer musse vergréisseren an op där anerer Säit d'ëffentlech Hand och hir Verantwortung nach verstäerkt muss iwwerhuelen. An ech wëll einfach nëmme soen, ouni elo op alles anzegoen: Dës Regierung ënnersträicht awer och am Budget 2020, datt mer awer do weisen, datt mer wierklech gewëllt sinn, dee ganzen Dossier Logement weider ganz seriö ze huelen.

Am Budget 2020 ass eng Progressioun vu 6 % bei de staatleche Participatioune vu Konstruktiounsprojete fir subventionéiert Wunnengen, déi souwuel verlount ginn oder fir e moderate Präis u Persoune mat geréngem Akommes kënne verkaf ginn. Ech mengen, konkreet Projete sinn Diddeleng, Wolz, Ollem. De Budget 2020 fir dës Participatioune läit bei 135 Milliounen Euro.

Et gëtt awer och gekuckt, fir de Leit beim Loyer ënnert d'Äerm ze gräifen. Ech denken do un d'Wunngeld, mee och un d'Gestion locative sociale. Déi ass e grousse Succès an déi entspriechend Kreditter ginn ëm 37 % am Budget 2020 erop par rapport zum Joer 2019.

Här President, nëmmen déi puer Zuele fir ze ënnersträichen, datt och am Budget 2020 dach substanziell Efforte gemaach ginn, fir an deem net einfachen Dossier vum Logement konkreet weiderzekommen. An de Finanzminister huet jo och ugekënnegt, datt de Staat nach méi aktiv bei der Acquisitioun vun Terraine gëtt, op deenen dann de Staat Wunnenge ka bauen. Ech denken och un d'Industriefrichen, wou Dausende Wunnengen an de kommende Jore kënnen entstoen: NeiSchmelz zu Diddeleng: 1.000 Wunnengen, Wolz: 780 Wunnengen, Esch/Schëffleng: wou kéinte bis zu 10.000 Awunner kommen, Esch/Uelzecht „Rout Lëns": wou kéinte bis zu 3.000 Awunner derbäikommen - wéi gesot, fir nëmmen déi kuerz als Beispiller duerfir ze huelen, datt awer do och eng Rei Saachen am Tube sinn.

An och an der Steierreform, dat huet de Finanzminister och ugekënnegt, wäerten eng Rei Akzenter fir de Logement gesat ginn. Einfach nëmmen déi puer Zuele ganz kuerz, eebe fir ze ënnersträichen, datt mer d'Problematik vum Logement ganz eescht huelen an och déi finanziell Moyenen duerfir bereetstellen, mee datt mer och wëssen, datt do eng ganz Rei Akteure musse matspillen.

Här President, zum Schluss nach zwee Wierder: Éischtens, d'DP-Fraktioun, déi steet voll a ganz hannert dësem Budget, well en dat a Musek ëmsetzt, wat am Koalitiounsaccord steet, eng Politik fir méi sozial Gerechtegkeet oder Bien-être, well e resolutt de Klimaschutz ugeet, well e massiv an d'Zukunft vum Land a vun deenen eenzelne Bierger investéiert an domat déi richteg Jalone setzt.

An zweetens, an engem „Wort"-Meenungsartikel, ech mengen, et war virun zéng Deeg, eng Kéier samschdes, deen awer vun enger Hausjournalistin geschriwwe war, gouf gemengt, de Premier „hat fertig". Ech kann Iech hei soen: Mir hunn e Koalitiounsaccord, dee mer konsequent bis 2023 wäerten ëmsetzen. Mir sinn net midd an et kritt och keen eis ausenanergedriwwen. An deen nächste grousse Projet, dat ass dee vun der Steierreform.

Ech kann Iech also versécheren: De Premier an d'Koalitioun „haben noch lange nicht fertig"!

Merci.

Plusieurs voix.- Très bien !

M. Mars Di Bartolomeo, *Président de séance.*- Merci dem Här Berger.

M. Gast Gibéryen *(ADR).*- Dann hale mer dat emol fest.

(Hilarité)

Une voix.- Den Här Gibéryen ...

(Interruption et hilarité)

M. Mars Di Bartolomeo, *Président de séance.*- An als Nächsten huet d'Wuert den Här Alex Bodry fir d'LSAP.

M. Gast Gibéryen *(ADR).*- Et geet heiando séier.

M. Alex Bodry *(LSAP).*- Kolleeginnen a Kolleegen, „20-Milliarden-Marke geknackt", „Budget 2020: Finanzminister kündigt Rekordinvestitionen an". „Geld im Überfluss". Dat Éischt war d'„Tageblatt". Dat hei ass d'„Lëtzebuerger Wort".

« Budget record, mais encore en déficit » - de „Quotidien". « Budget 2020 : inflation à toutes les étages » - de „Paperjam".

Dat ass dat, wat d'Press vun der Presentatioun vum Staatsbudgetsprojet fir 2020 zréckbehalen huet. Et ass éischtens emol d'Iwwerschreide vun där symbolescher Grenz vun 20 Milliarden Euro, wat de Gesamtvolume vum Staatsbudget ugeet, mat Ausgaben, déi ëm 6,5 % par rapport zu 2019 eropginn. An et sinn déi héich indirekt an direkt Investissementer vum Staat vun 2,8 Milliarden, méi wéi 4 % vum PIB a 14 % vun de Gesamtausgabe vum Staat fir 2020.

Do huet sech munches geännert an deene leschte Joren. 2013 hate mer en absolutten Déifpunkt hei zu Lëtzebuerg erreecht, wat d'ëffentlech Investissementer ugeet. Et waren der manner wéi annerhallef Milliarden. An an deene leschte Joren, dat si sechs Joer, huet sech déi doten Zuel also praktesch verduebelt, Verduebelung vun de staatlechen Investissementer direkt oder indirekt. An och an deenen nächste Jore geet d'Regierung dovunner aus, ass de Wëllen do, déi Investitiounsquot vum Staat héich ze hale bei ëm 4 %. An 2023 um Enn vun dëser Period wäert do eng aner symbolesch Grenz geknackt ginn: Dat ass déi vun den dräi Milliarden ëffentlechen Investissementer.

Fir d'LSAP si besonnesch produktiv staatlech Investissementer d'Viraussetzung fir d'Erhale vum Wuelstand, der Liewensqualitéit an engem vernünftege Wuesstum.

Mir mengen esouguer, dass nach méi wäert gemaach musse ginn an deenen nächste Joren. An ech denken, dass, wa mer déi Debatte wäerte féieren, mer laanscht deen dote gemeinsame Constat net komme wäerten.

Wann ee kuckt, wat mer vun Erausfuerderungen unzegoen hunn, da wësse mer, dass mer op där enger Säit en neien normative Kader brauchen, nei Gesetzer brauchen. Mir brauchen awer och a ganz weesentleche Beräicher dovunner zousätzlech ëffentlech Mëttelen, fir déi sëllechen Transitiounen ze begleede vun eiser Gesellschaft, déi op eis wäerten duerkommen, a wou mer derfir wëlle suergen, dass déi Transitioun hei roueg ofleeft an dass effektiv keen op der Streck bleift, wann eis Gesellschaft sech an deenen nächste Jore weider radikal wäert veränneren.

Mir si bei engem Wuesstum hei zu Lëtzebuerg ukomm, net zënter eréischt 2013, mee zënter deene leschten 10, 15 Joer, vun am Schnëtt 2 % pro Joer. 2 % pro Joer geet zënter 15 Joer d'Bevëlkerung hei zu Lëtzebuerg an d'Luucht. Dat heescht, dass mer iwwerall eis Strukture weider mussen upassen un déi méi staark Bevëlkerung, dass mer eis Servicer mussen ausbauen, d'ëffentlech Servicer, déi mer ubidden. An do ass sécherlech och nach e gewëssene Retard aus der Vergaangenheet opzeschaffen.

Duerfir kommen ech zum Constat, dass de Staat sécherlech an deenen nächste Joren net manner Sue brauch an och net mat manner Sue wäert eens ginn, mee dass e méi Sue brauch, fir all déi doten Erausfuerderungen uerdentlech kënnen ze meeschteren.

En zweete Constat, deen ech wëll maachen, dat ass dee vum Sozialbudget. Och de Finanzminister ass a senger Ried de Moien dorop agaangen. De Sozialbudget mécht hei zu Lëtzebuerg praktesch 50 %, 47 % vum Gesamtstaatsbudget aus. Dat ass eng aussergewéinlech Situatioun am Verglach mat allen aneren européäesche Länner.

Dës Regierung, dës Koalitioun hätt keng Visiounen, heescht et ëmmer. Haut ass gesot ginn, de Budgetsprojet wär eidel. Bon, wann een 20 Milliarden net gesäit, ech weess, et ass net jiddweree frou mat Zuelen, mee de Budget huet nun awer och eppes mat Zuelen ze dinn, an 20 Milliarden als dräimol näischt oder fënnefmol näischt ze bezeechnen, dat schéngt mer dach awer eng liicht gewoten Ausso ze sinn, och fir Leit, déi sech vläicht net onbedéngt ëmmer mat Zuele wëllen ofginn.

Mir mussen dat awer och maachen. Et däerf nach ëmmer erlaabt sinn, och iwwer e puer Zuele bei deem heite Budget ze schwätzen. Och wann et vläicht méi interessant ass, eis duerch Konschtgalerien ze féieren a vun abstrakter Konscht a Surrealismus ze schwätzen, woubäi een net onbedéngt déi zwou Saachen däerf duerjerneegeheien. Et gëtt notamment dee Surrealist, deen Der genannt hutt, Madamm Hansen, dat ass een, deen net abstrakt eigentlech gemoolt huet. Bon, mir wëssen op jidde Fall, dass d'CSV net frou ass mat moderner Konscht.

(Hilarité)

Si si méi frou mam Rokoko oder mam Barockstil, ech weess et net.

Mme Nancy Arendt épouse Kemp *(CSV).*- Awer net all! Awer net all!

M. Alex Bodry *(LSAP).*- Abee, mir hu besser, eis hei och an de Budgetsdebatten un déi modern an déi zäitgenëssesch Konscht ze halen. Mir kënnen och net mat Konschtrezepter aus der Vergaangenheet probéieren, hei eis Zukunft ze preparéieren.

En anere Virworf, dee gemaach ginn ass. Bon, „et ware keng Zuelen dran, et war näischt dran, 20 Milliarden ass näischt, näischt Neits".

Bon, Här President, ech géif mer erlaben, Iech dann hei d'Procès-verballen ze gi vun deene Sitzungen, déi an deene leschte Wochen a sämtleche Kommissioune stattfonnt hunn, gemeinsam Sitzungen deelweis, Finanzkommissioun a Ressortkommissioun, wou genau iwwert den Inhalt vun deem Budget geschwat ginn ass, wou am Detail all eenzel Moossnam diskutéiert ginn ass, wou jiddwer Deputéierte Froe konnt stellen zu den eenzelne Punkten, wat am Budget dran ass a vläicht och wat net dran ass. Abee, dat schénge verschidde Leit net matkritt ze hunn. Ech erlabe mer dann, hei déi Procès-verballen alleguerten, et sinn iwwer 100 Säiten, beim President nach eng Kéier ze deponéieren, fir ze weisen, …

(M. Alex Bodry dépose une documentation.)

Une voix.- Mir hu seriö geschafft.

M. Alex Bodry *(LSAP).*-… dass mer eis och hei mam Detail vun deem Budget ausenanergesat hunn, mat deem „Näischt" also, wat an deem Budget hei jo anscheinend dran ass.

Déi iwwer néng Milliarde Sozialbudget, déi mer hei fir 2020 virgesinn hunn, dat ass an eisen Aen net d'Resultat vum Zoufall. Aner Länner sinn aner Weeër gaangen an där doter Hisiicht, a besonnesch an de Krisejore si se aner Weeër gaangen. An ech si frou, hei kënnen ze soen, dass mer bis elo ëmmer e breede Konsensus hei haten, iwwert dës Koalitiounsparteien eraus, fir ze soen, dass mer och a Krisenzäiten zu Lëtzebuerg keng Austeritéitspolitik maachen, mee dass mer u sech de Sozialstaat erhalen.

Mir hu kee Fundament vun eisem Sozialstaat ugegraff an deene leschte Joren. An dës Regierung féiert déi dote Politik weider. An ech hunn och gemierkt haut an deenen Debatten, dass grad déi Sozialfro dank dem Rapport an den Akzenter, déi den Yves Cruchten gesat huet, hei weiderhin e breede Konsensus huet.

Mir wëssen, dass mer vill hei zu Lëtzebuerg maachen, mir wëssen awer och, dass mer vill ongeléiste Sozialfroen och hei zu Lëtzebuerg hunn, déi mer mussen ugoen, wou keen eng Patentléisung huet, mee wou mer awer wëssen, dass mer individuell Léisunge musse fannen, fir vu Fall zu Fall deene Leit ze hëllefen, erëm op d'Been ze kommen, an deene Leit ze hëllefen, eens ze ginn um Enn vum Joer.

Dat ass déi Aufgab, eng nobel Aufgab, déi mer als Politik alleguerte wäerten hunn. An ech spieren aus dëser Debatt eraus, dass dee Wëllen do ass vun alle Parteien, do zousätzlech Efforten an där nächster Zäit ze maachen, wou mer eis mussen déi richteg Instrumenter ginn, fir de Phenomeen ze erfaassen, fir kënnen dann och wierksam Moossnamen am Eenzelfall ze proposéieren.

Et ass immens wichteg, dass mer dee Solidaritéitsprinzip, dee besonnesch an engem klenge Land enorm wichteg ass, héichhalen, dass sech deen erëmspigelt an all eise Piliere vun der Sécurité sociale, ob dat d'Krankeversécherung ass, ob dat d'Fleegeversécherung ass, ob dat och eise Pensiounssystem ass.

An och do däerf een awer e puer Zuelen hei uféieren aus dem Budget vun dem nächste Joer, well mer hei zu Lëtzebuerg jo dee Wee gaange sinn, net de Gesamtkäschtepunkt vun eise Sozialsystemer op d'Arbeitneemer oder d'Arbeitgeeber ze setzen, mee dass mer ganz vill hei budgetiséiert hunn. Dat heescht, jiddwereen dréit mat deene Steieren indirekt derzou bäi, dass eis Sozialsystemer op deem Leeschtungsniveau kënne gehale ginn, wéi mer se haut hei zu Lëtzebuerg hunn.

Dat sinn am nächste Joer 1,65 Milliarden Euro am Beräich Maladie, Maternité, Dependance, wou mer wëssen, dass de Staat 40 % bei der Gesondheetskeess bäigëtt. Dat sinn 1,95 Milliarden Euro, wat de private Pensiounsregimm ugeet, wou mer wëssen, dass mer eng Dräideelung hu vun de Cotisatiounen an dass de Staat do en Drëttel vun deem Käschtepunkt iwwerhëlt iwwert d'Cotisatiounen. Dat ass e Plus eleng vun 215 Milliounen Euro, wat d'Ausgaben ugeet fir eis Sozialsystemer, ageschriwwen an dem Budgetsprojet fir 2020.

Ech kéint weiderfueren. Ech kéint weiderfueren a kucken, wat sech am Beräich vun der Zukunftskeess fir d'Kanner deet. Och dat sinn 1,2 Milliarden Euro. Ech kucken den nationale Solidaritéitsfong: 340 Milliounen Euro. An hannert deenen Zuele verstoppe sech natierlech konkreet Moossnamen an deenen eenzelne Beräicher, an d'Virriedner hu se zum Deel schonn hei an hiren Exposéen opgefouert. Ech wëll dat hei net widderhuelen.

Mir ginn eriwwer an den Aarbechtsministère mat dem Fonds de l'emploi. Et si jo Leit, ech weess net, ob se dat nach haut an den Diskussioune wäerte maachen, déi mer de Virschlag geäussert hunn, d'Solidaritéitssteier drastesch erofzesetzen, well gemengt gëtt, dat bräichte mer jo alles net méi. Abee, ech mengen, mir brauchen dat. Mir brauchen dat, wann ech kucken, wat de Fonds de l'emploi vun Ausgaben huet fir d'nächst Joer. Dat si 760 Milliounen Euro. A wat iwwert d'Solidaritéitssteier erakënnt, dat si 626 Milliounen Euro. Ze soen also, mir bräichten déi Suen hei net méi fir de Fonds de l'emploi, fir de Chômage ze bezuelen, fir Aarbechtsmoossnamen ze finanzéieren, dee läit komplett falsch!

Mir brauchen déi Sue selbstverständlech och batter néideg, leider och nach an deenen nächste Joren, och wa mer eng positiv Entwécklung allgemeng vum Chômage iwwert déi lescht zwee, dräi Joer hei zu Lëtzebuerg kannt hunn.

Mir mussen awer wëssen, dass mer wäit ewech si vun deenen Zuelen, déi mer virun der Kris 2008 haten. Eise Chômagetaux ass och nach haut däitlech, trotz dem Emploi, dee weider steigt mat iwwer 3 % pro Joer, am Schnëtt bleift de Chômage op engem Niveau, dee méi héich ass, wéi dat virun der Kris war.

Logement: D'Zuele si scho genannt ginn. 237 Millioune si virgesi fir d'nächst Joer am Staatsbudget iwwer zwee Joer gekuckt. An dat ass e Plus vu 40 %.

Ech kommen herno op de Logement zréck. Ech fannen et falsch, déi Diskussioun vum Logement hei op d'Zuelen am Staatsbudget festzemaachen. Mir wësse jo alleguerten, dass déi Zuelen am Staatsbudget, déi haut drastinn, ze dinn hu mat deene Projeten, déi scho praktesch amgaange sinn. Et gëtt ee jo keng Suen aus fir Projeten, déi nach an der Planung sinn, soudass déi Fro vum Finanzement vun Deeler vun dem Logementspak sech stellt an e puer Joer. Se stellt sech sécherlech net momentan.

Mir sinn an engem anere Beräich gefuerdert an der Logementspolitik momentan wéi an deem vum Budget. Do léisst sech, mengen ech, och relativ schlecht eng parteipolitesch Poleemik ronderëm déi Zuelen do virgesinn. An ech weess, dass, wann e Crédit non limitatif an engem Budget steet an d'Sue gebraucht ginn, da kritt den zoustännege Minister déi Suen, fir selbstverständlech kënnen aktiv ze ginn an deem dote Beräich.

Schoul, Kanner, Jugend, en immens wichtege Beräich. Insgesamt sinn dat 2,74 Milliarden Euro, e Plus vun 180 Millioune par rapport zu 2019. An et kéint ee weider kucke goen: Déi ganz Betreiungsstrukture fir d'Kanner, d'Beispiller si scho genannt ginn, do leie mer bei iwwer 270 Milliounen, respektiv bei Privatcrèchë bei 180 Milliounen, déi de Staat d'nächst Joer investéiert an déi dote Beräicher, iwwert d'Konventiounen oder iwwert direkt Ausgaben, déi en iwwerhëlt.

Ech kéint op den extraordinären Deel vum Budget iwwergoen, mat Investitiounsfong, Spidolsfong, dat sinn Ausgabe vun 80 Milliounen. Bei de Schoulen 125 Milliounen. An deenen anere Beräicher, Soziales, Familiäres, Sanitär, sinn et insgesamt 200 Milliounen Euro, déi sol-

len d'nächst Joer investéiert ginn iwwert déi eenzel staatlech Fongen. Also, bei all zwee Euro, déi mer ausginn als Staat d'nächst Joer, geet een Euro an de soziale Beräich eran.

A mir schaffe weider drun. De Pierre Gramegna huet gesot, wat déi viregt Regierung scho gemaach huet, a wat mer an dëser Regierung am Ufank decidéiert hunn an der Koalitioun. Dir wësst, dass dat och en Haaptuleies vu menger Partei war: D'Erhéijung vum Mindestloun, wou mer, mengen ech, e Wee fonnt hunn, fir doduerch d'Betriber net ze staark ze belaaschten a gläichzäiteg awer deenen Eenzelne konkreet ze hëllefen. 100 Euro pro Mount méi ze hunn ass fir een, dee mat manner wéi 2.000 Euro muss eens ginn am Mount, enorm vill. Ech wëll dat nach eng Kéier hei soen. Dat ass also e staarken Akzent, dee mer gesat hunn, eigentlech och aussergewéinlech, wann een d'Geschicht vum Mindestloun hei zu Lëtzebuerg kuckt.

Den 1. Januar wäert jo och héchstwarscheinlech eng Indextranche fälleg ginn. Ech wéilt déi Fro vum Index hei kuerz uspriechen, well mer opgefall ass, dass gëschter an der Finanzkommissioun e Vertrieder vun der Oppositioun de Finanzminister gefrot huet: Ma wéi ass et dann elo mam Index? Wat ass dann elo d'Repercussioun vun deenen Energiepräiserhéijungen op den Index?

Mir haten déi Diskussioun hei. Ech ka mech ganz gutt erënneren, et ass nach net esou laang hier. Virun aacht Joer hate mer d'Diskussioun hei zu Lëtzebuerg iwwert den Index. Et war Drock um Index do. An dës Regierung huet decidéiert - meng Partei war do staark hannendrun -, déi viregt Regierung huet erëm den alen Indexsystem agefouert, an dës Regierung huet an hirem Programm stoen: Mir behalen den Indexsystem bäi.

An dat gëllt fir déi ganz Legislaturperiod. Dat gëllt och, wann elo Vertrieder vum Patronat a vläicht vun eenzelne Parteien déi al Iddi erëm opgräifen a soen: Ma et wär dach keng esou schlecht Iddi, d'Energiepräisser aus dem Index erauszehuelen. Neen, den Index ass e Miessinstrument, fir d'Präisdeierecht vum Konsum festzehalen, a soulaang d'Energiepräisser zum Konsum geféieren, geféieren d'Energiepräisser och an den Indexkuerf eran a musse weider berücksichtegt gi bei der Ausschaffung vun der Indexreegelung respektiv bei deenen Tranchen, déi ausbezuelt ginn.

Mat der LSAP wäert et kee Gefummels um Index ginn, och wa vläicht verschidde Leit probéieren, dat ze maachen. Ech weess, wat d'Chambre de Commerce seet, wat och aner Leit soen. An déi doten Diskussioun sollt een am beschten direkt am Keim erstécken. An ech sinn dankbar fir déi kloer Wierder, déi de Finanzminister an der Finanzkommissioun zu deem dote Punkt gesot huet. Leider sinn déi Sitzungen nach net public, duerfir huet dat nach net jiddweree matkritt.

E staarke Sozialstaat op där enger Säit, Rekordinvestissementer awer och am Beräich Klima an Ëmwelt, woubäi selbstverständlech mer Klimapolitik hei zu Lëtzebuerg maachen - ech hoffen, ech brauch dat de Kolleeginnen a Kolleege vun der CSV net ze soen, si ware jo laang an der Regierung, hunn och den Ëmweltminister gestallt -, denken ech, zanter dass mer international Engagementer geholl hunn, ob dat zu Rio war, ob dat zu Kyoto war oder an deenen nofollgende Konferenzen duerno. Do sinn Decisiounen, politesch Decisioune geholl ginn, déi probéiert hunn, dat ëmzesetzen, wat mer éischtens als néideg empfannen, an zweetens, well et den internationalen Engagementer vu Lëtzebuerg entsprécht.

Et ass sécherlech net duergaangen. An zu Lëtzebuerg, wéi och an anere Länner, si mer déi dote Fro ze gemälleg ugaangen. Et si Saache passéiert, mee mir mussen de Rhythmus an d'Intensitéit vun eisen Efforten, och bei eis doheem, fir de Klimaschutz virunzedreiwen, eropsetzen. Dat ass de Wëllen, deen ech spieren an dëser Koalitioun, an dee sech och erëmspigelt an deem Klimapak respektiv deem Klimaschutzgesetz, wat mer jo deemnächst hei wäerten an der Chamber diskutéieren, wat fir eis och ganz kloer e Prozess ass, well domat ass jo d'Diskussioun net eriwwer.

Et ass e Prozess. Et ass also ëmmer erëm eng Adaptatioun, déi et ze maache gëtt an deem Moossnamekatalog, op dee mer eis eenegen opgrond vun den Necessitéite vu bannen, déi mer spieren, awer och vun deene vu baussen, opgrond vun deem, wat eis Noperen an deem dote Beräich maachen, well Lëtzebuerg huet natierlech och en direkten Impakt op d'Klimaschutzpolitik, déi vun de Länner ronderëm eis gemaach gëtt. Alles dat féiert derzou, dass mer also do näischt a Stee gemeesselt hunn, dass mer eis an enger Rei vu wichtege Froen eens sinn, mee dass mer awer ëmmer déi Flexibilitéit musse behalen, eis am Laf vun deenen nächste Joren dorun unzepassen. Dat ass op jidde Fall esou, wéi mir déi ganz Fro do gesinn.

De Budgetsprojet féiert also dat zesummen, wat zesumme geféiert, op där enger Säit dat Soziaalt, den Zesummenhalt an eiser Gesellschaft stäerken, an d'ekologesch Politik op där anerer Säit, d'Erhale vun eise Liewensgrondaarten. Dat eent geet net ouni dat anert. An dat muss sech selbstverständlech och erëmspigelen an deene Klimamoossnamen, déi mer wäerte festhalen, wou et net esou ka sinn, dass déi sozial Schwaach déi sinn, déi am Endeffekt de toute façon vun der Klimakatastroph als Éischt géifen ewechgebotzt ginn an déi elo och nach d'Haaptlaascht ze leeschten hätten, wa mer Klimaschutzpolitik maachen.

Duerfir maache mer eis staark fir e Klimabonus, a virun allem, dat schéngt eis den einfachste Wee ze sinn, e Klimasteierkreditt, deen eis et méiglech mécht, déi Kompensatioune fir Leit mat manner Akommes geziilt anzesetzen, net allgemeng jiddwereen d'selwecht ze behandelen. Mir sinn do fir eng selektiv Kompensatiounspolitik, well mer mengen, dass dat Geld soll do ukommen, wou et higehéiert, an net soll zu enger verstoppter Revenuerhéijung bei anere féieren, déi eigentlech déi Suen do net néideg hätten.

Plusieurs voix.- Très bien !

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- E staarke Sozialstaat muss och fir d'Zukunft vun deenen nächste Generatiounen investéieren. Ech hunn op d'Wichtegkeet vu méi Investissementer higewisen. Net egal wat vun Investissementer: Et sinn Investissementer, déi direkt eppes bréngen, och weider positiv Effeten hunn, an et sinn der - wéi wann een an nei Verwaltungsgebaier investéiert -, déi net e groussen Impakt hunn eigentlech op dat, wat sech an deenen nächste Joren deet.

Do kann een also sécherlech eng Kéier e gewëssene Choix duerchféieren, wat fir eng Zort vun Investissementer ee vun der ëffentlecher Hand aus mécht. Mee fir eis ass et ganz kloer, ech hunn et schonn e puermol hei gesot: Den Investitiounsdefizit ass dat Geféierlechst, wat et gëtt, well den Investitiounsdefizit spéider, oder manner spéit oder och direkt, zu engem Sozialdefizit féiert an zu engem Ausenanerdreiwen innerhalb vun der Gesellschaft.

Une voix.- Komplett richteg!

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Eis Aarbechtswelt ass am Ëmbroch. No Berechnunge vun der OCDE wäerte sech an den nächsten zéng Joer méi wéi 35 % vun de Beruffer grondleeënd änneren, an zéng Joer iwwer en Drëttel vun de Beruffer grondleeënd änneren! Duerfir ass et kloer, dass Ëm- a Weiderbildung e Schlëssseltheema wäert bleiwe respektiv méi staark wäert ginn an deenen nächste Joren. Nei Aarbechtsforme musse gesetzlech en neie Kader gesat kréien.

An d'Weiderentwécklung vun eisem Schoul- an Ausbildungssystem ass also absolutt prioritär. Duerfir louch déi viregt Regierung richteg, wéi se de Rifkin-Prozess ugestiwwelt huet, fir e laangfristege Gesellschafts- a Wirtschaftsmodell ze entwéckelen. An do muss dës Regierung onbedéngt weider hannendrubleiwen, Konzepter wéi d'Kreeslafwirtschaft weiderféieren, well mir mengen, dass mer nëmmen esou schlussendlech eng Rëtsch vu Problematiken, déi mer haut kennen, laangfristeg zumindest besser an de Grëff kréien.

Fuerschung an Innovatioun si schrecklech wichteg. Do gi méi Gelder virgesinn, plus 10 % an dësem Budget géintiwwer 2019. D'staatlech Kreditter fir d'Uni Lëtzebuerg, och e wichtege Pilier vun eiser Wëssensgesellschaft hei am Land, dat sinn 211 Milliounen, dat si méi wéi 47 Millioune bäi innerhalb vun engem Zäitraum vun zwee Joer.

D'Mobilitéitsfro an de Klimaschutz si wichteg Punkten, an derniewent awer och d'Recht op eng bezuelbar Wunneng. D'Recht op eng bezuelbar Wunneng, wou mer jo souguer virhunn, dat do Staatszil an eis Verfassung anzeschreiwen - et kann ee jo net méi soen, eis nei Verfassung, zumindest awer an déi al; et huet awer juristesch dee selwechte Stellewäert a politesch sécherlech och - a wou mer alles musse maachen, fir dat Recht och mat Liewen ze erfëllen.

Dës Koalitioun huet villes wëlles an och villes scho gemaach a virgesinn am nächste Budget, wat d'Moderniséieren an den Ausbau vum Schinnennetz ugeet, wat de Projet Tram ugeet, de Wëllen, den ëffentlechen Transport méi attraktiv ze maachen, ënner anerem doduerch, dass e gratis soll ginn ab nächstem Joer.

D'Zuchlinn Lëtzebuerg–Beetebuerg: Mir wëssen, wéi wichteg déi ass. Den Ausbau vun der Stater Gare respektiv fir de multimodale Kräizpunkt Ettelbréck-Dikrech. Et ass net fir näischt, dass am 2020er-Budget iwwer 250 Milliounen Ausgabe virgesi si fir de Fonds du rail, 54 Millioune fir den Ausbau vum Tram Richtung Gare–Cloche d'Or–Findel.

Am Klimafong sinn 105 Milliounen Depensë virgesinn. Am Ëmweltfong sinn et der 28, am Waasserfong 35. Also nieft deem staarke Sozialbudget och e ganz staarken Ëmwelt- an Energiebudget fir 2020, dat ass net näischt.

International Solidaritéit soll een och ervirsträichen, well dat oft dee Punkt ass, wou och an anere Länner ganz schnell gestrach gëtt, wann ee muss Sue siche goen, well déi jo net direkt de Bierger an de Wieler zeguttkommen. Duerfir ass et wichteg, dass mer 233 Milliounen am Fonds de coopération als Depensë virgesinn hunn, dass mer weiderhin zu eisem Engagement stinn, fir all Joer 1 % vun eisem Revenu national brut an d'Entwécklungshëllef ze investéieren.

Une voix.- Très bien !

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Fir d'energeetesch Transitioun ze packen, an dat musse mer, fir also eise Bäitrag zum Klima ze leeschten, muss sécherlech och méi investéiert ginn. Mir mussen awer e Reegelwierk maache fir dee Klimapak, och wann e sécherlech nach net bis an de leschten Detail feststeet. An dat kënnt jo och mat an déi Steierdiskussioun eran, déi dës Koalitioun an deenen nächste Méint wäert intensiv féieren.

Mir brauchen eng ambitiéis Klimaschutzpolitik, déi klimafrëndlecht Verhale belount. Klimafrëndlecht Verhale muss sech lounen a klimaschiedlecht Verhale muss onattraktiv gemaach ginn. Mir brauchen also Férderprogrammer. Mir brauchen Investissementer, Subventiounen, mir brauchen awer och Beschränkungen a Reegelungen. A mir brauchen eng Klimasteier, déi e Lenkungseffekt muss hunn, eng Klimasteier, déi net derfir do ass, fir d'Keese vum Staat ze fëllen.

Dat wär e „greening" gemaach vun enger klassescher Steier. Ech kennen dat aus der Vergaangenheet - ech war och Ëmweltminister -, well déi éischt Steier, déi mer esou hei zu Lëtzebuerg agefouert hunn, déi hat eigentlech als eenzegen Zweck, Suen eranzespullen. An déi huet einfach eng Etikett kritt, dat wären Ëmweltsteieren. Ech mengen, déi Zäit ass eriwwer. Si mussen e Lenkungseffekt hunn, mussen also och tendenziell erofgoen, oder et ass e Feelschlag vun der Politik gewiescht.

Ech maache mer, perséinlech däerf ech dat soen, e bësse Suergen, wéi mer all déi Gelder, déi mer brauchen an deenen nächste Joren, fir déi grouss Transitiounen ze maachen, déi ekologesch, déi an der Aarbechtswelt, och fir déi digital Transitioune brauche mer Gelder, an Infrastrukturen, awer och a Begleedungsmoossnamen a Formatiounen, wéi mer dat kënne koppele mat enger Steierreform, wou a priori gesot ginn ass, do soll eigentlech kee Mënsch eppes verléieren.

Eis Margë si kleng! Eis Margë si kleng, dat brauch ech, mengen ech, dem Finanzminister net ze soen. Hien ass deen Éischten, deen dat an der Regierung weess. Ech soen et da vläicht e bësse méi am breede Krees.

Une voix.- Fir all déi aner.

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Wann ee kuckt elo, nom Pluriannuel, woubäi een de Pluriannuel natierlech muss mat Virsiicht genéissen, well e sécherlech net up-to-date ass zu 100 %, da bleiwen eis Margen - wa mer de „mid-term objective", also de strukturelle Boni vun 0,5 % als Richtlinn wëlle respektéieren - vu gutt engem hallwe PIBs-Prozent, wa mer net enzwousch anescht nach Sue siche ginn. Dat heescht, da si mer bei gutt 300 Milliounen, wann ech dat richteg aschätzen, 300 bis 350 Milliounen. Dat gëtt net schrecklech vill Marge, well mer wëssen, dass mer op anere Plazen och nach zousätzlech Sue brauchen an deenen nächste Joren. Dat wäert also eng ganz spannend an eng flott Diskussioun ginn, fir d'éischt an der Koalitioun an duerno dann a méi engem breede Krees, wéi mer all déi doten Erausfuerderunge kënne meeschteren.

Dat wäert net einfach ginn. Dës Koalitioun huet et gepackt an der leschter Period. Ech war selwer mat implizéiert an déi Steierdiskussiounen, an do, dat hunn ech gemierkt, besonnesch an där leschter Ronn, war einfach de Wëllen do, eng Léisung ze fannen. Et war gutt preparéiert, dat si mer och hei amgaangen ze maachen. A schlussendlech war de Wëllen do, sech esou op deen aneren zouzebeweegen, dass eppes Kohärentes, awer gläichzäiteg eppes Ausgeglachenes erauskënnt. A wann dee selwechte Wëlle weider do ass, da mengen ech, dass déi Steierdiskussioun och ka positiv ofgeschloss ginn. Mee et gëtt net evident. Et ass kee Selbstläufer, fir dat emol esou ze soen.

D'Regierung huet och an engem anere Punkt, denken ech, Courage bewisen, dat ass, wat d'Personalpolitik ugeet. Net evident. Do ass laang Zäit op d'Brems gedréckt ginn, aus budgetären Ursaachen, net aus Schlechtegkeet, mee aus budgetären Ursaachen. Dës Regierung huet decidéiert, hei e besonneschen Hoff ze maachen an dem Joer 2020. 1.830 nei Poste si virgesinn. Wann ech d'Zuele kucken aus dem Budgetsgesetz vum leschte Joer, do waren et der 950, dat ass praktesch eng Verduebelung vun de Posten an engem Joer. An ech ka mech u Joren erënneren, wou däitlech manner zousätzlech Poste virgesi waren. Dat ass net vu Muttwëll, géif ech soen, dat ass net vu Muttwëll, dass d'Regierung dat dote mécht, well mer eebe gewuess sinn a weider wuessen. Nei Déngschtleeschtunge mussen opgebaut ginn, de Service un der Bevëlkerung muss och weider optiméiert ginn, an dat geet net ouni zousätzlech Leit.

D'Fro, déi awer bleift, där musse mer eis warscheinlech stellen, wa mer eng Kéier de Bilan zéien: Fanne mer all déi Leit mat där Qualifikatioun, déi mer brauchen, fir déi dote Posten ze besetzen?

Dat eent ass den Affichage, de politeschen Affichage no baussen. Mir wëllen esou vill Leit astellen. Mir wëllen op deenen dote Beräicher - Police, Justiz, wou och ëmmer - ausbauen. Mee op där anerer Säit muss een natierlech déi Leit och fannen, a mir musse se bei dem Reservoir vun de Lëtzebuerger fannen, well mer eis am Prinzip jo am Beräich vun der Fonction publique beweegen. An ech mengen, do kënnt och eng Diskussioun op eis duer an deenen nächste Joren, wou mer, mengen ech, och de politesche Courage sollen hunn, dass mer eis där doten Diskussioun stellen.

Ech wollt nach kuerz op d'Fro vun de Scholden ze schwätze kommen. De Fait, dass esou wéineg bis elo driwwer geschwat ginn ass hei an den Debatten, heescht jo och eppes. Dat heescht, dass u sech déi Situatioun net schlecht ass, soss géif méi driwwer geschwat ginn. Et ass effektiv momentan kee richtegt Theema méi, well mer an där Situatioun sinn, dass mer ganz gutt Budgetsjoren 2018 an héchstwarscheinlech och 2019 hunn, soudass sech d'Fro vun enger staarker Neiverschëldung fir de Moment zu Lëtzebuerg net stellt.

Mee och do rappeléieren ech awer eis traditionell Positioun, déi d'LSAP-Fraktioun ëmmer hat op deenen dote Punkten.

Et ass keen Drama an et ass esouguer, géif ech soen, wirtschaftlech net falsch, an Zäiten, wou ee muss investéieren, a wou notamment awer och d'Schold bëlleg ass, dank där Renommée, déi mer hunn, dank dem Triple-A, dee mer hunn, wou mer bëlleg kënnen als Staat Sue léine goen, an deem Moment vun där Geleeënheet ze profitéieren, asoufern mer déi Aarbecht herno och kënne verschaffen, um Terrain déi néideg Investissementer ze maachen, an déi deelweis - well et jo Investissementer sinn, déi net nëmmen de Leit haut zeguttkommen, mee och enger zukünfteger Generatioun sollen zeguttkommen, wa mer a grouss Infrastrukturen investéieren - och ofzefiederen op eng aner Generatioun an och deelweis mat Friemmëttelen ze finanzéieren. Dat schéngt eis keng falsch Politik ze sinn, zemools, dat muss ech soen, well mer jo, wat elo momentan am Staatsbudget d'Zënslaascht ugeet, wierklech praktesch op enger Halbéierung si vun deem, wat mer virun e puer Joer nach haten.

Doduerch, dass d'Zënsen erofgaange sinn, doduerch, dass mer et fäerdegbruecht hunn, elo auslafend Empruntë fréizäiteg duerch en neien Emprunt ze ersetzen, wou mer praktesch keng Zënslaascht méi hunn, féiert dat derzou, dass elo am Budget 2020 150 Milliounen ageschriwwe sinn. Dat missten der elo manner sinn, well do war jo eigentlech déi ganz Operatioun nach net honnertprozenteg agefädelt. 2018, also virun zwee Joer, waren et nach 185 Milliounen, an tendenziell geet et op d'Limitt vun 120 Milliounen hin. An et muss een dann déi 150 Milliounen och an de Kontext setze vun engem Gesamtbudget vun 20 Milliarden! Dat ass also u sech eng Charge, déi alles anescht wéi net ze schëllere wär.

Lëtzebuerg, dat muss ee sech bewosst sinn, ass zurzäit nach ëmmer an enger positiver Konjunktur, obwuel dat vu Secteur zu Secteur net esou gläichméisseg ass. Mir si bei engem Wuesstum, nom klassesche PIB berechent, vu ronn 2,5 % mëttelfristeg gekuckt. Et ass manner, bal d'Halschent vun deem, wat mer haten an den 90er-Jore bis Ufank den 2000er-Joren, wou mer am Schnëtt e Wuesstum zu Lëtzebuerg hate vu praktesch 5 %.

Dat gëtt oft vergiess vun deenen, déi elo ëmmer schreiwen a schwätze vum „stramme" Wuesstum. Wat war dee Wuesstum dann, wou en duebel esou héich war? Mir fält eigentlech kee Begrëff méi a fir deen; „extrastramm" oder „hyperstramm", ech weess et net. Also, et soll een awer oppassen, mat wat fir enge Begrëffer

een heiansdo ëm sech geheit an dat emol erëm an d'Verhältnis setzen zu deem, wat eigentlech déi aussergewéinlech Lëtzebuerger Normen an deem dote Beräich bis elo waren.

Mee et ass virun allem eng riseg Attraktivitéit, déi de Wirtschaftszentrum Lëtzebuerg ausüübt, an déi ass esouguer lassgeléist vum Wirtschaftswuesstum. Dat hu mer festgestallt, well och a Krisenzäiten ass hei ongebremst den Emploi weider an d'Luucht gaangen, an ongebremst ass eigentlech och d'Bevëlkerungszuel hei zu Lëtzebuerg an d'Luucht gaangen.

Ech kommen elo zu engem Theema, dat ech e bëssen als „parent pauvre" vun eisen Diskussiounen iwwert déi lescht Jore wëll bezeechnen: Lëtzebuerg Groussregioun, Lëtzebuerg a seng Nopeschregioun. Lëtzebuerg ass d'Kärstéck vun enger grousser europäescher Regioun, enger europäescher Metropol. Mee mir raisonéieren ëmmer nach an eisen nationale Grenzen. Dat musse mer zum Deel aus juristesche Grënn maachen, mee konzeptuell musse mer iwwer eis Grenzen eraus raisonéieren a plangen, och wat d'Zukunft ugeet.

Mir hunn als Land keng laangfristeg Gesamtstrategie, wat Lëtzebuerg an der Groussregioun ugeet. Mir hu Projeten, interessant Projeten an deem enge Beräich, an deem anere Beräich, mee et gëtt keng generell Approche, wéi mer dat Zesummeliewen, dat Zesummeschaffen an dat zesummen Deelen an der Groussregioun organiséieren an deenen nächste Joren.

Ech sinn der fester Iwwerzeegung, dass do immens Potenzialer dra sinn, Potenzialer a Chancen, awer och Léisunge fir Problemer, déi mer momentan hunn an déi mer an eisen nationale Grenzen net kënne léisen. An déi aner Regiounen hu bei sech Problemer, déi se ouni eis Hëllef och net kënne léisen. Mir sinn an enger riseger Interdependenz eng Regioun vun där anerer, woubäi eis kee méi d'Roll vun der Lokomotiv, vum Zentrum vun där Regioun do streideg mécht. Dat war viru 25 Joer nach anescht. Dat huet sech fundamental geännert. Si gesinn et och esou, dass dat eng Metropol Lëtzebuerg ass an dass mer awer gemeinsam mussen dat Bescht do eraushuelen.

Ech denken, all déi Iddien, déi mer undiskutéiert hunn hei zu Lëtzebuerg, wéi déi vum Teletravail, déi ganz Pendlerfro, de ganze Reservoir vun eisen Aarbechtskräfte fir de Standuert Lëtzebuerg, do si mer voll an der Groussregiounsdiskussioun dran. A mir däerfen net de Feeler maachen, eis anzekapselen, well elo deen een oder anere Buergermeeschter op der franséischer Säit an och op der däitscher Säit gewësse Fuerderunge stellt. Do musse mer vläicht e bëssen Empathie weise fir déi Situatioun, déi op anere Plaze besteet, eis also do net zoumaachen.

Mee dat ass net den Haaptpunkt vun der ganzer Diskussioun, dat ass een Element vun där ganzer Diskussioun, a mir mussen do weidergoen. Duerfir wäre mir als LSAP-Fraktioun frou, wa mer eng Kéier kéinten am Laf vum nächste Joer eng Orientéierungsdebatt hei féieren, wéi mer Lëtzebuerg an där Groussregioun gesinn, wéi mer d'Zukunft vu Lëtzebuerg an der Groussregioun gesinn.

Ech mengen, dass et derwäert ass, sech eng Kéier mat Experten zesummenzesetzen, fir nach eng Kéier déi Donnéeën ze kucken. Et ginn eng ganz Rëtsch vun interessanten Dokumenter. Et gëtt interessant Etüde vum Wirtschafts- a Sozialrot vun der Groussregioun. Et ginn aner Pabeieren, déi gemaach si ginn zu deenen dote Froen. Et gëtt en Usaz vu Landesplanung grenziwwerschreidend an der Groussregioun. Dat alles musse mer zesummeféieren an och déi politesch Konklusiounen dorauser zéien, wat d'Metropol Lëtzebuerg ugeet. Ech mengen, dass mer do Partner hätten, déi en oppent Ouer hu fir déi dote Froen, well och si eis brauchen.

D'Eckdate vum Staatsbudget, de Finanzminister ass op déi agaangen. Et ass net nëmmen den Zentralstaat, wéi gesot, en ass 2018/2019 warscheinlech am Equiliber. Mee et ass natierlech och dee risege Budget vun der Sécurité sociale deelweis fir dat nächst Joer, a warscheinlech fir déi nächst Joren e Gesamtboni weiderhi vun enger Milliard Euro.

D'Gemengen. Ech liesen elo alt heiansdo nach d'Berichter vun de Gemengerotsberichter. Bon, ech denken alt heiansdo: Wéi gutt wär et, wann s de elo nach Buergermeeschter wäers!

(Hilarité)

Et muss ee soen, dass et de Lëtzebuerger Gemengen ni ganz schlecht gaangen ass, kenger eigentlech. Mee déi, déi am meeschte kascht hunn, waren emol net déi äermst.

Mee virun allem awer ass mer opgefall, dass sech notamment natierlech duerch d'Gewerbesteier, déi eng änlech Entwécklung matgemaach huet wéi d'Kierperschaftssteier an deene leschte Joren, fir d'Gemengen dach awer nei Horizonter opgemaach hunn, wat och derzou gefouert huet, dass déi Verschëldung vun de Gemengen, wéi ech dat gesinn, immens erofgaangen ass iwwert déi lescht Joren, soudass also do, wann et emol eng Kéier sollt zu engem Schock kommen, sécherlech nach Capacitéiten do sinn, fir dee Schock relativ liicht kënnen op Gemengenniveau ze verdauen.

Also, d'Gemengen droen och derzou bäi, dass de Saldo vum Gesamtstaat positiv ass, wat also d'ëffentlech Finanzen ugeet fir d'nächst Joer, an héchstwarscheinlech och fir déi Joren duerno.

Lëtzebuerg ass also am Respekt vun allen europäeschen internationale Virgaben, déi et ginn. An dat gëtt och vu sämtlechen internationalen an och nationalen Institutiounen ervirgehuewen. D'Cour des comptes, d'Zentralbank, de Conseil national des finances publiques, alleguerte bestätege se deen dote Fakt. Dat heescht net, dass keng Risiken do wären. Dat heescht net, dass et net kann zu engem Schock kommen, sief et, dass en international kënnt oder zum Deel och hausgemaacht ka sinn. Wann eng Kéier eppes mat der Finanzplaz geschitt, eppes Gréisseres, et soll ee sech näischt virmaachen, dann huet dat direkt iwwerproportional Repercussiounen hei zu Lëtzebuerg.

Ech denken, momentan, wann ech kucken, wat notamment vu Staatssteieren iwwert de Finanzsecteur am wäitste Sënn generéiert gëtt, wat dat prozentual ausmécht, volumeméisseg ausmécht, si mer bäi Wäitem an enger méi grousser Ofhängegkeet, wéi mer déi zum Beispill an de 70er-Joren zur Stolindustrie haten. An dat trotz allen Efforten, déi déi successiv Regierunge gemaach hunn, fir nei Aktivitéiten heihinnerzekréien, well nei Aktivitéite sinn net ëmmer gläichbedeitend mat zousätzleche Steieren, déi zumindest direkt iwwert de Betrib erakommen. De Finanzsecteur ass also bäi Wäitem deen, ëm deen et do geet, a wou et net onbedéngt méi déi klassesch Banke sinn, déi de meeschten Undeel vun den Einname fir de Staat ausmaachen.

Eng Schwächt, déi sech bestätegt huet, dëst Joer vläicht nach méi staark wéi soss, ass déi pluriannuel Finanzplanung, déi mer maachen an déi mer gläichzäiteg mam Staatsbudget stëmmen. Ech géif nach eng Kéier hei bieden - et ass fir d'lescht, mat grousser Warscheinlechkeet meng allerlescht Budgetsried, déi ech hei halen -, dass mer op dee System eriwwerginn, wou mer gemeinsam eis schonn drop eens gesat haten, dass mer déi pluriannuel Planung stëmmen dee Moment, am Fréijoer, am Abrëll, wa mer d'Zuelen eraginn op Bréissel, wat d'Aktualiséierung vum nationale Stabilitéitspakt ugeet. Da sinn dat déi lescht Zuelen, déi do sinn. Et ass eigentlech an deem Moment, wou ee soll dann och gläichzäiteg deen Text stëmmen, wou mer dann als Chamber eisen Accord zu deem dote ginn.

Ech menge ganz éierlech, dass et net vill bréngt, an et gesäit een och, dass d'Diskussioune praktesch kaum esou hei lafen, fir Artikel fir Artikel eng Budgetsplanung op véier Joer ze maachen. Mir wëssen, dass déi Zuelen do net wäerte richteg sinn. Warscheinlech wäert keng Zuel stëmmen, wann et esou wäit ass. Et ass jo och net den Objektiv, dass et déi richteg Zuele sinn. Et soll eng Indicatioun ginn.

Mir wëssen awer, dass déi dote Methodik hir Grenzen huet, zemools well de Statec jo och zouginn huet, vu sech aus matgedeelt huet, dass se net méi all d'Zuelen ugepasst hunn. Dat heescht, si hu praktesch bis 2021 just nach d'Zuelen ugepasst, an déi Zuele fir 2022 an 2023, déi awer Bestanddeel si vun deem dote Pak vun der pluriannueller Planung, sinn net méi ugepasst un déi lescht Erkenntnisser, déi se vun de Jore virdrun haten. Domadder ass d'Aussokraaft vun deem Dokument natierlech staark geschwächt par rapport zu deem, wat se kéint duerstellen, wann ee wierklech déi allerlescht Zuelen hätt.

M. Claude Wiseler *(CSV)*.- Am Fong däerft een et net stëmmen.

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Wat hu mer dann domadder erreecht?

M. Claude Wiseler *(CSV)*.- Näischt.

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Näischt! Eeben. Duerfir stëmme mer en.

(Hilarité et interruption)

Ech mengen net, dass Lëtzebuerg kéint dat eenzegt Land sinn, wat déi pluriannuel Planung do net géif stëmmen. Dann hätte mer vläicht awer och international e puer Problemer. Dat sollt d'Oppositoun sech vläicht zu Gemitt féieren, wa se esou liichtfankeg neen zu esou Saache soen.

M. Claude Wiseler *(CSV)*.- D'Oppositioun ass Demandeur, fir datt de Pluriannuel anescht opgesat gëtt. Ech mengen, do si mer eis och driwwer eens.

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Do si mer eis eens.

E Wuert zu de Reserve schéngt mer och weesentlech ze sinn. Dat huet zu enger Poleemik gefouert an deene leschte Méint. Ech denken, dass dat och nach wäert Bestanddeel si vun aneren Interventiounen haut an der Chamber, wou elo eenzel Deputéiert entdeckt hunn, dass d'Fongen haaptsächlech - vill vun hinnen - eng Écriture comptable duerstellen an u sech net Sue sinn, déi iergendwou an engem Panzerschaf leien, wou een dann, wann ee se brauch, géif opmaachen an dovunner kéint Gebrauch maachen. Dat war ni anescht. Et ass sécherlech och bei dëser Regierung net anescht wéi virdrun, well se alles no deene selwechte Budgetsreegelen opgestallt hunn.

Duerfir ass et awer trotzdeem wichteg, a well dat do natierlech kann an engem Schock - dee ka vu bausse kommen, en ekonomesche Schock oder e budgetäre Schock - zu Problemer féieren, respektiv natierlech zu enger méi staarker Verschëldung wäert féieren, wann ee wëllt weider Depensë maachen. Dann ass d'Uleeë vu Reserven, déi och physesch do sinn, op déi ee kann zréckgräifen, immens wichteg.

Ech wëll nach eng Kéier betounen, wéi richteg et war, dass Enn 2014 iwwer e Gesetz den intergenerationelle Fong geschafe ginn ass, wou elo mir näischt, dir näischt 2020 iwwer 360 Milliounen Euro wäerten dra sinn, minimal, a wou mer also och no op dee Punkt komme vun deenen, mengen ech, 500 Milliounen, wuer et sollt higoen.

Ech mengen, et ass eng richteg Politik, fir dat ze maachen. Et ass eng wäitsiichteg Politik. An duerfir, an deem selwechte Geescht begréisse mer och ausdrécklech, dass iwwert dëst Budgetsgesetz en ale Krisefong erëm reaktivéiert gëtt a praktesch eng Cure de jouvence matmécht an zu engem Fonds de rééquilibrage budgétaire gëtt.

Dat soll et méiglech maachen, d'Plus-valuen, wou mer vläicht net méi theoreetesch driwwer schwätzen, mee och elo faktesch kënnen driwwer schwätzen, déi kënne beim Budget entstoen, dass een déi géif do zouféieren. An déi wären dann och dee Moment ofgeséchert an déi kéinten nëmme gebraucht ginn, wann et géif zu enger Schocksituatioun vu bausse kommen, fir dann op déi Suen zréckzegräifen.

Dat dote léist eis och déi relativ leedlech Fro, déi mer an der Vergaangenheet haten, déi Zäit, wéi zu Lëtzebuerg nach ëmmer iwwer Plusvaluen diskutéiert ginn ass um Enn vum Joer drop, dass mer also kënnen dorobber zréckgräifen, an domadder also net muss gekläert ginn: Wien decidéiert? D'Chamber? D'Regierung? Dee Fong ass do! Wa Plus-valuë kommen, da ginn déi Suen an deen dote staatleche Fong eran. Dat ass och gutt esou.

Ech wëll de Rapporteur, den Yves Cruchten, ausdrécklech a mengem perséinlechen Numm an am Numm vun der Fraktioun zu sengem Rapport begléckwënschen. Ech mengen, hei ass et üblech, wa Politiker esou e Rapport maachen, dass dat e bëssen - am Finanzberäich zumindest - d'Meeschterprüfung ass. Ech mengen, de Meeschterbréif, deen hues de der hei verdéngt, Yves. E ganz flotte Rapport!

Et gesäit een och, dass en och inhaltlech d'Debatte beaflosst huet. Dat ass immens wichteg! Du hues et fäerdegbruecht - dat ass net evident -, en Theema ze setzen. An d'Riedner hunn dat Theema och als esou wichteg empfonnt, dass bis elo kee vun den Haaptspriecher gemengt huet, e kéint sech laanscht déi doten Theemen drécken. Duerfir mengen ech, dass dat e gelongenen Exercice ass, deen s de hei gemaach hues an deen eis och an der Diskussioun wäert weiderhëllefen, zemools well et jo nach aner Debatte wäert ginn an der Folleg, déi et da méiglech maachen, nach eng Kéier méi am Detail op déi eenzel Froen anzegoen.

Et ass evident, dass de PIB also haaptsächlech de Räichtum miesst, mee net miesst, wéi de Räichtum verdeelt ass. An dat ass déi kruzial Fro: Wéi ass de Räichtum verdeelt? Ass e gerecht verdeelt?

D'Gerechtegkeetsfro, en zentrale Punkt, mengen ech, vun der Politik a besonnesch och vum Uleies vun der LSAP. An duerfir ass et wichteg, dass mer eis do och déi Instrumenter ginn, fir ze verfollgen, dass mer eis och als Chamber wëssenschaftlech begleede loossen an eiser Aarbecht, dass mer also och kënne méi geziilt op eenzel Erausfuerderunge reagéieren, déi sech och besonnesch - mee net nëmmen - am soziale Beräich stellen.

Mir brauchen also déi Expertise a mir brauchen och d'Stäerkung vum Parlament als Institutioun. Ech wëll dat vläicht méi a mengem perséinlechen Numm soen. An duerfir sinn ech och frou, dass ech nach konnt an deene leschte Méint derbäi sinn, fir derfir ze suergen, dass och d'Fraktiounen déi néideg Mëttele kréien, fir hir Aarbecht nach besser ze maachen.

Ech géif mer just wënschen, dass déi Suen net haaptsächlech a Kommunikatioun agesat ginn, mee och derzou genotzt ginn, fir inhaltlech virunzekommen an eisen Aarbechten, dass also nach méi staark inhaltlech Aarbecht ...

Une voix.- Très bien !

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- ... an den eenzelne Fraktioune geleescht gëtt, déi een dann herno selbstverständlech och kann no bausse kommunikéieren. Mee dat eent, mengen ech, muss virun deem anere kommen.

Ech mengen, dass déi Gelder, déi d'Chamber sech ginn huet, déi d'Fraktiounen elo kréien, déi d'Parteien och hoffentlech ... - ech denken, dass ech haut nach wäert d'Geleeënheet hunn, och am Numm vun anere Kolleegen, eng Proposition de loi an deem Sënn hei ze deponéieren -, dass déi wichteg Gelder sinn. U sech gleewen ech un dëst Parlament. An ech gleewen eigentlech un eng representativ Demokratie an u staarkt Parlamenter. Dëst Parlament ka méi staark sinn!

Une voix.- Très bien !

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Mir mussen et just alleguer gemeinsam wëllen, Majoritéit an Oppositioun, well mer bal dat eent a bal dat anert kënne sinn an der Geschicht vun eise Parteien a vun eise Fraktiounen. Duerfir hu mer all Interêt, mengen ech, dass mer dat Parlament weider stäerken. An ech halen näischt - soen ech! - vu Lousparlamenter, déi solle méi legitimm si wéi gewielte Parlamenter. Ech hale schonn eppes vu participativer Demokratie am Kader vun de legislative Prozeduren, déi mer kennen.

(M. Fernand Etgen reprend la présidence.)

Ech mengen, mir sollten eis dervir hidden, Modeller aus dem Ausland ze kopéieren, déi onausgegore sinn, wou een net weess, wuer se hiféieren, an déi virun allem, mengen ech, kënnen derzou féieren, dass zwou Legitimitéiten eng Kéier openeeprallen: déi vun de gewielte Vertrieder iwwer Walen a vun deene Bierger, déi bestëmmt gi sinn a sougenannte Biergerversammlungen. Wie soll do am Endeffekt Recht behalen?

Duerfir, loosse mer eis méi opmaachen als Parlament! Loosse mer eis méi transparent maachen! Loosse mer Fënstere vu Biergerbedeelegungen an eis legislativ Prozedure matabauen! Mee loosse mer virun allem prioritär d'Parlament als Institutioun stäerken, net dass mer op eemol an engem Régime gouvernemental sinn an net méi an engem Régime parlementaire! Ech mengen, dat misste mer eis alleguer zu Häerzen huelen.

Plusieurs voix.- Très bien !

M. André Bauler *(DP)*.- Eng pertinent Iwwerleeung!

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- E Wuert nach zum Logement, well ech mengen, dass dat nieft der Steierreform, déi preparéiert gëtt, parallell dozou, e ganz schwieregen Dossier fir d'Politik an och sécherlech fir d'Koalitioun gëtt. Ech mengen, dat soll een net verheemlechen. Do si verschidde Sensibilitéiten an deem dote Punkt.

An ech denke souguer, dass an der gréisster Oppositiounspartei warscheinlech och verschidde Sensibilitéiten an deem dote Punkt sinn, well ech hu jo d'CSV och erlieft sengerzäit, wéi mer nach mat hinnen an der Koalitioun waren, wéi schwiereg déi Diskussioun war, ...

(Hilarité)

... notamment mat mengem Kolleeg, dem Fernand Boden, wéi et drëm gaangen ass, fir e Virkafsrecht anzeféieren. Dat war net einfach! Dat waren och deemools vill Sitzungen an der Koalitioun, fir do e klengen Duerchbroch op deem dote Feld ze erreechen.

Do schéngt Beweegung an den Haltungen ze sinn. Ech hoffen, dass dat net nëmmen eng Positioun no bausse ass, mee dass dat och wierklech esou empfonnt gëtt. Dat wäert sech jo och vläicht eng Kéier dann erausstellen.

Ech mengen awer ganz einfach, dass mer mussen éierlech sinn. Dee Problem do ass onheemlech schwéier ze léisen. Ech weess éierlech net, ob déi Logementsproblematik, wa mer an deem selwechte wirtschaftlechen Ëmfeld bleiwen, richteg ka geléist ginn. Et kann ee vläicht de Präisuwuess bremsen, an engem gewëssene Moment da stabiliséieren. Mee dat kann een net maachen, wann een einfach esou weiderfiert a mengt, e profittorientéierte Maart géif op eemol altruistesch reagéieren. Mir sinn an deem System dran, an de System ass dee vun der Profittmaximéierung. Dat ass d'Zil, wat erreecht gëtt. An dat wëllen och 95 % vun de Leit, denken ech, erreechen.

Also, en No-Go ass, dass mer dat dote weider ouni gréisser Moossnamen nokucken, wéi d'Si-

tuatioun ass. Bon, eng kleng Moossnam hei, eng kleng Moossnam do, dat geet net duer.

En No-Go ass fir mech och ganz kloer, dass mer d'Grenzen zoumaachen, wou aner Leit vläicht dorunner denken, fir an déi Richtung ze goen. Kënne mer net, däerfe mer net.

An ech mengen och, dass mer ëmmer och d'Kollaboratioun mam Privatsecteur brauchen. Ech mengen, dass mer méi staatlech Interventioune brauchen. Ech mengen, dass mer ouni d'Dynamik, déi am Privatsecteur stécht, och an deem Beräich awer net auskommen. Et muss am Endeffekt och eng Kollaboratioun, eng Aarbechtsdeelung sinn, wou d'Politik selbstverständlech de Kader muss festleeën, an deem sech dat Ganzt ofspillt an deenen nächste Joren.

Wat fir mech e Schock war, dat muss ech ganz éierlech soen, dat waren déi lescht Erhiewungen. Déi hate mer eigentlech nach net, wéi mer d'Koalitiounsverhandlunge gefouert hunn: plus 10 % am Joer 2018. 10 % Steigerung vun de Präisser an engem Joer; bis elo hate mer 5 % bis 6 %. Plus 10 %!

A wat een dobaussen emol selwer matkritt, weist mer éischter, dass mer keng grouss Brems do kréien, dass et warscheinlech och an dësem Joer an änlechem Mooss nach eng Kéier eropgaangen ass. An ech froe mech, wéi laang et dauert, bis dat Ganzt sech och op de Loyere bemierkbar mécht. D'Loyeren, dat hunn d'Etüden och gewisen, déi éischter parallell verlaf sinn, bis elo, mam Akommes. Mir haten eng Akommessteigerung iwwert déi lescht Joren. An u sech sinn d'Loyeren an engem vergläichbare Rhythmus eropgaang, am Géigendeel zu de Präisser vum Buedem, déi flambéiert sinn, an dann natierlech och herno zu de Präisser vum Bau, deen nogezunn huet mat de Buedempräisser.

An ech fäerten, dass an nächster Zäit vill lafend Loyeren nach wäerten ugepasst ginn. An da komme mer an nei schwiereg sozial Situatiounen eran. Well eist Loyersgesetz gëtt do vill Méiglechkeeten, méi wéi esou muncheree vläicht aant, wat d'Loyersgesetz do vu Méiglechkeete gëtt, well jo dee Plaffong vu 5 %, dee laang Zäit als Witz als Plaffong gespillt huet, dee spillt jo haut net méi mat deene Präisser, déi eng Wunneng haut duerstellt. Souguer mat deem anere Berechnungsmodus, deen am Gesetz virgesinn ass, denken ech, kann dat och nach zu enger däitlecher Erhéijung vun de besteeënde Loyeren an de Kontrakter féieren.

D'Eegentum ass mat Recht, mengen ech, geschützt, och hei zu Lëtzebuerg. Mir soen awer och ganz kloer: Eegentum verflicht, an de Buedem ass net onendlech. De Buedem ass och e raart Gutt. An all dat musse mer berücksichtegen, wa mer op déi nei Politik am Beräich vum Logement ze schwätze kommen. An ech mengen, dass do zousätzlech Efforte musse geschéien.

Allgemeng, mengen ech, an ech kommen zum Schluss vu mengen Ausféierungen, stinn also schwéier Decisioune bevir. Ech mengen, dass dëse Budgetsprojet fir 2020 eng gutt Grondlag ass, fir déi politesch Diskussiounen ze féieren, well en d'Richtung uweist, nach Margë bestoe léisst, fir politesch Orientéierung ze ginn a weesentleche Beräicher an deenen nächsten een, zwee Joer: Steierreform; Klimaschutz; Wunnengsnout, well, ech mengen, et kann ee vu Wunnengsnout hei zu Lëtzebuerg schwätzen.

Do musse mer all eis gutt Iddien zesammebréngen an eng kohärent Äntwert ginn, wéi mer probéieren ze hëllefen. Dat ass eis Aufgab, déi mer als Volleksvertrieder hunn. Mir sollen esou éierlech sinn a soen: „Mir hunn d'Léisung net." Mir wëssen awer och, wann dat weidergeet an deenen nächste Joren, wa mer net reagéieren, da knuppt et eng Kéier faméis hei zu Lëtzebuerg! Also musse mer handelen. Mir sinn zum Verhandelen, mengen ech, verdaamt. Dat solle mer wa méiglech zesumme maachen.

Mir schwätzen ëmmer vun där ausgestreckter Hand, mee ech hunn awer ëmmer esou en Androck an der Politik: Si ass elo net richteg do. Jiddweree seet: „Hei huel meng Hand!", deen anere seet: „Huel du meng!" An u sech bréngе mer et net fäerdeg an deenen doten Theemen, notamment dem Wunnengsbau, bréngе mer et nach wie vor net fäerdeg, eis méi an engem breede Krees ze concertéieren, fir ze kucken: Wat kënne mer do maachen?

Ech fäerte wierklech, dass op där enger Säit deenen engen de Courage vläicht ausgeet, Fundamentales ze änneren, well se fäerten, se géifen ofgeschoss ginn, wa se dat maachen. A bei deenen anere fäerten ech, dass se nëmmen drop laueren, fir déi ofzeschéissen, wa se dann de Courage hätten, fir eppes ze maachen, wat mir brauchen. Bon!

(Brouhaha)

Une voix.- Et ass genau esou.

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- An ech mengen, dass mer esou net virukommen. An ech wënsche mer, dass sech dat vläicht ännert.

Dat gesot, wäert d'LSAP déi zwee Texter hei stëmmen.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix.- Très bien !

M. Fernand Etgen, *Président*.- Merci villmools, Här Bodry. Den nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Josée Lorsché. Madamm Lorsché, Dir hutt d'Wuert.

Mme Josée Lorsché *(déi gréng)*.- Merci, Här President. Här President, Dir Dammen an Dir Hären: „Den Opschwong ass muttwëlleg zerstéiert ginn", „Düster Aussiichte fir d'Weltwirtschaft", „Déi nei Onsécherheet", dës an aner Iwwerschrëfte liest een an der internationaler Press, wann et ëm de Wirtschaftswuesstum geet, dee weltwäiten.

An et gëtt och kaum eng international Institutioun, déi der Weltwirtschaft eng positiv Zukunft virausseet, ganz am Contraire. De globale Wuesstum, dat ass scho gutt erkläert gi vum Rapporteur, wäert an dësem, mee och am nächste Joer ganz niddreg sinn. Laut de Prognose vun der OCDE wäert de weltwäite Wuesstum mat maximal 2,9 % op den déifsten Taux zanter der Wirtschaftskris an de Joren 2008 /2009 falen.

A wat d'Eurozon betrëfft, esou schwätzt déi Europäesch Kommissioun jo nach just vun engem Wuesstum vun ongeféier 1,4 % fir dëst a fir d'nächst Joer. Deen Taux ass also däitlech ënnert der weltwäiter Moyenne a werft natierlech och d'Fro op, wat dat fir Europa a virun allem fir Lëtzebuerg bedeit.

Dir Dammen an Dir Hären, ech fänke meng Interventioun bewosst mat dëse Feststellungen un, well déi international Entwécklung ëmmer méi an d'Schlagzeile geréit an eis zu Lëtzebuerg natierlech och muss interesséieren.

Schold un där Entwécklung si weeder däischter Muechten nach geheimnisvoll Konjunkturzyklen an och net d'Banken an d'Spekulanten. Schold si virun allem eng Rei Staats- a Regierungscheffen, déi tatsächlech gleewen, zugonschte vun hirer Bevëlkerung ze handelen, wa se déi international Wirtschaftsrelatiounen zerschloen an national Kapitalinteressen an de Vierdergrond setzen.

Alle virop en amerikanesche President, deen der internationaler Weltuerdnung längst Awar gesot huet, nodeems d'USA sech selwer un hirem Opbau bedeelegt haten, an deen international Institutiounen ignoréiert an international Ofkommesse kalbliddeg brécht.

En aneren Akteur um internationale Parkett, vun deem ech awer och wëll schwätzen, ass natierlech de Boris Johnson, dee mat de Wale vum leschten Donneschden de kloren Optrag kritt huet, fir säi Slogan „Get Brexit done" esou séier wéi méiglech ëmzesetzen. D'Fro ass just, wéi de konservative Politiker seng eegen Interessen, mee och d'Interesse vun der konservativer brittescher Uewerschicht am internationale Kontext wëllt duerchsetzen a wéi laang säin Triumph iwwerhaapt wäert unhalen.

Well spéitstens, Dir Dammen an Dir Hären, wann et drëms geet, en Handelsofkommes mat der EU ze verhandelen, en Accord, deen net op Steierdumping, net op Ëmweltdumping an net op Sozialdumping berout, gëtt et nees komplizéiert. A wann dat net geléngt, da steet Groussbritannien nees um gläiche Punkt wéi virun e puer Méint: virun engem ekonomesch kontraproduktiven No-Deal-Brexit mat all senge Konsequenzen op Europa an doriwwer eraus.

E weideren negativen Impakt op d'Weltwirtschaft, deen ech nach weilt ernimmen, huet och mat der Evolutioun vun de Bourssen a Wärungen ze dinn, wou verschidde Staaten déi als Kampfmëttel huelen, fir un Dominanz ze gewannen, esou zum Beispill am Handelskrich tëschent China an den USA.

Derbäi kënnt en angschterreegende schläichende Protektionismus a ville Länner, deen net nëmmen a Groussbritannien um Rudder ass, kann ee bal soen, mee weltwäit ëmmer méi Unhänger fënnt an derzou féiert, dass laangjäreg Wirtschaftspartner duerch national Kapitalinteresse vuneneen ofgeschnidde ginn.

Ee vun de gréisste Verléierer vun där Entwécklung riskéiert natierlech Westeuropa ze ginn, jiddefalls laut de Prognose vun internationalen Instituter. Matzen an deem Westeuropa läit dat klengt Lëtzebuerg mat engem groussen an ëmmer méi grénge Finanzminister. Dee muss sech géint déi negativ extern Aflëss behaapten an alles drusetzen, fir d'Stabilitéit vun eise Staatsfinanzen oprechtzeerhalen. Dass dat bis haut gelongen ass, dat begréisse mir. De Staatsbudget liwwert de Beweis, an et ass dee Budget, iwwert dee mir haut diskutéieren. En ass net eidel, en ass vollgespickt mat wichtegen Zuelen a Kreditter.

Grad wéi seng Virgänger liwwert dëse Budget eebe grad de Beweis, dass Lëtzebuerg an deem turbulenten internationale Gewässer net ënnergeet. Ganz am Contraire: Lëtzebuerg befënnt sech och weiderhin an enger ganz komfortabeler Situatioun. Trotz engem geschate Réckgang vum PIB vun 3,7 % op 2,4 % fir 2019 an 2020 respektéiert Lëtzebuerg sämtlech Europäesch Krittären an - dat wëll ech ënnersträichen - dëst souwuel um Niveau vum Pacte de stabilité et de croissance wéi och um Niveau vum Objectif à moyen terme, dem OMT.

Am Joer 2005 war dëst Instrument jo eigentlech preventiv agesat ginn, fir d'Staatsfinanzen nohalteg ofzesécheren a gläichzäiteg e budgetäre Spillraum fir déi néideg Investissementer ze garantéieren. Am Joer 2011 ass dëst Reegelwierk nach verschäerft gi mam Sixpack; e schéint Wuert. An dat Reegelwierk gëtt och haut nach respektéiert. An duerfir all Respekt!

Här President, dass dat wirtschaftlecht Ëmfeld an de leschte Jore ganz favorabel war, ass evident an eng grouss Chance. Gradesou evident ass awer och, dass dës Koalitioun mam Finanzminister Pierre Gramegna enorm vill Defien am europäesche Kontext huet misse meeschteren. An en huet se och gemeeschtert. Ech brauch se net méi opzezielen, se si bekannt.

An och fir déi nächst Zukunft befanne mir eis op enger positiver Linn - „eng positiv Trajectoire", huet den Yves Cruchten gëschter gesot -, mat enger Ausgangssituatioun, déi sech weise léisst. Esou zum Beispill um Niveau vun der Staatsschold, déi mat ëm déi 20 % - Tendenz falend - en historeschen Déif erreecht, an domat en Taux, vun deem aner Länner nëmme kënnen dreemen.

Remarkabel ass och, Dir Dammen an Dir Hären, dass fir den Exercice 2020 ganzer 77 % vun de ganz héijen Investissementer, dat si jo 2,8 Milliarden, iwwert d'Recettë vun der Administration centrale kënnen ofgedeckt ginn, woubäi et wichteg ass ze betounen, dass déi 2,8 Milliarden net dozou déngen, wéi an anere Länner, fir déi lafend Depensen einfach nëmmen ze finanzéieren, mee se si geduecht, fir Nohaltegkeet ze finanzéieren, fir eis Zukunft.

E weidere Parameter, fir de Bols vun eiser Ekonomie ze moossen, ass d'Aarbechtslosegkeet respektiv den héijen Taux d'emploi, dee mer hei am Land ze vermellen hunn. Mir hunn en Taux d'emploi vu bal 95 %, woumat d'Kafkraaft vun eise Bierger a Biergerinnen an awer och hir sozial Ofsécherung méi héich leie wéi a villen anere Länner, wat net heescht, dass keen duerch dat soziaalt Netz fält. Dorop kommen ech zréck.

Natierlech mat där ganz wichteger Remark och, dass mer et musse fäerdegbréngen a wäerte fäerdegbréngen, d'Aarbechtslosegkeet nach weider ze reduzéieren, wa mer déi richteg politesch Akzenter weiderhi setzen. Een dovu war déi déif gräifend Reform vun der Beruffsausbildung, déi mer d'lescht Joer gemaach hunn. Derbäi kommen d'Moossname fir d'Verstäerkung um Niveau vun der Réinsertion professionnelle an all de Kreditter, déi den Zougang zum Beruffsliewe vu Chômeure wäerten ënnerstëtzen.

Ech kommen zréck zu de Staatsfinanzen an zu hirer Entwécklung aus de leschte Joren a fir déi nächst Joren. Opgrond vun de virleienden Zuele wier et, wéi gesot, ganz falsch, Schwaarzmolerei ze bedreiwen. An ech felicitéieren och der ganzer Regierung am Numm vun der grénger Fraktioun fir hir gutt Aarbecht aus de leschte Joren, well et ass jo net just de Finanzminister, deen zoustänneg ass fir Budgetsfroen, et sinn och d'Regierungsmemberen, déi an hiren eegene Ressorte musse fir Stabilitéit suergen, trotz héijen Investissementer.

Dass se stabill sinn, kann ee jiddefalls behaapten, wann een déi klassesch Liesaart bei der Analys vum Budget uwennt. Domat mengen ech déi klassesch Manéier, mat där déi Europäesch Kommissioun, d'OCDE, den FMI an anerer, mee och déi meescht Lëtzebuerger Instanzen de Budget Joer fir Joer analyséieren an evaluéieren. Ech denken un d'Banque centrale, d'CSSF, d'CNFP, d'Cour des comptes, d'Douane, de Statec an esou weider.

Dozou gehéiert awer och d'Manéier, wéi déi budgetär Previsioune fir déi folgend Jore berechent ginn. Zu Lëtzebuerg berouen dës Previsioune jo exklusiv, mengen ech, op den Zuele vum Statec, dee fir d'Berechnung vum virausiichtleche PIB zoustänneg ass, quitte dass och aner Gremien Evaluatioune maachen.

An da sinn ech scho bei där elementarer Fro, déi ëmmer op en Neits Joer fir Joer an der Budgets- a Finanzkommissioun diskutéiert gëtt; Dir wësst, op wat ech eraus sinn: Joer fir Joer stelle mer vun alle Säite fest a kritiséieren och, dass déi budgetär Previsiounen net fiabel an net prezis genuch sinn, a si waren dat och nach ni.

Esou louch de Wuesstum vum PIB an de leschte Jore reegelméisseg e gutt Stéck iwwert de Previsiounen. An den Defizit louch all Joer méi niddreg wéi erwaart. Den ëmgedréite Fall kéint natierlech och antrieden, mee Fakt ass, dass d'Previsiounen an déi reell Evolutioun vum Bruttoinlandsprodukt reegelméisseg méi oder manner auserneendreiwen.

Mir sinn der Meenung, dass mir an där Matière net nach jorzéngtelaang op der Plaz trëppele sollen a plädéieren derfir, dass mir eis ee fir alle Mol mat der fundamentaler Fro auserneesetzen, wéi d'Approche zu Lëtzebuerg dann elo soll ausgesinn an Zukunft.

Wëlle mer wierklech, wéi an de leschte Joren a Jorzéngten, éischter vu politeschen Ziler ausgoen an eis dovu leede loossen an d'Recht op Erreur einfach emol zouloossen, ouni ze lamentéieren? Dat wär okay, wa mer dat dann all wëllen.

Oder wëlle mer éischter eng sougenannten „evidence-based policy" op d'Bee stelle wéi aner Länner? Dat wär eng Politik, déi op konkreete Faktegrondlage berout a reegelméisseg evaluéiert an ugepasst gëtt, fir Iwwerraschunge méiglechst auszeschléissen. Esou eng Approche huet beispillsweis d'Europäesch Kommissioun, a verschidden aner Länner ginn och op dee Wee.

Dir Dammen an Dir Hären, wann een d'Diskussiounen an de leschte Joren zu Lëtzebuerg verfollegt huet, da kënnt een zur Konklusioun, dass déi Approche vun alle Säiten, eigentlech och vun Iech, Här Minister, ënnerstëtzt gëtt. A mir als Gréng ënnerstëtze se och. Deem Prozess dierft also näischt am Wee stoen.

Allerdéngs geet et dann net duer, all Joer ze bedaueren, dass d'Previsiounen nach ëmmer net fiabel sinn. Wa mer et wierklech wëllen, wa mer faktebaséiert wëlle schaffen, da musse mer och déi néideg Mëttelen derfir hunn an déi néideg Kompetenzen. Ëmmerhi si Previsioune wichteg, an ëmmer méi, fir d'Berechnung vun de Recetten a vun den Depensë fir déi follgend Joren an domat och fir d'Opstellung vum Pluriannuel, deen déi europäesch Reegele jo soll respektéieren.

Ech wëll hei guer net dramatiséieren, Här Minister. D'Variatioune waren nach ëmmer an engem ganz verträgleche Mooss an hunn eis nach ni geschuet. Aner Länner louche bei Variatioune vu 15 %, wéi beispillsweis Irland. Mee et freet ee sech awer, wéi mer géifen dostoen, wann eise PIB op eemol 15 % ënnert de Prognose géif leien. Ech mengen, da géife mer ganz einfach domm kucken.

Als Gréng si mir dowéinst, grad ewéi Dir, der Meenung, dass et Grënn genuch gëtt, fir déi Saach geziilt a konkreet unzegoen. Mee wat heescht dat, konkreet? D'Previsioune méi verlässlech berechnen heescht ganz sécher net, dass mir déi volatill international Donnéeën an international Krise viraussoe kënnen. Dat ass net méiglech, och wa se sech undeiten a wann ee verschidden Informatioune kritt.

Mir hunn och eng oppen Ekonomie, déi natierlech vun der internationaler Entwécklung ofhänkt. An dat stellt och keen a Fro.

Et heescht och net, dass mir Zuele sollen op den Dësch leeën, déi nach net berechent sinn. Ech schwätze vun der Steierreform, déi op eis zoukënnt, déi op dräi Piliere wäert berouen: der Individualbesteierung, dem Logement an der Ekologie. Dat ass eng Reform, déi gutt duerchduecht muss ginn a vill Analyse virausetzt. Dowéinst kann een net schonn elo verlaangen, dass hire finanziellen Impakt an de Budget ageschriwwe gëtt. Dat ass jo utopesch.

Wat awer méiglech ass, Dir Dammen an Dir Hären, dat ass, déi bestoend Kompetenzen - a mir hunn der vill am Land - ze bündelen an d'Ressourcen ze erhéijen, falls et dann u Ressourcë sollt feelen. Dat heescht, dass déi kompetent Akteuren, déi et zu Lëtzebuerg gëtt, hir Käpp zesummestieche sollen an zesumme schaffen, amplaz dass se, wéi bis haut, laanschtenee schaffen. Ech hunn emol déi Aschätzung, dass do nach den Informatiounsfloss e bëssen ze wënschen iwwreg léisst vun där enger zu där anerer Institutioun.

Fir fiabel Prognosen opzestellen, ass et doriwwer eraus awer och wichteg, all déi erfaassbar, déi wierklech erfaassbar Fakten oder virausseebar Fakten anzebezéien, déi en Impakt op d'Evolutioun vun eiser Ekonomie kënnen hunn a wäerten hunn - also net just déi lafend Produktivitéit -, ugefaange bei der Evolutioun vun den Aarbechtsplazen, déi ëmmer op en Neits fir Iwwerraschunge suergt an domat och fir Iwwerraschungen um Niveau vun de Recetten, déi duerch d'Lounsteier entstinn.

An deem Kontext kann ee jo vu verschiddenen Zenarien ausgoen. An elo kommen ech eebe

grad op en Zenario, dee mer an der Cofibu virgestallt kritt hunn, wou ech awer elo wierklech e bësse méi wëll an den Detail goen. En ass virgestallt gi vun der CSSF, wat jo keen onwichtegen Akteur am Finanzwiesen ass.

E bezitt sech op d'Digitaliséierung, déi am Finanz- a Bankesecteur ëmmer méi Fouss faasst an dee ganze Secteur gewalteg ëmkrempelt, souwuel um Niveau vun den Aarbechtsplaze wéi och um Niveau vun de Servicer um Client a vum Geschäftsvolumen insgesamt. Do riskéiert d'Digitaliséierung, e gréisseren, awer wierklech e gréisseren Impakt ze kréien.

D'CSSF huet an der Kommissioun nämlech drop higewisen, dass notamment am Finanz- a Bankesecteur eng ganz Rei Aarbechtsplazen amgaange sinn, robotiséiert ze ginn, an dass verschidden Aktivitéiten zu Lëtzebuerg agaschränkt oder souguer ofgeschaaft ginn.

Konkreet schwätzt d'CSSF vun 20.000 bis 30.000 Aarbechtsplazen, déi eleng duerch d'Digitaliséierung am Finanz- a Bankesecteur, vläicht och am Assurancësecteur kéinte verluer goen, dëst duerch eng automatiséiert Gestioun vun de Finanzgeschäfter, de Cloud-Computing, den Outsourcing vu Servicer, d'Blockchain-Technologie an d'Digitaliséierung insgesamt.

Dat féiert mech dann zu der Fro, Dir Dammen an Dir Hären, wéi et mat der Besteierung vu Roboteren a vun der gesamter informatescher Technologie ausgesäit, déi d'Aarbecht vun de Salariéen an deem Secteur, awer och an anere Secteuren natierlech, wäert ersetzen. An och d'Fro, wéi d'Perte op der Lounsteier prinzipiell ka kompenséiert ginn, ass net irrelevant.

Och op deem Niveau kënne schonn am Virfeld vun de Prognose verschidden Zenarien ausgeschafft ginn, fir grouss Iwwerraschungen am Nachhinein ze verhënneren. Eng Fro, déi sech dann och fir aner Secteure stellt, ass donieft déi vun der néideger Ëmorientéierung vun de Salariéen, natierlech a méi aarbechtsintensiv Berufer. Awer och d'Reduktioun vun der Aarbechtszäit, besonnesch an deene Secteuren, déi duerch d'Digitaliséierung ëmmer manner op Main d'œuvre ugewise sinn, sollt an Zukunft keen Tabu bleiwen, woubäi ee muss wëssen, dass d'Zuel vun de Banken, déi zu Lëtzebuerg installéiert sinn, Joer fir Joer ëm 10 % ofhëlt laut den Informatioune vun der CSSF.

Zanter den 90er Joren ass d'Zuel vun de Banke vun 222 op 130 erofgaangen, allerdéngs ouni dass de globale Geschäftsvolume vum Bankesecteur geännert hätt. An anere Wierder, d'Banke schaffen ëmmer manner aarbechtsintensiv. An déi Banken, déi hir Geschäftsmodeller an hir Servicer net fréi genuch digitaliséieren, schaffe carrement mat enger Perte. Momentan sinn dat schonn 33 Banken zu Lëtzebuerg.

Alles dat si Facteuren, léif Kolleeginnen a Kolleegen, déi sech fréier oder spéider am PIB wäerten zréckspigelen an direkt um Point de départ, wa se sech um Horizont undeiten, an d'Previsioune kéinten afléissen. Dat just als klengen Tipp vun eiser Säit.

Dir Dammen an Dir Hären, wann ee bedenkt, dass de Finanz- a Bankesecteur den Haaptpilier eigentlech vun eiser Ekonomie ass - laut Eurostat generéiert e 26,2 % vun der gesamter Valeur ajoutée -, da stellt sech d'Fro vun der Zukunft fir dee Secteur natierlech ëmsou méi. Dësen Zenario, deen d'CSSF eis presentéiert huet, beweist awer och, wéi wichteg et ass, eis Wirtschaft weiderhin ze diversifizéieren, am beschten nohalteg.

Ech kommen da bei de PIB du bien-être an domat zum méi gréng ugehauchten Deel vu menger Interventioun. De Bankesecteur war nach net esou oft a menge Rieden ze fannen. Hei wéilt ech dem Rapporteur Yves Cruchten natierlech fir d'éischt e grousse Merci ausdrécken, e ganz éierleche Merci, net nëmme fir säin opschlossräichen, nuancéierten an ausféierleche Rapport, mee och iwwerhaapt emol fir d'Initiativ, d'Thematik vum PIB du bien-être an de Mëttelpunkt ze setzen. En zitt sech souzesoe wéi e roude Fuedem duerch dee ganze Rapport - „rout", woumat ech och d'Sozialpolitik nennen, déi jo dann lech ganz no ass, awer net nëmmen lech.

Domat sinn ech dann och bei engem Theema, wat schonn den Henri Kox als éischte grénge Budgetsrapporteur iwwerhaapt am Joer 2015 a sengem Rapport behandelt huet, mam klengen Ënnerscheed, dass den Här Cruchten sech méi mat de sozialen Aspekter, wéi ech gesot hunn, vum Bien-être beschäftegt huet, wärend den Henri Kox méi op d'Ëmwelt an op eis natierlech Liewensgrondlagen deemools agaangen ass als wichteg Konditioun vum Bien-être.

Ech ginn emol dovun aus, dass Der meng Meenung deelt: Egal wéi ee Beräich am Zentrum steet, déi zwee Beräicher gehéiere ganz einfach zesummen. Well eppes steet fest: De Bien-être vun eiser Populatioun hänkt esouwuel vun der perséinlecher Liewenssituatioun, vu senge soziale Bedéngungen of, wéi och vun der Ëmwelt, an där mer liewen.

Wärend d'Konzept vum klassesche PIB schonn an den 30er Joren, also an de Virkrichsjoren ugewannt ginn ass, ass d'Konzept vum PIB du bien-être vill méi jonk an ass eréischt no 1950 lues a lues an d'Gespréich komm.

Wéi den Yves Cruchten richteg erkläert huet - ech soen et kuerz -, besteet d'Zil dovu jo dran, net de materielle Räichtum vun engem Land ze moossen, mee éischter d'Wuelbefanne vun der Populatioun, a Relatioun natierlech mam materielle Räichtum, awer net eleng. Dëst natierlech am Hibléck op Moossnamen, fir d'Wuelbefannen dann och ze verbesseren.

De Rapporteur huet Neuseeland zitéiert, wat eis schonn e Schratt viraus ass, mee laut mengen Informatioune si mëttlerweil 150 Länner amgaangen, d'Wuelbefanne méi an de Mëttelpunkt ze stellen. An och Schottland an Island hunn do scho gutt Schrëtt ënnerholl.

Wat elo Lëtzebuerg ugeet, sou huet de Statec sech jo scho méi intensiv domat befaasst an de leschte Joren, grad wéi och de Conseil économique et social an de Conseil du développement durable zanter 2009/2010. A souguer eng fréier Regierung ënnert dem Jean-Claude Juncker un der Spëtzt hat sech virgeholl, sech unhand vum Indice du bien-être méi ëm d'Wuelbefanne vun de Biergerinnen a Bierger ze këmmeren. Ech denken, mir zéien elo emol eng Kéier parteiiwwergräifend un engem Strang.

Här President, a sengem Rapport ass de Kolleeg Yves Cruchten op eng ganz Rei interessant Volete vun deem Index agaangen. Den Haaptmessage dovun ass awer ganz séier resuméiert a ganz relevant. Den Haaptmessage ass deen, dass de klassesche Wirtschafts-PIB tëschent 2009 an 2015 ëm 5 % geklommen ass, mee den Index of Well-Being - op Englesch ausgedréckt - an deem selwechten Zäitraum ëm knapp 1 % gefall ass. Ech mengen, 0,8 % hat Der gesot.

Dat heescht an anere Wierder, dass de Wuesstum vum materielle Räichtum net onbedéngt a Relatioun mam Wuelbefanne vun der Bevëlkerung steet. An ech woe souguer ze behaapten, dass de materielle Wuesstum eis Gesellschaft och méi aarm ka maachen: méi aarm u Gesondheet, méi aarm u Liewensqualitéit, méi aarm u sozialer Kohäsioun a Gerechtegkeet, méi aarm un natierleche Ressourcen, méi aarm un intakter Natur, déi all Mënsch brauch, fir gesond ze bleiwen a sech wuelzefillen.

Ee Volet, deen an dësem Budgetsrapport awer besonnesch ervirstécht, ass dee vun der sozialer Ongerechtegkeet an eisem Land, och am Kontext vum Bien-être natierlech, déi trotz senger floréierender Ekonomie zougeholl huet. Wärend Lëtzebuerg virun zéng Joer nach ënnert der europäescher Moyenne vun de sozialen Ongerechtegkeete louch, leie mer haut iwwert der europäescher Moyenne. Dëse Phenomeen ass och rezent vum Statec wéi och vun der Caritas bestätegt ginn a stellt d'Politik viru grouss Defien. An déi sollte mer all zesummen ugoen!

A wann een dat weess, da kann een haut och net méi behaapten, déi sozial Steierreform vun 2017, déi jo op de Mëttelstand an op Niddregverdénger ausgeriicht war, hätt all Problem geléist an all weider Diskussioun iwwert déi sozial Gerechtegkeet iwwerflësseg gemaach. An et kann een och net behaapten, Dir Dammen an Dir Hären, déi Mesure wär eng Wellness- oder Well-Being-Mesure gewiescht! Déi Mesure war ganz einfach dréngend néideg, fir dass d'Mindestlounempfänger um Enn vum Mount 100 Euro méi an der Täsch hunn, fir e wéineg besser iwwert d'Ronnen ze kommen, net méi an net manner.

Wat dës Mesure net erreecht huet, war, d'Inegalitéite generell ze reduzéieren oder de sougenannte „mal-vivre" an eiser Gesellschaft ze bekämpfen.

A wann ech vu Mal-vivre schwätzen, da mengen ech domat den oft feelende sozialen Zesummenhalt, onmënschlech Aarbechtsbedingungen, d'Isolatioun am Alter, de steigenden Aarmutsrisiko och an de Famille mat Kanner, de feelenden Zougang zum Logement, d'Ongläichheeten tëschent Fra a Mann, Diskriminatioun opgrond vun der Hautfaarf, der Hierkonft, dem Geschlecht an dem Alter, mee och déi steigend Zuel un Depressiounen, den héijen Taux vu Burnout op der Aarbecht, den iwwerduerchschnëttlechen Taux vu Suicide zu Lëtzebuerg an déi steigend ëmweltbedéngt Krankheeten. D'Opzielung war grouss.

Här President, bei all deenen Aussoe kann ee sech natierlech froen, wat dat dann elo direkt mam Staatsbudget ze dinn huet. Eigentlech huet et ganz vill domat ze dinn, well wa mir haut vum Staatsbudget schwätzen, da schwätze mer genee vun deem Instrument, vun deem zentralen Instrument, wat mir brauchen, fir dës negativ Entwécklungen ze bekämpfen.

An dat mécht dës Koalitioun ganz konkreet a konsequent. Si mécht et, fir Lëtzebuerg duerch héich Investissementer esou ze gestalten, dass et sech an eisem Land nees besser liewe léisst, dass den Zesummenhalt an eisem Land nees groussgeschriwwe gëtt an dass eis Zukunft ekologesch a sozial ofgeséchert gëtt. Fir also genee dat ze maachen, wat d'CSV/LSAP-Koalitioun schonn am Joer 2010 mam Plan national du développement durable wëlles hat, mam Ënnerscheed allerdéngs, dass dës Koalitioun zanter 2013 dee Programm ausgebaut huet a méi ambitiéis Ziler drabruecht huet, virun allem am Klimaschutz, well d'Urgence climatique et ganz einfach verlaangt.

An och wann esou gäre behaapt gëtt, d'Ëmwelt an d'Natur hätte mam ekonomesche Wuelstand näischt ze dinn, sou gesi mir dat anescht. Ouni intakt Natur an ouni natierlech Ressourcen ass all materielle Wuelstand näischt méi wäert.

Une voix.- Très bien !

Mme Josée Lorsché *(déi gréng)*.- Mat dësem Budget, Dir Dammen an Dir Hären, investéiert d'Regierung vill Geld, fir deene ganze Phenomeener, déi ech opgezielt hunn, Rechnung ze droen a fir se ze bekämpfen. 500 Millioune vun allen Investissementer, also ronn 20 % vum Staatsbudget, sinn am Interesse vun Ëmwelt-, Natur- a Klimaschutz a steigen nach weider an den nächste Joren. 47 % vun den Depensë ginn an d'Sozialleeschtungen. A wéi engem Land ass dat de Fall?

Alles an allem geet et drëms, méi Liewensqualitéit, méi sozialen Zesummenhalt a Gerechtegkeet ze schafen a gläichzäiteg d'Klimaziler net ze verpassen, mee se ze erreechen. Ugefaange bei den héijen Zommen, déi an déi nohalteg Mobilitéit fléissen. Mir stinn do net am Stau, wa mer kucken, wat do geschafft gëtt. D'Aarbecht steet net am Stau. Eleng mam Budget vun 2020 investéiere mer iwwer 60 Milliounen an d'Schinn. Am Budget pluriannuel sinn et an engem Zäitraum vu véier Joer bal 1,4 Milliarden. Dat bedeit, dass Lëtzebuerg déi héchst Pro-Kapp-Investissementer an der EU huet, eleng wat d'Eisebunn betrëfft. Mir leien do och iwwert der Schwäiz, an dat ass e Land vun der Eisebunn par excellence.

Dat ass kee Selbstzweck, Dir Dammen an Dir Hären. Genau dës Investissementer hunn als Zweck, déi bekannt Problemer um Eisebunnsreseau unzegoen an ze léisen, well se net nëmmen d'Capacitéit, mee och d'Qualitéit wäerten erhéijen. Stéchwuert: Ausbau vun der Beetebuerger Streck fir 34 Milliounen, Ausbau vun der Stater Gare mat zousätzleche Quaie fir net grad 15 Milliounen.

Derbäi kommen d'Park & Riden an d'Pôle-d'échangen, déi et wäerten erlaben, den Auto stoen ze loosse bei enger Gare a vun do aus mam Zuch a Bus weiderzefueren. Dat heescht also net, dass mir den Auto condamnéieren, mee iergendwou muss et eng Plaz ginn, wou ee kann ëmsteigen. Esou zum Beispill zu Rodange, wou 12 Milliounen an de Park & Ride investéiert ginn. Zesumme mat der Renovéierung vun där Gare komme mer dann op ganzer 26 Milliounen eleng fir een eenzege Site zu Rodange.

D'Plus-value vun esou Projeten ass net just eng besser Mobilitéit fir d'Residenten an d'Frontalieren an eis alleguer, d'Plus-value vun deene Moossnamen nennt sech Liewensqualitéit, mee och CO_2-Reduktioun op eise Stroossen a Reduktioun vu Feinpartikelen, déi ganz schiedlech fir d'Gesondheet sinn. Net anescht ass et bei allen aneren CFL-Projeten, déi queesch duerch d'Land realiséiert ginn a mam Tram mat engem Invest vun 203 Milliounen iwwer véier Joer komplettéiert ginn. Alles dat erlaabt, d'Netz vun den ëffentleche Verbindunge lues awer sécher zu engem ganzen zesummenzeschweessen. Dat ass eist iewescht Zil.

Ervirhiewenswäert ass och, dass d'Mobilitéitsplanung op Basis vum MoDu 2.0 verbessert wäert ginn, dëst mam Ausbau vum Observatoire de la mobilité, fir deen d'Ausgabe verduebelt wäerte ginn. En ass geduecht, an dat fanne mer ganz begréissenswäert, fir Zenarien ze entwéckelen, déi et erlaben, op Basis vun enger Käschten-Notzen-Analys déi bescht Entscheedung ze treffen, wann et ëm nei Projeten an der Mobilitéit geet. Et geet also drëms, der Navigation à vue an der Mobilitéitsplanung definitiv en Enn ze setzen a rationell Entscheedungen ze treffen, déi der Allgemengheet zeguttkommen, och am Portmonni.

A wann een dann an d'Stroossen investéiert, dann ass och dat kee Selbstzweck a scho guer net geduecht, fir den Autowan zu Lëtzebuerg ze förderen. Déi Projete ginn eenzeg an eleng realiséiert, fir den Zougang zum ëffentlechen Transport ze verbesseren, fir iwwerpolluéiert Uertschaften ze entlaaschten oder fir de Stroosseraum méi nohalteg ze notzen, Stéchwuert: Covoiturage oder Bustransport, deen extra Linne wäert reservéiert kréien, mee och duerch eng flächendeckend Opstellung vun Elektroborne fir déi net polluant elektresch Gefierer. Dës Gefierer gi weider subventionéiert a sinn och net vun enger Akzisenerhéijung betraff, ganz einfach well se weeder Bensinn nach Diesel tanken. Dobäi muss ee wëssen, dass sämtlech Luedstatiounen zu Lëtzebuerg mat erneierbarem Stroum versuergt ginn.

Quitte dass also d'Elektromobilitéit, dass d'elektresch Autoen de Stau net verhënneren, dat ass kloer, sou droe se awer dozou bäi, dass d'CO_2-Emissiounen ofhuelen, dass d'Loft op de Stroossen an den Uertschafte propper bleift an dass de Kaméidi op de Stroosse reduzéiert gëtt, dëst a Kombinatioun mat der Reform vum RGTR-Reseau, fir deen am Joer 2020 iwwer 25 Milliounen Euro wäerten investéiert ginn. An dee System wäert och nach weider verbessert ginn, well d'Gemengen d'Méiglechkeet haten, hiren Avis eranzeginn, an hire Problemer wäert elo Rechnung gedroe ginn. Bis zum Joer 2023 wäert dee Montant op 235 Milliounen Euro klammen um Niveau vum RGTR.

All dës Moossnamen, Här President, sinn och Klimaschutz. Well et ass jo kee Geheimnis, dass de Verkéierssecteur de gréisste Verursaacher vun CO_2-Emissiounen ass. Dat heescht, dass all Kilometer, dee mir méi mam ëffentlechen Transport oder um Vëlo kënnen zréckleeën, och eng CO_2-Reduktioun bedeit. Mir mussen et just fäerdegbréngen, déi néideg Offer ze schafen an d'Qualitéit ze verbesseren, wéi ech dat scho gesot hunn. An do ass dës Koalitioun scho längst mat Meilestiwwelen ënnerwee. Ech brauch nëmmen d'Benotzerzuele vum Tram ze nennen oder vum Funiculaire, do kann een nëmme staunen.

Och beim Ausbau vum Vëlospistennetz ginn Neel mat Käpp gemaach. Nach d'lescht Woch ass do en neit Gesetz gestëmmt ginn.

Domat sinn ech da beim Klimaschutz, wou Lëtzebuerg villes opzehuelen huet an doweinst um internationale Plang och scho méi wéi eemol kritiséiert ginn ass. Ech wëll awer hei betounen, neierdéngs gëtt Lëtzebuerg och gelueft. Dat ass wierklech nei. Am rezente „Climate Change Performance Index" vum Climate Action Network kënnt Lëtzebuerg fir d'éischt a senger Geschicht an d'Top Ten a verbessert sech ëm ganzer sechs Plazen. Dësen Index ergëtt sech aus der genereller Klimapolitik vun enger Regierung, dem Energieverbrauch, deen erofgeet a gewëssene Secteuren, dem Undeel un erneierbaren Energien, der Produktioun vun erneierbaren Energien, déi massiv zouhëlt, an awer och dem Undeel vun den Zäregasemissiounen, déi reduzéiert musse ginn.

An deem Index gëtt och gekuckt, wéi „on track" d'Länner si par rapport zu den Ziler vum Paräisser Klimaofkommes. An do leie mir gutt am Rennen. Et gëllt just, de Klimamarathon ze packen, zesumme mat de Betriber an zesumme mat de Bierger.

Fir d'Zil ze erreeche vun deem laange Marathon setzt d'Regierung fir d'éischt emol drop, déi Leit ze belounen, déi selwer Verantwortung fir d'Klima iwwerhuelen, andeems se klimafrëndlech handelen. An där Perspektiv gëtt de Klima- an Energiefong finanziell weider opgestockt bis zu engem Montant vu 757 Milliounen a mat viraussiichtlechen Depensë vun 134 Millioune fir d'Joer 2020, déi natierlech fir Ëmweltschutz investéiert ginn.

D'Primme fir energeetesch Renovatiounen am Privatberäich ginn an d'Luucht an en Ersatzprogramm fir Masutt gëtt ëmgesat an d'Aspeisetariffer fir erneierbar Energië ginn ugepasst. Derbäi kënnt den Energie- a Klimaplang, dee muer op dëser Plaz wäert diskutéiert ginn, wou ech elo mengem Kolleeg François Benoy net wëll virgräifen, well hie muer wäert dozou schwätzen.

Erlaabt mer am Virfeld awer nach e puer Remarken zu der weiderer Erhéijung vun den Akzisen um Bensinn an um Diesel, déi den Här Finanzminister jo dëse Méindeg ugekënnegt huet. Wéi gesot sinn dat 1 bis 3 Cent um Bensinn - dat wäerte mer da gesinn - an 3 bis 5 Cent um Diesel, mat Effet am éischte Quartal vun 2020.

Och wann dës Erhéijung dozou féiert, dass de Wand eiser Koalitioun oder vläicht och eis als Gréng nach méi vu verschiddene Säite fatzeg an d'Gesiicht bléist, sou ginn et och Leit, déi klappen. An et gi souguer Leit, déi fannen, dass et mat där Erhéijung nach net duergeet. Firwat? Well ëmmer méi Leit eppes Wichteges erkennen: Wa mir den Ausstig aus de fossillen Energien net direkt alauden, Dir Dammen an Dir Hären, dann ass et iergendwann ze spéit.

Plusieurs voix.- Très bien !

Mme Josée Lorsché *(déi gréng).*- Dësen Ausstig erreeche mer doudsécher net, wa mer just déi Moossnamen ëmsetzen an eis déi Korinten aus dem Kuch picken, déi eis gefalen a schmaachen. Den Ausstig aus de fossillen Energië besteet aus enger Gesamtstrategie, déi politesche Courage verlaangt, och wann ee Géigewand kritt.

Als Gréng si mir frou, dass dës Koalitioun deen néidege Courage beweist. D'CSV kritt bei dëser Moossnam scho kal Féiss.

Dir Dammen an Dir Hären, ...

(Interruptions)

... mir sinn eis natierlech och bewosst, dass déi éischt Erhéijung vun den Akzise keng Wonner gewierkt huet um Niveau vun de verkaafte Quantitéiten, mee ëmmerhin ass d'Vente vum Diesel reduzéiert ginn. Domat konnt dee jorzéngtelaangen Trend no uewe gestoppt ginn, wat natierlech als éischte Fortschrëtt unzeerkennen ass. A mir sinn och iwwerzeegt, dass mir mat enger zousätzlecher Erhéijung vun den Akzisen um richtege Wee sinn, virun allem, wat den Tanktourismus ubelaangt.

Den Ecart zu den Nopeschlänner vum professionellen Diesel schrumpft ëmmer méi. An der Belsch läit dee souguer méi niddreg, hunn ech mer soe gelooss, soudass Lëtzebuerg an där Hisiicht ëmmer manner attraktiv gëtt. Engem laang verfollegten Zil si mer elo scho méi no.

Ech kommen zum Eenzelnen. Wat de Particulier ugeet, sou wäert d'Erhéijung vun den Akzisen zu engem gudden Deel vum gratissen ëffentlechen Transport kompenséiert ginn. Dës Moossnam ass also net nëmmen e wichtegt Signal fir d'Férderung vun der nohalteger Mobilitéit. Et ass och eng Moossnam, déi virun allem deenen akommesschwaache Biergerinnen a Bierger zeguttkënnt. Wisou? Ganz einfach, well akommesschwaach Persoune bewisenermoosse manner mam Auto a méi mam ëffentlechen Transport fueren. Dat huet de Statec bewisen. Par rapport zu hirem Akommes sinn et also déi akommesschwaach Stéit, déi am meeschte vun där Moossnam profitéieren.

Dozou e puer Zuelen, fir dës Mesure och an dat richtegt Verhältnis zu der Akzisenerhéijung ze setzen: Laut der Analys vum Statec vum August 2019 spuert e Menage, dee just op den ëffentlechen Transport zréckgräift, duerch d'Gratuitéit bal 390 Euro am Joer. Menagen, déi souwuel mam Auto wéi och mam ëffentlechen Transport fueren, spueren hirersäits an der Moyenne 250 Euro am Joer. An der Moyenne generell leie mer bei 80 Euro fir eng Persoun.

Deem géintiwwer huet de Statec och d'Méikäschte berechent, déi duerch déi lescht Akzisenerhéijung fir d'Stéit entstane sinn. Dat waren am Duerchschnëtt 24 Euro am Joer, also vill manner wéi dat, wat den ëffentlechen Transport hinnen op där anerer Säit aspuert, a vill manner wéi dat, wat vill Automobiliste jorzéngtelaang duerch de Bedruch um Niveau vum Sprittverbrauch bezuelt hunn, wat se knapps emol wouergeholl hunn, well hinne vun der Automobillindustrie Zuele verklickert gi sinn am Beräich vum Verbrauch, déi net gestëmmt hunn an net déi Krittären erfëllt hunn, déi de Leit beim Verkaf erkläert gi sinn.

An och eng weider Erhéijung vun den Akzise wäert vum gratissen ëffentlechen Transport kompenséiert ginn. Do si mer eis sécher. Natierlech setzt dat viraus, an dat betounen ech, dass flächendeckend genuch Alternativen zum Auto geschafe ginn, virun allem am ländleche Raum, wou nach ëmmer vill Leit op en Auto ugewise sinn. An aus deem Grond ënnerstëtze mer och d'Decisioun, d'Kilometerpauschal nach net ofzeschafen, mee se esou laang bäizebehalen, bis mer dann am ëffentleche Reseau besser ënnerwee kënne sinn a kee méi op den Auto oder vill manner op den Auto wäert ugewise sinn.

Ech kommen zu der CO_2-Bepräisung, déi sech net am Budget 2020, mee eréischt an deem vun 2021 wäert zréckspigelen. Mir schwätzen hei net vun enger Steier, ganz einfach, well et sech net ëm eng Steier handelt. Et ass e Präis, deen op de klimaschiedlechen CO_2 geluecht gëtt, mam Zil, dass déijéineg, déi den CO_2 kafen a verbrauchen, den CO_2 och bezuelen. Esou einfach ass et.

International Spezialisten aus der Energie- a Ressourcenekonomie betoune mat Recht, dass dës Bepräisung e wichtegt klimapolitescht Instrument ass, fir dem Problem vun der Aerderwiermung entgéintzetrieden, an zwar duerch den Opbau vun engem System, an deem e klimafrëndlecht Handelen engersäits méi attraktiv gëtt a wou et anerersäits muss drëm goen, de Schued duerch de Klimawandel an d'Berechnung vun de perséinlechen Ausgaben ze integréieren. Zu esou engem System dréit d'CO_2-Bepräisung notamment bäi, well se de Schued duerch Klimawandel siichtbar mécht, och am Portmonni, an d'Konsumenten esou zum Ëmdenke motivéiert.

Jo, et ass richteg, Dir Dammen an Dir Hären, et soll een d'Konsumente méiglechst wéineg belaaschten. Et gehéiert awer gradesou zu der Wouerecht, dass de Klimaschutz Geld kascht. Wivill Geld dat ass - ech hunn dat elo gëschter nach an enger Etüd nogelies -, dat hunn 200 Experten an enger grouss ugeluechter Etüd fir Däitschland berechent. Fir déi nächst 30 Joer komme si an hirer Analys op 1,5 Billioun - mat „B" - Euro fir eis däitsch Noperen. Dat ass also net grad näischt!

Fir Lëtzebuerg hunn ech nach keng Berechnung fonnt. Mee et kann een net behaapten, de Klimaschutz wär gratis.

A wann ech dann hei vun engem Präis schwätzen, dann heescht dat och, dass de finanziellen Ausgläich fir akommesschwaach Persounen eppes garantéiere muss: Den Ausgläich vun der CO_2-Bepräisung muss garantéieren, dass den Nettoeffekt vun där Depense fir jiddwereen ze droen ass. An deem Kontext warnen ech ausdrécklech virdrun, ekologesch a sozial Wäerter géinteneen auszespillen. Dat sinn zwou Säite vun där selwechter Medail.

Dës Koalitioun kämpft fir den Ausstig aus de fossillen Energien a si kämpft gradesou duerfir, dass kee Mënsch duerch dat soziaalt Netz fält an ausgeschloss gëtt. An Dir kënnt lech och drop verloossen, Här President, dass déi sozial Gerechtegkeet an de sozialen Zesummenhalt deene Grénge gradesou um Häerz leie wéi d'Rettung vum Planéit.

Une voix.- Très bien !

Mme Josée Lorsché *(déi gréng).*- Duerfir begréisse mir ausdrécklech, dass de Budget vun 2020 kloer politesch Akzenter setzt, éischtens am Klimaschutz, zweetens an den Investissementer, déi et erlaben, fir d'Zukunft virzebereeden, an drëttens „am Alldag vun de Leit" - fir d'Wierder vum Pierre Gramegna bei senger Presentatioun ze zitéieren.

Et ass de leschte Volet, op deen ech ofschléissend wéilt agoen: de Pilier vum Alldag vun de Leit. Et kann ee sech natierlech froen, wann een dat héiert, wat dann domat gemengt ass. Den Alldag ka jo alles sinn. Fir eis ass d'Interpretatioun awer follgend: Den Alldag vun de Leit heescht fir eis e respektvollt Zesummeliewen an eng grouss sozial Kohäsioun. Den Alldag vun de Leit heescht fir eis eng gutt Integratioun an eng Inklusioun op allen Eebene vun der Gesellschaft. Den Alldag heescht och sozial Gerechtegkeet a Gläichberechtegung fir jiddwereen op alle Pläng.

Dir Dammen an Dir Hären, mat dësem Budget maache mir méi fir den Alldag vun de Leit wéi jee virdrun! Wéi néideg dat ass, weisen e puer Etüden, déi déi sozial Ongläichheeten zu Lëtzebuerg ënnert d'Lupp geholl hunn. Ganz rezent ass de „Human Development Report", deen an 186 unerkannte Länner an Territoirë realiséiert gouf a Lëtzebuerg op déi sozioekonomesch Ongläichheeten opmierksam gemaach huet - dat war nach d'lescht Woch -, virun allem och, wat d'Benodeelegung vun der Fra um Aarbechtsmaart ugeet an d'Benodeelegung an der Prise de décision politique et économique. Jo, déi gëtt et nach ëmmer!

A mir si frou, dass mir eng engagéiert - si sëtzt och zoufälleg hei - Ministesch hunn am Egalitéitsministère, dat ass d'Taina Bofferding, déi konsequent fir faktesch - ech betoune „faktesch" -, an net just Gläichberechtegung um Pabeier antrëtt, sou wéi hir Virgängerin dat och scho gemaach huet.

Eng luewenswäert Initiativ ass d'Kreatioun vum Observatoire de l'égalité entre hommes et femmes oder femmes et hommes, deen et erlaabt, eng Datebank opzestellen an d'Realitéit ze beobachten am Hibléck op d'Bekämpfung vun den Inegalitéiten, mee och um Niveau vum Kampf géint d'Gewalt géint Fraen. Hei schaffen zwou engagéiert Ministeschen direkt zesummen: d'Sam Tanson an d'Taina Bofferding. D'Gewalt géint Fraen ass net tolerabel an där muss mat alle Mëttel en Enn gesat ginn. An do wéilt ech och wierklech betounen, dass d'Ministesch Sam Tanson eng ganz konsequent Meenung huet, wat do d'Mëttelen ubelaangt, fir d'häuslech Gewalt an de Gréff ze kréien. Ech schwätze vun der Foussfessel, déi bestëmmt net am Budget steet, déi och net vill Geld kascht, déi awer wichteg ass, fir en Täter, deen ëmmer erëm géint d'Affer virgeet, op Distanz ze halen.

Ech mengen, dass vill Efforte gemaach gi sinn an der Vergaangenheet, mee dass awer och an deenen dote Froen nach vill Sputt no uewe bleift. Duerfir begréisse mer, dass d'Ressourcë fir de „Mega", wat trotz deem villsoenden Numm e klenge Ministère ass, mat dësem Budget eropgeschrauft ginn.

Eng aner opschlossräich Etüd um Niveau vun den Inegalitéite kënnt vum Statec. Grad wéi d'Caritas leet och de Statec de Fanger an d'Wonn a warnt virum wuessende Problem vun der Aarmut, der vill ze héijer Aarmut zu Lëtzebuerg, inklusiv der steigender an erschreckender Aarmut, der „Deprivatioun", wéi et gëschter genannt ginn ass, vun de Kanner vun elengerzéienden Elteren.

Richteg erschreckend ass an deem Kontext déi héich Zuel vu Mënschen, déi eng sozial Moossnam mussen an Usproch huelen, fir iwwerhaapt nach kënnen iwwert d'Ronnen ze kommen. Laut den Erhiewunge vun der Chambre des Salariés sinn an engem Joer 104.195 Moolzechte vun der „Stëmm vun der Strooss" zerwéiert ginn. Bei der Wanteraktioun waren et der 21.000. Dat muss ee sech virun Ae féieren.

Iwwer 52.000 Persoune sinn an engem Office social ageschriwwen. Ëm déi 600 Persoune goufen an engem Joer vu Médecins du monde ënnersicht, well se net sozialverséchert sinn. D'Sozialgeschäfter hu mëttlerweil bal 68.000 Clienten. A bei der Wanteraktioun gouf et 864 Iwwernuechtungen an engem Joer.

(Interruption)

Wat gelift?

All dës Zuelen an anerer stellen d'Regierung natierlech virun hir Verantwortung a viru grouss Defien. An et ass grad dës Verantwortung, déi d'Koalitioun mat hirer Regierungsekipp iwwerhëlt.

Vun de Gesamtdepensen, déi de Staat fir 2020 virgesäit, sinn, wéi ech et scho gesot hunn am Ufank, 47 % fir d'Soziallëeschtunge reservéiert, fir Transferten, Subsiden a Subventiounen. Dat ass richteg a wierklech wichteg, fir d'Situatioun vu ville Betraffenen ze verbesseren an zugläich de konventionéierten Associatiounen am Sozialberäich, wou ganz vill Benevolat gemaach gëtt, genuch Mëttelen ze ginn.

Op d'mannst esou wichteg ass et awer och, am Logement endlech Neel mat Käpp ze maachen - ech mengen, et gëtt kee Riedner, deen net dovu geschwat huet -, mat der verstäerkter Abezéiung vun der ëffentlecher Hand. Ëmmerhi sinn d'Logementspräisser eng vun den Haaptursaache vun der Iwwerverschëldung, déi och esouguer Mëttelverdénger mëttlerweil riicht an d'Aarmut féiert, vun Niddregverdénger guer net ze schwätzen.

An der rezenter Debatt iwwert de Logement ass scho ganz vill dovu gesot ginn, soudass ech elo net alles nach eng Kéier wëll widderhuelen. Et ass mer trotzdeem awer wichteg ervirzestréichen, dass net nëmmen de Pacte Logement 2, mee och de Staatsbudget op méi Ënnerstëtzung setzt, virun allem um Niveau vum Locatif a vum abordabele Wunnraum, wou och e Mentalitéitswandel agelaut gëtt.

Ech schwätze vum Objektiv, wat d'Logementspolitik ëmmer verfollegt huet. Et huet ëmmer dora bestanen, den akommesschwaache Persounen den Accès zu enger Proprietéit ze erliichteren. Elo gëtt am Budget explizitt ënnerstrach, dass den Accès zum Locatiounsmarché duerch finanziell Bäihëllefe vereinfacht muss ginn. Dat ass eng aner Saach an eng besser Schinn.

Fir deem eng gesetzlech Basis ze ginn, kënnt et zur Kreatioun vun engem entspriechende Spezialfong, deen duerno mat den néidege budgetäre Kreditter gespeist wäert ginn.

Zu der Bekämpfung an der Preventioun vun Aarmut gehéieren donieft d'Depensë fir d'Centres d'accueil a fir d'Stratégie nationale contre le sans-abrisme et l'exclusion liée au logement. Hei ginn d'Kreditter ëm een Drëttel erop, nach driwwer, mam Zil, Obdachlosen, mee och Famillen, déi a prekäre Verhältnisser liewen, Wunnengen zur Verfügung ze stellen. Hei geet et net drëms, wéi dat esou gäre behaapt gëtt, dëse Mënschen e Virdeel ze verschafe par rapport zu aneren. Dat ass net d'Zil. Et geet eenzeg an eleng drëms, den Hébergement d'urgence als kuerzfristeg Léisung zur Verfügung ze stellen, fir deene Betraffenen et ze erlaben, eng Aarbecht ze sichen an nees an der Gesellschaft Fouss ze faassen.

D'Wunne muss a wäert endlech zu engem elementare Recht deklaréiert ginn, wat et erlaabt, dass déi Betraffe sech stabiliséieren an d'Reintegratioun an d'Beruffsliewe packen. Net fir näischt gëtt dowéinst och den Zougang zum Emploi mat 367 Millioune fir entspriechend Moossnamen ënnerstëtzt. An d'Verduebelung vun de Kreditter op 500.000 Euro, déi de Gemenge fir hir Integratiounsaarbecht um Terrain zeguttkommen, ass och begréissenswäert, nieft der Erhéijung natierlech vun de Kreditter fir d'Foyers d'accueil an den Encadrement vun Demandeurs de protection internationale, déi e weidere Beweis ass, dass dës Regierung kee fale wëllt loossen.

Och wann dat leider Gottes näischt drun ännert, dass verschidde rietspopulistesch oder rietsextreem Tendenzen a Stréimungen déi sozial Medie mat friemefeindlechen Tiraden iwwerschwemmen, sou ass all Euro, deen an d'Integratiounspolitik an an den Accueil vun Affer aus Krichsgebidder investéiert gëtt, gutt investéiert!

All Cent an all Euro, Dir Dammen an Dir Hären, déi fir dës Moossnamen agesat ginn, droen derzou bäi, dass eis Gesellschaft sech weiderhin tolerant, inklusiv a weltoppe wäert weiderentwéckelen, sou wéi mer dat gewinnt sinn. Dat ass jiddefalls eis fest Iwwerzeegung a mir wäerten och all zousätzlechen Effort vun dëser Regierung ënnerstëtzen, deen a Richtung Inklusioun a Gläichberechtegung geet, well nëmmen eng inklusiv a gläichberechtegt Gesellschaft eng fair Gesellschaft ass.

Plusieurs voix.- Très bien !

Mme Josée Lorsché *(déi gréng).*- An nëmmen eng intakt Ëmwelt ass eng Ëmwelt, an där mir eng Zukunft hunn.

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, domat hunn ech e puer, just e puer Haaptpiliere vun dësem Budget a kuerze Wierder op de Punkt bruecht. Op den éischte Bléck ass dëst Dokument grad wéi seng Virgänger och e Buch mat siwe Sigelen, wat schwéier ze entzifferen ass. Et huet ganz vill Zuelen. Op deen zweete Bléck gëtt de Budget awer zu engem Buch, wat d'Handschrëft vun dëser Regierung dréit a beweist, dass dës Koalitioun d'Zukunft vu Lëtzebuerg an d'Hand hëlt an nohalteg gestalt.

Als Gréng si mir frou, matverantwortlech ze si fir dës Politik an domat matverantwortlech fir eng besser Ëmwelt, eng besser Liewensqualitéit ...

(Interruption)

... a méi sozial Gerechtegkeet! Mir wëssen, et bleift nach vill ze dinn: „Wir schaffen es!"

Merci, a mir wäerten de Budget och stëmmen.

Plusieurs voix.- Très bien !

M. Fernand Etgen, *Président.*- Merci villmools, Madamm Lorsché. Mir fueren de Mëtten um zwou Auer mat den Debatten iwwert de Budget virun. Ech wënschen lech e gudden Appetitt.

D'Sitzung ass opgehuewen.

(La séance publique est levée à 12.11 heures.)

Le saviez-vous ?

COMPTE RENDU

Le compte rendu est une publication de la Chambre des Députés qui reproduit dans leur intégralité toutes les interventions faites lors des séances plénières de la Chambre des Députés. Il contient par ailleurs un résumé des textes législatifs adoptés, les questions posées aux membres du Gouvernement et les réponses reçues ainsi qu'un aperçu général des activités de la Chambre des Députés. Le compte rendu est distribué gratuitement en tant que supplément des quatre principaux quotidiens à tous les ménages. Il peut être consulté en ligne sur www.chd.lu - Travail à la Chambre - Séances publiques - Comptes rendus des séances.